

FELÜGYELETI HÍREK

A PSZÁF és a BÉT a tőkepiaci lehetőségekre irányítaná a vállalatok figyelmét – interjú Szász Károllyal	2
Szász Károly: ne essünk át a ló túloldalára!	3
Felügyeleti értékelés az MNB hitelezést élénkítő új eszközeiről	5
Adatszolgáltatók figyelmébe	7
Nyilvános konzultációk	7

FELÜGYELETI SZABÁLYOZÁS

PSZÁF-rendelet a felügyeleti díj megfizetésével kapcsolatban	8
Vezetői körlevél az államháztartásról szóló törvény, a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény és a kapcsolódó kormányrendeletek alkalmazásáról	9

PÉNZÜGYI BÉKÉLTETŐ TESTÜLET

A Pénzügyi Békéltető Testület tájékoztatója a 2011. évi tevékenységéről	11
---	----

PIACI TÜKÖR

Egymillióan váltottak kötelező biztosítást	12
Gyorselemzés: Hitelintézeti aktivitás - 2011. decemberi statisztikai adatok	13
Gyorselemzés – a pénzügyi vállalkozások a 2011. decemberi adatok alapján	14
Gyorselemzés a biztosítók 2011. IV. negyedéves adatai alapján	14
Gyorselemzés – 2011. decemberi és IV. negyedéves tőkepiaci adatok	15

FOGYASZTÓVÉDELEM

Megtérülhet a magánnyugdíjpénztári tagok többletköltsége	17
Mintegy százhatvanezer fogyasztó végtörleszthet fix árfolyamon	17
Fogyasztóvédelmi civil szervezetekkel tárgyal a PSZÁF	18
Bővül a vidéki pénzügyi tanácsadói irodahálózat	19
Megjelent a PSZÁF-kisfilmek újabb epizódja	19

NAGYÍTÓ

Mi a baj a biztosításokkal?	20
Direktívák és folyamatok	23
Omnibus II - A direktíva direktívája	30

EURÓPAI UNIÓ

Az EBA igazgatótanácsa elkészítette a bankok tőketerveire vonatkozó első összesített értékelését	32
Az EIOPA 2012. évi munkaprogramja	33
Az EIOPA közzétette 2012 évi akciótervét a felügyeleti kollégiumok részére	33
Az EIOPA közzétette végleges anyagát az IORP irányelv felülvizsgálati folyamatában	34
A szabályozók újraválasztották Jean Guill-t, Kurt Pribilt és Fernando Restoyt az ESMA igazgatótanácsába	34
Az ESMA felvázolta az ETF-ekre és más UCITS kérdésekre vonatkozó szabályozói irányelveket	35

JOGI IRÁNYTŰ

Felügyeleti állásfoglalások	36
-----------------------------	----

A PSZÁF és a BÉT a tőkepiaci lehetőségekre irányítaná a vállalatok figyelmét – interjú Szász Károllyal

A PSZÁF és a BÉT szakértői a felhatalmazott tanácsadó intézmény kialakításával szeretnék erősíteni a befektetői bizalmat a magyar vállalatok iránt, hogy tőkepiaci forráshoz jussanak; a jelzálogpiac szabályozásához csak kellő körültekintéssel szabad hozzájárulni - nyilatkozta Szász Károly, a PSZÁF elnöke az MTI-nek 2012. február 21-én. Az írást változtatlan tartalommal közöljük.

A hitelezés visszafogása nemcsak Magyarországra, hanem egész Európára jellemző, ezzel kapcsolatban az egyik legfontosabb elvárásunk az, hogy a régióban - így Magyarországon - a „fogókúra” ne legyen nagyobb mértékű, mint Nyugat-Európában. Ennek érdekében a PSZÁF fel fog lépni azokban a felügyeleti kollégiumokban, ahol ezek a kérdések napirendre kerülnek - mondta Szász Károly.

Magyarország esetében a hitelezés szűkülése azért is veszélyes, mert a közvetítés pénzpiacra kívüli formái még nem eléggé fejlettek, ezért a tőkepiac nem tudja ellentételezni a hitelezés visszaesését. A finanszírozási lehetőségek fejlesztése érdekében ezért fokozatosan erősíteni kell a tőkepiac közvetítő szerepét is; nem azért, hogy kiváltsa vagy helyettesítse a pénzpiacot, hanem azért, hogy kiegészítse - hangsúlyozta.

A PSZÁF és a BÉT szakértői azon dolgoznak, hogy megtalálják - főleg a középvállalatok számára - azt a formát, amellyel a tőzsdéhez kapcsolódó infrastruktúrán keresztül, a befektetőket és kibocsátókat is kielégítő, de a legnagyobb tőzsdei kibocsátók által felvállalható képest kisebb transzparencia mellett meg tudják teremteni a kellő bizalmat annak érdekében, hogy a befektetők investáljanak ezekbe a cégekbe.

A formálódó elképzelések szerint a felhatalmazott tanácsadó funkcióval, amelyet például befektetési szolgáltatók is betölthetnének, kibocsátó-ellenőrzési szerepet kapnának: szakmailag ellenőriznék a középvállalatok tőkepiacra keresztül történő forrásszerzése érdekében készített beszámolókat, jelentéseket, azok hitelességéért a kibocsátás időtartama alatt felelősséget is vállalnának, s a tranzakciók az ő gesztoralásuk mellett valósulnának meg - ismertette a felügyeleti elnök.

„Amikor azt látjuk, hogy a pénzpiaci közvetítésnek korlátai vannak, mert a válság megviselte a bankokat, hitelezési hajlandóságuk csökkent, a szabályozás pedig különböző tőke- és likviditási feltételeket támaszt, mégis szeretnénk, ha a piaci szereplők forráshoz jutnának, akkor nagyobb szerepet kell kapnia a tőkepiacnak, ahol a befektetőnek kell a kockázatokat felvállalnia. Ehhez pedig meg kell teremteni az átmenetet” - magyarázta a PSZÁF elnöke.

Fontosnak tartanak azt is, hogy ezekben a társaságokban az állami kockázati tőkealapok is szerepet vállaljanak befektetőként, ez ugyanis elősegíthetné, hogy a magánbefektetők „étvágya” nőjön a középvállalati részvény- és kötvénykibocsátások iránt.

A PSZÁF elnöke kifejtette: a hitelkínálat a bankok hitelezési képességétől és hajlandóságától függ. Az előbbi alapvetően a tőke és a likviditás függvénye, míg az utóbbit a bankok válsággal kapcsolatos tapasztalatai befolyásolják. Az MNB múlt héten nyilvánosságra hozott javaslata a hitelezési képesség egy alrendszerét érinti: nagyobb likviditást biztosít a bankoknak.

„Ezt azért is üdvözljük, mert azáltal, hogy kétéves forrást biztosít a bankrendszernek, segíti azt is, hogy a bankok forrásai hosszabb lejáratúak legyenek” - mondta Szász Károly. Hozzátette ugyanakkor: előfordulhat, hogy a bővebb likviditást nem a vállalati hitelezés növelésére használják fel a bankok, hanem állampapírokat vásárolnak, mint Európában is megfigyelhető volt az Európai Központi Bank (EKB) által biztosított források esetében.

A jelzálogpiac szabályozására többféle struktúra létezik Európában. Magyarország a német gyakorlatot vette át, amely a jelzáloglevél-kibocsátáshoz nem termék-, hanem intézményszinten szab szigorú feltételeket, így jelzáloglevél-kibocsátó csak speciális, erre felhatalmazott hitelintézet lehet. Németországban politikai nyomásra bizonyos összeghatár felett lehetővé tették a jelzáloglevél-kibocsátást az univerzális hitelintézetek számára is, szakértők azonban nem tartják sikeresnek a német modellt - ismertette.

A PSZÁF elnöke szerint, ha a mostani intézményi szintű biztonságot termékszínten akarnák létrehozni, az ugyanannyi, vagy közel annyi költséggel járna, mintha önálló jelzálogbankot hoznának létre. Az alapvető költségek ugyanis a fedezetek értékelésével, nyilvántartásával, elkülönített kezelésével, a kötelező külön vagyonellenőrről és magával a kibocsátással kapcsolatosak, s ezt a drága struktúrát az egyes kereskedelmi bankoknál is meg kellene teremteni. Nem látni, milyen piaci volumen igazolna ilyen döntést - jelentette ki.

Úgy vélekedett: ahhoz, hogy a jelzáloglevél-kibocsátás érdemben bővüljön, gyökeres változásra volna szükség az ingatlanpiacon, de ha ez bekövetkezne, még akkor is kérdéses, hogy a jelenlegi volument szét kell-e aprózni, vagy inkább más irányban volna érdemes gondolkodni.

A hitelezési hajlandóság a bankok saját tapasztalatától, a nem teljesítő hitelek várható alakulásától függ. Ma pedig még az látszik, hogy a 90 napon túl nem teljesítő állományok növekednek, s utánpótlásuk - a 0-90 napig nem teljesítő hitelek állománya - is jelentős. E téren az elnök szerint a garanciabocsátó intézmények nagyobb szerepvállalása hozhatna eredményt.

A vállalati kereslet bővítésében elkerülhetetlen az állam szerepvállalása, az első lépéseket a költségvetésnek kellene megtennie olyan beruházásokkal, amelyek multiplikátor hatásuk révén további keresletet indukálnak a gazdaságban.

A lakosság eladósodottsága és devizakitettsége az elmúlt hónapokban a végtörlesztés hatására mérséklődött, ami pozitív tendencia. Nem valószínű, hogy a háztartások a közeljövőben újbóli eladósodásra szánják el magukat, sőt inkább az adósság további csökkentése a céljuk a kormány és a bankok közötti megállapodás biztosította különféle lehetőségek révén - mondta Szász Károly.

Szász Károly: ne essünk át a ló túloldalára!

Kétségtelen előnyökkel járna a PSZÁF számára a jegybankkal történő összevonás, ennek ellenére semleges a kérdésben a PSZÁF elnöke. A Portfolio.hu-nak adott interjújában Szász Károly elmondta: rosszul esett neki, hogy egyeztetés nélkül jelentette be a jegybank új eszközeit, ezek bevezetése ráadásul alaposabb elemzést igényelne. A jelenlegi jelzálogpiaci intézményrendszer komoly értéket képvisel, ezért Szász Károly szerint nem volna szabad lebontani. A felügyelet a rendelkezésére álló eszközökkel igyekszik visszafogni a bankok fogyókúráját, az alacsony hitelezési aktivitás miatt azonban új, tőkepiaci eszközökkel is segítené a vállalatok forráshoz jutását.

A PSZÁF elnökeként milyennek látja ma a hazai bankszektor állapotát?

A magyar bankrendszer stabil, tőkehelyzete a végtörlesztéseket követően is szilárd, likviditása megfelelő. A jövedelemtermelő képessége azonban természetesen nagyon alacsony, a legnagyobb probléma pedig az, hogy nem látja el egyik fő alaptevékenységét, a hitelezést. A pénzügyi közvetítő rendszer valamennyi szegmensében hasonló a helyzet: a biztosítási szektor díjbevétele és az általa kezelt vagyontömeg csökken, a magánnyugdíjpénztári rendszer a megszűnés küszöbén áll. Talán a befektetési vállalkozások érezték meg legkevésbé az elmúlt időszak viharait. Mindent figyelembe véve aggodalomra nincs ok, de nagy a kockázata, hogy a pénzügyi szektor számos szereplője még továbbra sem tudja megfelelően ellátni alapvető feladatait.

Mi a fő oka ennek? A realgazdaság nehézségei, a bankok tőkehelyzete, netán a tulajdonosok döntése?

Az MNB és a PSZÁF ezzel kapcsolatos véleménye között hangsúlyeltolódás van. Amikor a finanszírozási aktivitással kapcsolatos problémákról beszélünk, rendkívül nehéz elkülöníteni egymástól a hitelkereslet és –kínálat akadályait. A hitelkínálati tényezők között megkülönböztetünk képességbeli és hajlandóságbeli – kis egyszerűsítéssel objektív és szubjektív – szempontokat. A jegybank intézkedései a bankrendszer hitelezési képességének egyetlen elemére, a likviditási tényezőre hatnak pozitívan. Mi ezt támogatjuk. Észrevételeink pusztán arról szólnak, hogy csalfa remény azt hinni, hogy csak az egyik oldalra vonatkozó részintézkedésekkel elmozdul a hitelezés a holtpontról. A bankrendszer tőkehelyzetének megszilárdítása, a kereslet élénkítése és a hitelezési hajlandóság javulása legalább ilyen fontos kérdés. A keresleti oldalt a makrogazdasági mutatók befolyásolják, ami pedig a tőkehelyzetet illeti, nem igaz az állítás, miszerint a magyar bankszektor tőkemegfelelési mutatója jóval magasabb lenne, mint más közép- vagy nyugat-európai bankoké. A nemzetközi szabályozás egyértelműen a biztonság megszilárdítása felé mutat, ezzel összhangban fogalmaztuk meg javaslatunkat a tőke-

helyzet javítására a Pénzügyi Stabilitási Tanács tavaly decemberi ülésén. A tőkemegfelelés javításával ezekben a nehéz időkben kellene megteremteni azt a biztonságot, ami a válságot követően nagyobb üzleti aktivitást tehet lehetővé.

Szabad-e épp ilyenkor a hitelezési aktivitást visszafogó lépést tenni?

Ez alapvető dilemma, melyben az európai szervekhez hasonlóan azt az álláspontot képviseljük, hogy a biztonság mindenek feletti prioritást élvez. Az Európai Unió szeretné elkerülni, hogy még egyszer adófizetői pénzeiből kelljen megmenteni egyes intézményeket. Másrészt a tőkehelyzetet erősítését az Európai Bankhatóság (EBA) oly módon igyekszik megvalósítani, hogy ne járjon az eszközök leépítésével. Maga a PSZÁF egyébként megelőzte az EBA-t e tekintetben, amikor olyan jellegű tőkeemelést javasolt fél évvel ezelőtt, hogy a kockázatokkal súlyozott eszközértéket a tavaly június 30-ai szinten rögzítsük. Ehhez képest határozotunk volna meg magasabb tőkekövetelményt. Ez pedig mértékét tekintve gyakorlatilag megfelelt volna az EBA mostani elvárásainak. Bármilyen banki tőkeáttétel-csökkenés történik, az ugyan hitelleépítést (deleverage) jelent, de ezt nem lehetett volna figyelembe venni, mert a többlettőke-követelményt abszolút mértékben kellett volna egy átmeneti idő alatt biztosítani. A tőkekövetelmények szigorításának általános hatásait egyébként az EBA is felmérte néhány hete. A 71 európai banknál jelentkező 115 milliárd eurós feltőkésítési szükségletből a görög bankokat, a belga-francia Dexiát és az osztrák Volksbankot leszámítva lényegében 78 milliárd eurós tőkehiánnyal van szó. Ennek 95 százaléka, 74 milliárd eurót a bankok tényleges tőkejavító intézkedésekkel teremtik elő. Újabb tőkebevonásokkal, a tavalyi és az idei nyereség visszaforgatásával, az osztalék-kifizetés korlátozásával és különböző hibrid tőkék erősebb tőkévé történő átalakításával oldják meg a feladatot. Összességében tehát a bankok megfelelően teljesítik az EBA elvárásait. „Fogyókúrára” időnként persze szükség lehet az eszközöknél, de az ellen fellépünk – például a nemzetközi bankcsoportok felügyeleti kollégiumaiban – ha ennek mértéke Magyarországon nagyobb lenne, mint Nyugat-Eu-

rópában. Ennek eredményeként mindenesetre ha a bankrendszer nem tud hosszú lejáratú hiteket nyújtani vagy jelentősebb kockázatokat felfogni, akkor a hangsúlynak egyre inkább át kell tevődnie a bankszektoron kívül piacra, tehát a tőkepiacra, ahol a befektetők közvetlenül vállalják a finanszírozás kockázatait. Egész Európában egy amerikai típusú struktúra irányába történő elmozdulásnak vagyunk ma a szemtanúi, ahol a tőzsdének, a különböző befektetési alapoknak és a tőkepiaci instrumentumoknak megnő a jelentősége.

A hazai részvény- és kötvényfinanszírozás eddigi tapasztalatai azonban meglehetősen vegyesek. Nem túl nagy a veszélye, hogy rossz minőségű eszközök öntik el a piacot?

A hagyományos kötvényfinanszírozás kudarcait el kell kerülni, így az államnak „körbe kell kerítenie” azokat az intézményeket, amelyek stratégiailag vagy rendszerkockázatilag fontosak. Azok az intézményi befektetők, akik fel tudnak vállalni bizonyos kockázatokat, egy külön piacon jutathatnak el a finanszírozható közép vállalatokhoz. A tőzsdéhez áttételesen kapcsolódó alternatív kereskedelmi platformon biztosítanánk egy nem felügyelt, a tőzsdénél kevésbé transzparens piacon a közép vállalatok forrás szerzését. A finanszírozott közép vállalatok minden szükséges információt nyilvánosságra hoznának, ami a befektetői bizalom szempontjából fontos, de ez nem lenne olyan mértékű, mint a már tőzsdén jegyzett, nyilvános társaságoknál. Ez ugyanis versenyhátrányt jelentene számukra. Ugyancsak rögzítenénk az információkhoz való hozzáférés módját. Ezzel párhuzamosan meg kell erősíteni a befektető-védelmi szabályokat, megkönnyítve a döntéshozzá szükséges információk eljutását, növelve ennek átláthatóságát, szabályozva az eljárásokat. Létrehoznánk egy új, úgynevezett. felhatalmazott tanácsadói funkciót, amely egyfajta előszűrést végezne a forrást igénylő vállalatok körében. A befektetők felé ez biztonságot sugározna, és garantálná, hogy a kibocsátó megfelelően teljesíti kötelezettségeit. Aktivizálnánk a ma is létező különböző kockázati tőke-alapokat is, különösen az állami kockázati tőke-társaságok által kezelteteket. Az ötlet nem új: a lengyel értéktőzsde mellett működik egy alternatív kereskedelmi platform már évek óta. Magyarországon sem lehet cél, hogy a banki finanszírozás visszaesését ez teljesen ellensúlyozza, de a szektort meg kell erősíteni – még abban a tudatban is, hogy Közép-Európában a tőkepiac viszonylagos fejletlensége miatt a bankpiac jelentősége változatlanul jelentős marad.

A jelzáloglevél-kibocsátás MNB által szorgalmazott univerzálissá tétele akár bele is illhet ebbe a képbe, mégis mi a probléma vele?

Magyarországon nagyon jól szabályozott jelzálogpiaci intézményrendszer működik, amit prudenciális szempontból nem volna helyes – a ló túlsó oldalára esve – lebontani. Kicsit rossz esett, hogy a jegybank a velünk való szakmai egyeztetés és a Pénzügyi Stabilitási Tanács összehívásának mellőzésével jelentette be ezt az intézkedést. Emlékeztet, hogy amikor mi a bankok tőkehelyzetére vonatkozó szigorítási javaslatunkat megtettük, első lépésként a jegybank elnökének jeleztük ezt, majd a Pénzügyi Stabilitási Tanácsot ülésére vittük. Ugyanakkor megértem az MNB szándékát, hogy a kibocsátási volumen növelésével, az univerzális bankok bevonásával stabilizálják a bankrendszer finanszírozását és javítják a források lejárat szerkezetét. Elemezni kell azonban ennek hatásait. A jelzáloglevéllel kapcsolatos költségek nem a termékhez, hanem az intézményhez kapcsolódnak.

Amennyiben az univerzális bankokat felruházzuk egy ilyen jogosítvánnyal, nekik a bankon belül kell – az eddigi jelzálogbankok mintájára – ugyanazokat a szigorú szabályozási feltételeket megteremteni: fedezetértékelést és vagyonellenőrt alkalmazni, a kibocsátással kapcsolatos feladatokat ellátni, amelyek termékszínten jelentős költségekkel járnak. Mérlegelnünk kell, mennyivel lenne kedvezőbb ez ahhoz képest, mintha továbbra is az erre specializált intézmények végzik a kibocsátást. Arról nem is beszélve, hogy a minősítő intézményeket is meg kellene kérdezni, vajon hogyan befolyásolná mindez részükéről a jelzáloglevelek minősítését. Amennyiben ugyanis egy univerzális bank bocsát ki jelzáloglevelet, az kisebb biztonságot jelenthet, ami tükröződne a jelzáloglevelek árazásában is. Ha pedig az univerzális bankon belül el kell különíteni a jelzáloglevelek fedezetét szolgáló eszközöket, az univerzális bank egyéb kötvény-kibocsátási feltételei válnának kedvezőtlenebbé. Németországban, ahol ezt a konstrukciót politikai nyomásra pár évvel ezelőtt bevezették, tudomásom szerint már azok a szakértők is rossz döntésnek tartják a lépést, akik annak idején javasolták. A jegybank a jelzáloglevelek másodlagos piaci forgalmazásának üzetébe egyébként ma is be tudna kapcsolódni, nem kell neki megvárni, míg egy új szabályozás elkészül. Összességében úgy látom, hogy a mostani három jelzálogbank is le tudja fedni a piacot. Ráadásul a mostani három szereplő közül is csak az FHB vállal „bérmunkában”, mások által generált jelzáloghitelek fedezete alapján jelzáloglevél-kibocsátást. Látszik, hogy a lakossági hitelpiac még jó pár évig nem fog olyan szintet elérni, ami miatt a jelenlegi szabályozást lényegesen meg kellene változtatni. Itt tehát mérlethatékonyságról is szó van, és szabályozási kérdés, hogy hol húznánk meg azokat a határokat, amelyeket az univerzális bankoknál alkalmaznánk a jelzáloglevél-kibocsátási limitekre. Nagyon bonyolult tehát a kérdés, ezért sem lehet róla hirtelen dönteni.

Hogyan fogadták az osztrák hatóságok tavalyi javaslatait a bankok hitel/betét arányára és a Bázeli III. szabályok előrehozott alkalmazásával kapcsolatban?

Külön kell választani az osztrák javaslatok egyes elemeit. Ami a Bázeli III. előrehozott, egyszeri bevezetéssel történő, 2013-tól való alkalmazását illeti, ez nem újdonság, számos európai felügyelet alkalmazza, és ez az említett biztonságos prudenciális működés irányába mutató lépés. Az új ügyletekre vonatkozó, 110 százalékos hitel/betét arányt előíró javaslatától azonban elállt az osztrák felügyelet, itt elértük, amit szerettünk volna. Úgy érveltünk, hogy ez a lépés hátrányosan érintené Közép-Európát, különösen Magyarországot. Egy hitel/betét mutatót ugyanis nem lehet a régió egészére alkalmazni, tükröznie kell az egyes országok fejlettségét és a gazdasági növekedés mértékét is. Határozottságunknak is köszönhetően az összes közép- és kelet-európai felügyelet egységesen ezt az álláspontot képviselte, így sikerült meggyőznünk az osztrák felügyeleti szerveket.

A PSZÁF az elmúlt években megerősítette fogyasztóvédelmi tevékenységét. E téren milyen teendőket lát még?

A fogyasztóvédelemnek fontos szerepe van a szolgáltató és az ügyfél közötti információs és erőfölénybeli aszimmetria lebontásában. Ezt az aszimmetriát mi védhető módon, jogszerűen és átláthatóan igyekszünk kiegyensúlyozni. A szolgáltatóval betartatjuk a tájékoztatás különböző szabályait, a fogyasztót pedig

segítjük, hogy valóban kellő körütekintéssel hozza meg a döntését. A fogyasztói döntéseket mi magunk azonban nem hozhatjuk meg. Ami a hagyományos, intézményi fogyasztóvédelmet illeti, a közeljövő nagy feladata lesz a hitelek referenciakamatozásával kapcsolatos transzparencia megteremtése. Célunk, hogy a forintthitelt felvevők számára mindig átlátható kamatozást biztosítsunk. Egy másik fontos terület a unit-linked életbiztosítások szabályozása. Júniusig egy ajánlást adunk közre a biztosítóknak, mert rengeteg probléma van a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokkal. Átláthatóbbá kell tenni ezért többek között a költség- és jutalékrendszereket, valamint a befektetéseket is.

A bankok jelenlegi értékvesztési, céltartalékolási gyakorlata tartogat-e még váratlan veszteségeket, buknak-e még elő banki csontvázak?

Ha tudnánk, hol lehetnek még ilyen csontvázak, biztosan azonnal felderítenénk őket. Nekem ilyenekről nincs tudomásom. A felügyelet nem mondhat mást, mint hogy prudens módon kell értékvesztést vagy céltartalékot megképezni. Informális csatornákon keresztül azonban tudok róla, hogy ma egyes bankok esetleg olyan értékvesztéseket is megképeznek, ami később, a válság elmúltával ezek visszaírása révén akár eredményjavító tényezővé is válhat. Ami pedig a tőkeemeléseket illeti, a külföldi tulajdonosok teljes mértékben kiálltak a Magyarországon működő leánybankjaik mellett, és amilyen mértékben szükség volt tőkeemelésre, azt kifogástalanul megtették, és mindig kielégítették a követelményeket.

Amikor hivatalba lépett, biztosan nagyon sok terve volt, amit elnökként meg szeretett volna valósítani. Hol tart ezen az úton?

Az ügyfelek és a szolgáltató közötti vitás ügyeket rendező Pénzügyi Békéltető Testület (PBT) működését tartom az egyik legna-

gyobb eredményünknek. Ez egy igazi sikertörténet. Több mint 1200 megkeresést kaptak a pénzügyi békéltetők az elmúlt fél évben. Ha az ügyfelek kellően előkészítik és megfelelően nyújtják be ennek dokumentációját, a testület érdemben elbírálja, s ha igazuk van, orvosolja a kárukat. Ma már egyre több pénzügyi szolgáltató működik velünk együtt, mert látják, hogy a PBT valóban pártatlanul döntött. Ráadásul nem egyoldalúan: számos esetben úgy döntöttek a kollégák, hogy nem a fogyasztónak van igaza, hanem a pénzügyi szolgáltatónak. A rendeletalkotási gyakorlatunkban is számos ponton sikerült változtatnunk. A PSZÁF esetében viszont a jövőben szeretnénk rugalmasabb eszközöket kapni, mind a tőkével, mind a likviditással kapcsolatos prudenciális intézkedések tekintetében. A jogszabályok nagyon szigorúan behatárolják a felügyeletet, hogy egyes mutatók megsértésekor milyen lépéseket tehet meg. Javaslatunk, hogy egy felügyeleti intézkedésnek ne legyen feltétele az adott limit megsértése, hanem már a kedvezőtlen tendenciák kibontakozásánál, megelőző jelleggel is fel tudjunk lépni. Nagyon fontos, hogy a felügyeletnek legyen egyfajta prevenció, proaktív beavatkozási lehetősége.

Mi a véleménye a jegybank és a felügyelet összevonásáról?

Semleges vagyok a kérdésben. Működhet a két intézmény függetlenül is és együtt is, mind a kettőre található példa Európában. Reális célkitűzésünk azonban, hogy PSZÁF-nál ugyanazt a függetlenséget és presztízst megszerezzük, amit múltjánál, nemzetközi tekintélyénél és politikai támogatottságánál fogva a jegybank élvez. A felügyelet ma a közigazgatás része, fiatal intézmény, a két intézmény összevonása viszont kétségkívül azzal az előnnyel járna, hogy egy csapásra jegybankéhoz hasonló kultúra, jogrendszer, hagyomány részesei lehetnénk.

[Szász Károllyal készült interjú a portfolio.hu-n.](#)

Felügyeleti értékelés az MNB hitelezést élénkítő új eszközeiről

A jegybank fedezett forrásnyújtási és jelzálogkötvény-vásárlási programja erősítheti a hitelezést, de az aktivitás élénküléséhez a keresleti oldal bővülése is szükséges. A jelzálogpiac intézményi szerkezeti liberalizálásának nem láthatók az előnyei, a társadalmi költség viszont a piac prudenciális biztonságának lazulása volna a PSZÁF értékelése szerint.

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) tegnap bejelentette, hogy kiszélesíti a jegybanki eszköztárat. A döntés három fő elemet tartalmaz: kétéves lejáratú, a jegybanki alapkamathoz kötött változó kamatozású fedezett forrásnyújtást; a jegybanki eszköztár igénybeviteléhez figyelembe vehető fedezeti értékpapírok (jegybankképes értékpapírok) körének kiszélesítését; jelzálogkötvény vásárlási programot.

Az intézkedések részletei még nem ismertek, így azoknak csak a koncepciója értékelhető. A jegybank közleménye és Simor Andrásnak, az MNB elnökének nyilatkozata széles körben bemutatja az új eszközök bevezetésének indokait és korlátait. Ezek is jelzik, az eszközök egy része a hitelezési képesség erősödését eredményezheti akkor, ha a hitelkereslet növekedésnek indul. Vagyis a fedezett forrásnyújtás és a jelzálogkötvény vásárlási program is felkészülésként értékelhető a majdani gazdasági élénkülés finanszírozási oldalról történő támogatására. A hitelezési

aktivitás csak akkor bővül, ha a hitelezési hajlandóság, a hitelezési képesség és a hitelkereslet egyaránt növekedésnek indul.

Ahogy azt a jegybank elnöke is kiemelte, a likviditás csak egyik eleme a hitelezési képességnek, miközben a keletkező veszteségek a szektor szavatoló tőkéjét terhelik, és így korlátozzák a bankok hitelezési kapacitását. Ezért a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) egyetért azzal, hogy a lépés segítheti a jövőbeni finanszírozást. Önmagában azonban nem tudja megoldani a hitelezési aktivitás visszaesésének problémáját.

Fontos az a jegybanki törekvés is, amely a bankrendszer forrásainak lejárat szerkezetét a hosszabb lejáratú források irányába igyekszik eltolni. Egyes bankoknál ugyanis viszonylag jelentős a rövidebb források súlya, miközben a portfóliók jelentős része közép vagy hosszú lejáratú hitelekbe áll.

Az MNB egyértelműen hitelkínálati korláttal magyarázza a hitelezési aktivitás csökkenését, a PSZÁF azonban a legutóbbi kockázati jelentésében a két oldal – hitelkínálat és hitelkereslet – szerepét közel azonosan ítéli meg. A PSZÁF a rendelkezésre álló információk, a helyszíni vizsgálatok és prudenciális beszélgetések tapasztalatai alapján úgy látja: a hitelkereslet és a hitelkínálat körülbelül azonos mértékben felelős a finanszírozás jelenlegi visszaeséséért.

A 2008-as válság kitörését követően a hazai (és a nemzetközi) bankrendszer hitelezési hajlandósága kétségtelenül jelentősen csökkent, ami a nem teljesítővé vált portfóliók folyamatosan növekvő arányát tekintve érthető, és prudenciális szempontból megfelelően óvatos magatartás volt. A 2010-ben megindult, és 2011. I. negyedévéig tartó, valamelyest gyorsuló gazdasági növekedés mellett ez a banki magatartás a vállalati szektor egy részénél, ahol nem állnak rendelkezésre egyéb finanszírozási források – külföldön felvett vagy tulajdonosi hitel, tőkepiaci forrásbevonás, kockázati tőkealap bevonása, uniós vagy más szupranacionális szervezetektől származó források, stb. – finanszírozási korlátot okozott.

A jelenlegi helyzetben azonban, amikor minden mutató, többek között a jegybank gazdasági növekedésre vonatkozó előrejelzése, a vállalati betétek gyorsan növekvő állománya, a vállalati beruházásokra vagy a munkahelyek számára vonatkozó vállalati várakozások, beszerzési menedzser index, készletállomány, rendelésállomány stb. a gazdasági aktivitás csökkenését vagy csökkenő ütemű növekedését vetíti előre, a hitelkereslet hatása ugyanolyan szerepet játszik a hitelezési aktivitás visszaesésében, mint a hitelkínálat visszafogása.

A vállalati szektor egy része, elsősorban a kis- és mikrovállalkozások, s egyes projektek (szálloda, iroda, stb.) esetében így jelentős a finanszírozási korlát, miközben a szektor többi része nem igényel további finanszírozást, vagy hozzájut ahhoz hazai banki vagy egyéb forrásból. A PSZÁF egyetért ugyanakkor azzal a jegybanki értékeléssel, hogy a hitelkínálati oldal mind a hitelezési képesség, mind a hitelezési hajlandóság tekintetében gyengült az utóbbi egy évben.

A jegybankképes értékpapírok körének szélesítésére vonatkozó részletes tervek még nem ismertek. Ahogy a jegybank elnöke is utalt rá, itt jelentős mértékben azért vált szükségessé a felülvizsgálat, mert a magyar szuverén adósság leminősítése miatt a jegybankképes értékpapírok köréből a jegybank jelenlegi fedezet befogadási szabályai szerint számos olyan fedezet kikerülne, amelyeket ma a hitelintézetek használhatnak a jegybanki forrá-

sok igénybevételéhez. Azt, hogy ténylegesen mennyire szélesíti ki az intézkedés a befogadható fedezetek körét, csak a részletek ismeretében ítéltető majd meg.

A jelzálogkötvény-vásárlási programot 2010-ben már alkalmazta a jegybank, és a bankok a rendelkezésre álló kereteket kihasználták. Miközben azonban 2010-ben a MNB is úgy értékelte, hogy a jelzáloghitelezés intézményrendszerének átalakítása nem időszerű, ma ezzel szemben liberalizálni kívánja a hazai jelzálogpiacot, és ebben külföldi tapasztalatokra is hivatkozik.

A piac liberalizálása az adott piacon jellemző árakat általában kedvezően csökkenti. A liberalizálás társadalmi költségei azonban gyakran vitatottak. Ilyen költség a jelzáloghitel prudenciális szempontból vett biztonsága, amely ma itthon nagyon erős. A jelzáloglevelek mögött álló eszközök jelenleg egyértelműen, intézményileg a jelzálogbankokban elkülönítve találhatók, azokra szigorú értékelési és felügyelési előírások vonatkoznak.

Ennek biztosítása egy olyan bankban, amely más típusú finanszírozási tevékenységet (például vállalati vagy projektfinanszírozást) is végez, csak úgy lehetséges, ha a befektetési szolgáltatásokhoz hasonló „tűzfallal” határolják el, ahogy az egyébként például Németországban is történt. Ezzel biztosítható az, hogy a jelzáloghitel-portfólió ne legyen kitéve az egyéb tevékenységekből fakadó kockázatoknak. Ekkor azonban az elkülönült jelzálog-hitelintézet és az univerzális bankon belül elkülönített jelzáloghitelezés költségei között már nincs lényeges különbség, mivel a költségek többsége a tevékenységhez, és nem annak intézményi formájához kötődik.

A jelzáloglevél-kibocsátás és a kapcsolódó előírások teljesítésének költsége magas, ezért erős méretgazdaságossági korlát is érvényesül. A német piacon például jellemzőek a nagy összegű, jumbo kibocsátások, vagyis ez az eszköz a kisebb és közepes bankok számára nem jelent alternatívát.

A jelzálog befektetők – és ezzel a jelzáloglevél kibocsátások sikere – szempontjából kritikus, hogy egy esetleges bankcsőd esetén mi történik a befektetésükkel. A mai magyar szabályozás a nemzetközi gyakorlattal összhangban fedezeti biztost rendel a jelzálogbankba bankcsőd esetén, aki a jelzálogleveleket és a fedezetül szolgáló ingatlanokat a jelzáloglevelek lejáratáig kezeli, ezzel védve a befektetők, köztük a kisbefektetők érdekeit. Ezzel egyenértékű jogi megoldás kialakítása egy univerzális bank esetében nem lehetséges. Egy, a mainál kevésbé erős megoldás is a csődjogi szabályozás jelentős átalakítását igényelné.

Ma nem láthatók annak előnyei, hogy a jelzáloghitelezés intézményi szerkezete átalakuljon, a jegybank tervei azonban részleteiben nem ismertek. Ugyanakkor ma fontos szempont az intézményi és szabályozási környezet stabilizálása, a további változások szükséges minimumra csökkentése annak érdekében, hogy a szektorban az üzleti aktivitás tervezhető legyen, a bizalom helyreálljon és a bankszektor azt tegye, ami a feladata: finanszírozza a reálgazdaságot.

2012. február 16. Budapest

Sajtóközlemény: Felügyeleti értékelés az MNB hitelezést élénkítő új eszközeiről

Adatszolgáltatók figyelmébe

Az alábbiakban az adatszolgáltatók számára 2012 februárjában megjelent híreket gyűjtöttük össze.

TISZTELT ADATSZOLGÁLTATÓK!

Tájékoztatjuk a hitelintézeteket, hogy a korábban rendkívüli adatszolgáltatásként elrendelt 8AP Portfólió elemzés - A kiemelt hiteltermékek kockázati monitoringja táblát a Felügyelet a továbbiakban nem kéri küldeni. 2012. január 1-jétől a 8AP tábla deviza altáblákkal bővítve (8APT - 8APD, F8APT - F8APD táblák) beépül a hitelintézetek adatszolgáltatási kötelezettségéről szóló 19/2011. (X. 20.) PSZÁF rendeletbe, ezért az adatszolgáltatást a továbbiakban annak megfelelően kell teljesíteni.

A korábban ugyancsak rendkívüli adatszolgáltatásként elrendelt 8AC Portfólió összetétel - kockázatvállalás szerződésenként a legrégebbi hátralék szerint táblát 2012. január 1-jétől nem kell a Felügyeletnek megküldeni.

Budapest, 2012. február 1.

* * * * *

TISZTELT ADATSZOLGÁLTATÓK!

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete frissítette a hitelintézetek adatszolgáltatásával kapcsolatos közérdekű [kérdéseket és válaszokat](#) a 2A táblára vonatkozóan beérkezett új kérdéssel és válasszal.

2012. február 22.

* * * * *

TISZTELT ADATSZOLGÁLTATÓK!

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete megjelentette a kényszerértékesítésre kijelölt lakóingatlanokról szóló rendkívüli adatszolgáltatással (L3, L4 táblák) kapcsolatos közérdekű kérdéseket és válaszokat.

Az adatszolgáltatással kapcsolatos közérdekű kérdések és válaszok az Adatszolgáltatás/Hitelintézetek valamint az Adatszolgáltatás/Pénzügyi vállalkozások oldalon a lakóingatlanok kényszerértékesítésével kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettségről szóló [közleményben](#) tekinthetők meg.

Budapest, 2012. február 22.

Kapcsolódó anyagok

[Hitelintézetek adatszolgáltatása](#)

[Pénzügyi vállalkozások adatszolgáltatása](#)

[L3 és L4 táblákkal kapcsolatos kérdések és válaszok \(29KB\)](#)

TISZTELT ADATSZOLGÁLTATÓK!

A devizakölcsönök törlesztési árfolyamának rögzítéséről és a lakáshitelek fedezetül szolgáló ingatlanok kényszerértékesítésének rendjéről szóló 2011. évi LXXV. törvény (továbbiakban: Törvény) egyik célja a kényszerértékesítések ütemezett rendjének kialakítása.

A kényszerértékesítés ütemezésével elkerülhető, hogy a lakásállomány indokolatlanul magas hányada egy időben kerüljön piacra, amellyel az adósokat és hitelezőket egyaránt sújtó piaci áresés is mérsékelhető és a szociális ellátórendszerre nehezedő teher is mérsékelhető.

A Törvény 1. § (1) bekezdés 10. alpontja szerint „pénzügyi intézmény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 4. § (1) bekezdése alapján a hitelintézet és a pénzügyi vállalkozás, valamint az Európai unió más tagállamában vagy az Európai Gazdasági térségről szóló megállapodásban részes más államban székhellyel rendelkező és ott jogszzerűen tevékenységet végző, Magyarország területén határon átnyúló szolgáltatást nyújtó pénzügyi intézmény.”

Ez a hitelezői kör az általa nyújtott devizakölcsönök fedezetét képező ingatlanok kényszerértékesítése során kötelezően irányadó – a Törvény mellékletében meghatározott mértékű – kvóta betartásának ellenőrzését lehetővé tevő [adatszolgáltatást](#) a Felügyelet részére köteles elektronikus úton teljesíteni. A felügyelt intézmények a KAP rendszeren teljesítik adatszolgáltatási kötelezettségeiket minden tárgynegyedév 15. (tizenötödik) napjáig. A határon átnyúló szolgáltatóként regisztrált pénzügyi intézmények számára az elektronikus adatszolgáltatás 2012 márciusától válik elérhetővé, addig az időpontig adatszolgáltatásukat papír alapon kell a Felügyeletnek benyújtaniuk.

Valamennyi olyan személy, aki a fent meghatározott egyik kategóriába sem tartozik, de lakás-hitelszerződésből eredő követeléssel rendelkezik, a kényszerértékesítési kvótára vonatkozó adatszolgáltatást a Törvény 9. § (2) bekezdése alapján a fogyasztóvédelmi hatóság (Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság) részére köteles teljesíteni.

Budapest, 2012. február 23.

Kapcsolódó anyagok

[Hitelintézetek adatszolgáltatása](#)

[Pénzügyi vállalkozások adatszolgáltatása](#)

Nyilvános konzultációk

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete nyilvános konzultációra bocsátja a kgfb összpiaci függőár-tartalék szintjének méréséről szóló [módszertani tanulmányt](#).

Az anyaghoz bárki hozzászólhat kizárólag írásban a tartalékszint@pszaf.hu e-mail címen, 2012. március 31-ig. A hozzászólásában kérjük, kövesse az anyagban feltett kérdéseket, de egyéb észrevételeket is szívesen veszünk. Ha kifejezetten nem kéri az ellenkezőjét, hozzászólását honlapunkon közzétesszük.

2012. február 9.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete nyilvános konzultációra bocsátja anyagát a [biztosítási kárrendezési gyakorlat lehetséges ügyfélszemponitú javításáról](#).

Az dokumentumhoz bárki hozzászólhat kizárólag írásban a karrendezes@pszaf.hu e-mail címen, 2012. március 31-ig. A hozzászólásában kérjük, kövesse a vitaanyagban feltett kérdéseket. Ha kifejezetten nem kéri az ellenkezőjét, hozzászólását honlapunkon közzétesszük.

2012. február 14.

PSZÁF-rendelet a felügyeleti díj megfizetésével kapcsolatban

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 1/2012. (II. 23.) PSZÁF rendelete a felügyeleti díj megfizetésének, kiszámításának módjáról és feltételeiről

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény 117. § (1) bekezdés a) és d) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény 21. § n) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

- 1. §** (1) E rendelet tekintetében felügyeleti díj fizetésére kötelezettek:
- a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 139/A. §-ában,
 - a tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény (a továbbiakban: Tpt.) 380. és 381. §-ában,
 - a befektetési alapkezelőkről és a kollektív befektetési formákról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Batv.) 130. §-ában,
 - a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról, valamint az általuk végezhető tevékenységek szabályairól szóló 2007. évi CXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bszt.) 155–157. §-ában,
 - a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény (a továbbiakban: Bit.) 207. §-ában,
 - a viszontbiztosítókról szóló 2007. évi CLIX. törvény 123. §-ában,
 - a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény 116. §-ában,
 - az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény 9/A. §-ában,
 - a foglalkoztatói nyugdíjról és intézményeiről szóló 2007. évi CXVII. törvény 71. §-ában,
 - a közraktározásról szóló 1996. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Krt.) 12/A. §-ában
- meghatározott adatszolgáltatók (a továbbiakban együtt: felügyeleti díj fizetésére kötelezett).
- (2) A felügyeleti díj fizetésére kötelezettek a felügyeleti díj számítása, és annak bevallása érdekében az e rendeletben foglaltak szerint bevallást készítenek, amelyet megküldenek a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: Felügyelet) részére.
- (3) Amennyiben a felügyeleti díj fizetésére kötelezett több külön ágazati törvény hatálya alá tartozó tevékenységet végez, vagy a tevékenységek végzéséhez engedéllyel rendelkezik, akkor minden tevékenység után külön-külön köteles bevallást készíteni és a felügyeleti díjat megfizetni.

2. A FELÜGYELETI DÍJ BEVALLÁSA

- 2. §** (1) A Felügyelet részére rendszeres adatszolgáltatást teljesítő felügyeleti díj fizetésére kötelezetteknek a felügyeleti díj bevallását a rendszeres adatszolgáltatás keretében, a felügyeleti díj fizetésére kötelezettre vonatkozó külön adatszolgáltatási rendeletben foglaltaknak megfelelően, e rendelet figyelembevételével kell teljesíteniük.
- (2) A Felügyelet részére rendszeres adatszolgáltatást nem teljesítő felügyeleti díj fizetésére kötelezettek a felügyeleti díj bevallásukat az 1. mellékletben foglaltaknak megfelelő tartalommal és formában, és a 2. mellékletben meghatározott kitöltési útmutató szerint teljesítik.
- 3. §** (1) A felügyeleti díj fizetésére kötelezett a Felügyelet által kiadott tevékenységi engedélyről szóló határozat keltétől a felügyeleti engedély visszavonásáról szóló határozatban megjelölt dátumig, vagy a Felügyelet által történő nyilvántartásba vétel napjától a nyilvántartásból történő törlés napjáig köteles a bevallás teljesítésére.
- (2) A fióktelep a tevékenysége megkezdésének napjától a tevékenysége befejezésének a Felügyelethez történő bejelentése napjáig köteles a bevallás teljesítésére.
- (3) Felügyeleti alapidő bevallást köteles készíteni minden, a naptári év első napján engedéllyel rendelkező vagy a Felügyelet nyilvántartásában szereplő felügyeleti díj fizetésére kötelezett.
- (4) Ha a felügyeleti díj fizetésére kötelezett részére a tevékenységi engedély megadása vagy visszavonása negyedév közben történik, vagy a felügyeleti nyilvántartásba vételére, nyilvántartásból való törlésére negyedév közben kerül sor, a felügyeleti változó díj számítása a működés időtartamára történik. A működés időtartamának kiszámításánál egy negyedévet 90 naposnak kell tekinteni. A teljes tárgynegyedévi működés esetén 90 napot kell a felügyeleti díj fizetésére kötelezettnek a Felügyelet részére bevallani. Ha az adatszolgáltatásra kötelezett nem működött a teljes negyedévben, akkor a működés időtartamának kiszámításakor a működésben nem töltött napok számát 90-ből le kell vonni.
- (5) A teljes éves működés esetén 360 napot kell a felügyeleti díj fizetésére kötelezettnek a Felügyelet részére bevallani. Ha a felügyeleti díj fizetésére kötelezett nem működött a teljes évben, akkor az éves működés időtartamának meghatározásához a negyedéves számításokat kell összesíteni.
- 4. §** (1) A felügyeleti díj fizetésére kötelezett tevékenységének felfüggesztése vagy szüneteltetése nem érinti a beval-

lási kötelezettséget, a felügyeleti díj összegét és esedékességét.

- (2) Szervezeti átalakulása esetén a felügyeleti díj fizetésére kötelezett az átalakulást kimondó határozatban megjelölt dátumig köteles a bevallás teljesítésére. A jogutód felügyeleti díj fizetésére kötelezett akkor is köteles a bevallást benyújtani, ha a kiszámítási időszakban díjfizetési kötelezettsége nem keletkezik.

3. A FELÜGYELETI DÍJ BEVALLÁSÁNAK ÉS FIZETÉSÉNEK HATÁRIDEJE ÉS MÓDJA

- 5. §** A rendszeres adatszolgáltatást nem teljesítő felügyeleti díj fizetésre kötelezett felügyeleti díj bevallását
- elektronikus úton, legalább fokozott biztonságú elektronikus aláíró tanúsítvánnyal hitelesítve a Felügyelet Kihelyezett Adatküldő Program rendszerén keresztül, vagy
 - papíralapon köteles eljuttatni a Felügyelet részére.

- 6. §** (1) A rendszeres adatszolgáltatást nem teljesítő felügyeleti díj fizetésre kötelezett
- a tárgyévvel vonatkozó felügyeleti alapidíj számításáról szóló bevallást a tárgyév január 31. napjáig,
 - a tárgynegyedévre vonatkozó változó díj számításáról szóló bevallást a tárgynegyedévet követő hónap utolsó napjáig,
 - a tárgyévvel számított felügyeleti változó díj auditálás utáni esetleges különbözetét a tárgyévet követő év második negyedévére vonatkozó bevallás keretében külön korrekciós tételként köteles eljuttatni a Felügyelet részére.
- (2) A felügyeleti díj fizetésre kötelezettnek
- a tárgyévvel vonatkozó éves felügyeleti alapidíjat a tárgyév január 31. napjáig,

- a tárgynegyedévre számított felügyeleti változó díjat a tárgynegyedévet követő hónap utolsó napjáig,
- a tárgyévvel számított felügyeleti változó díj különbözetét a tárgyévet követő második negyedéves díjszámításból származó díjfizetési kötelezettséggel egy időben

kell megfizetni a Felügyelet Magyar Államkincstárnál vezetett 10032000-00283834-000000000 számú pénzforgalmi számlájára.

- 7. §** (1) A felügyeleti díj fizetésére kötelezett valamennyi esetben köteles gondoskodni a bevallások és módosításaik nyilvántartásáról.
- (2) A felügyeleti díj fizetésére kötelezett a bevallásokat a bevallás készítését követő ötödik naptári év végéig a Felügyelet kérésére bármikor köteles rendelkezésre bocsátani.
- (3) A felügyeleti díj kiszámításának és megfizetésének alapbizonylatait, adatszolgáltatási háttérét a Felügyelet jogosult a helyszínen bármikor ellenőrizni, vagy erre vonatkozó adatbekéréssel annak helyességéről meggyőződni.

4. ZÁRÓ RENDELKEZÉS

- 8. §** Ez a rendelet 2012. április 1-jén lép hatályba.

Dr. Szász Károly s. k.,

a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke

[A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének 1/2012. \(II. 23.\) PSZÁF rendelete a felügyeleti díj megfizetésének, kiszámításának módjáról és feltételeiről](#)

Vezetői körlevél az államháztartásról szóló törvény, a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló törvény és a kapcsolódó kormányrendeletek alkalmazásáról

2/2012. számú Vezetői körlevél az államháztartásról szóló új 2011. évi CXCV. számú törvény, a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. számú törvény és a kapcsolódó kormányrendeletek alkalmazásáról

Az államháztartási és a kormányzati szektorba tartozó szervezetek adósságkezelési szabályai 2012. január 1-jével megváltoztak. Ezt a változást a pénzügyi szervezeteknek is figyelembe kell venni. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete ezért felhívja a pénzügyi szervezetek figyelmét a megváltozott jogszabályi környezetre.

2012. január 1-jén hatályba lépett a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. számú törvény (a továbbiakban: Stab. tv.), mely az államadósság fogalmát és az adósságkezelési szabályait új alapokra helyezte. A törvény meghatározza az államadósság, valamint az adósságot keletkeztető ügyletek fogalmát, és kimondja, hogy a jogszabály által meghatározott esetekben a Kormány vagy az államháztartásért felelős miniszter engedélyre van szükség az adósságkezeléshez. Ilyen engedély hiányában az ügylet semmis.

„3.§(1) Adósságot keletkeztető ügylet és annak értéke:

- hitel, kölcsön felvétele, átvállalása a folyósítás napjától a végtörlesztés napjáig, és annak aktuális tőketartozása,
- a számvitelről szóló törvény (a továbbiakban: Szt.) szerinti hitelviszonyt megtestesítő értékpapír forgalomba hozatala a forgalomba hozatal napjától a beváltás napjáig, kamatozó értékpapír esetén annak névértéke, egyéb értékpapír esetén annak vételára,
- váltó kibocsátása a kibocsátás napjától a beváltás napjáig, és annak a váltóval kiváltott kötelezettséggel megegyező, kamatot nem tartalmazó értéke,
- az Szt. szerint pénzügyi lízing lízingbevevői félként történő megkötése a lízing futamideje alatt, és a lízing-szerződésben kikötött tőkerész hátralévő összege,
- a visszavásárlási kötelezettség kikötésével megkötött adásvételi szerződés eladói félként történő megköté-

se — ideértve az Szt. szerinti valódi penziós és óvadéki repóügyleteket is — a visszavásárlásig, és a kikötött visszavásárlási ár,

- f) a szerződésben kapott, legalább háromszázhatvanöt nap időtartamú halasztott fizetés, részletfizetés, és a még ki nem fizetett ellenérték,
- g) külföldi hitelintézetek által, származékos műveletek különbözeteként az Államadósság Kezelő Központ Zrt.-nél (a továbbiakban: ÁKK Zrt.) elhelyezett fedezeti betétek, és azok összege.”

Az új államadósság fogalom szervezeti hatálya valamint az adósság keletkeztető ügyletekkel kapcsolatos eljárási szabályok nemcsak az államháztartásra terjednek ki, hanem mindazon szervezetekre, amelyek a statisztikai számbavétel során a kormányzati szektorba tartoznak.

Az adósságot keletkeztető ügyletekhez történő hozzájárulás részletes szabályairól szóló 353/2011. (XII. 30.) Kormányrendelet (a továbbiakban: 353/2011. (XII. 30.) Korm.rendelet) határozza meg azt a kört, amely adósságot keletkeztető ügyleteire a Stab. tv. rendelkezései alapján kiterjed az előzetes engedélyeztetési kötelezettség. Ebbe a körbe tartoznak a helyi önkormányzatok, a nemzeti önkormányzatok, a többcélú kistérségi társulások, az egyéb, jogi személyiséggel rendelkező társulások, a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény szerinti térségi fejlesztési tanácsok (a továbbiakban együtt: önkormányzat) és a kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetek is.

A pénzügyi szervezetek számára ismert ez a kibővített szervezeti kör, mert a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) részére teljesítendő statisztikai adatszolgáltatásokban is ezt alkalmazzák. Az MNB elnökének a jegybanki információs rendszerhez szolgáltatandó információk és az információt szolgáltatók köréről, a szolgáltatás módjáról és határidejéről szóló 14/2011. (X. 13.) MNB rendelet 2. számú melléklete I/A/2. pontjában meghatározott szektorok közül a G) Központi kormányzat, H) Helyi önkormányzatok, I) Társadalombiztosítási alapok fedik le a statisztikai kormányzati szektort. Az MNB szükség szerint aktualizálja a G), H) és I) szektorokba tartozó nem államháztartási szervezetek körét.

A Nemzetgazdasági Minisztérium közleményt jelentet meg a kormányzati szektorba besorolandó nem államháztartási szervezetekről, és közvetlenül értesíti is ezeket a szervezeteket a változásokról. A közlemény a Hivatalos Értesítőben jelenik meg. Az önkormányzatok is tájékoztatást kapnak a megváltozott szabályokról azok zökkenőmentes alkalmazásának érdekében.

A Stab. tv. 2012. január 1-jei hatállyal vezeti be az önkormányzatokra vonatkozó hitelfelvételi szabályokat. Az önkormányzatok esetében a hitelfelvételre illetve adósságot keletkeztető ügyletekre ilyen korlátozó szabályozás korábban nem volt hatályban.

A törvény értelmében 2012. január 1-től az adósságot keletkeztető ügyletet az önkormányzat csak a Kormány előzetes hozzájárulása mellett köthet. Az engedélyeztetési eljárásra vonatkozó szabályokat a 353/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet tartalmazza.

A jogszabály azonban lehetővé teszi, hogy bizonyos ügyleteket az önkormányzatok a Kormány hozzájárulása nélkül is megköszenek. Ezek az ügyletek a következők:

- a magyar költségvetést érintő, az Európai Unió vagy más nemzetközi szervezettől megnyert pályázat önrészenek és a támogatás előfinanszírozásának biztosítására szolgáló adósságot keletkeztető kötelezettségvállalás,
- az adósságrendezési eljárás során a hitelezői egyezség megkötéséhez igénybe vett reorganizációs hitel,
- a likvid hitel,
- a Fővárosi Önkormányzat és a megyei jogú város esetében a 100 millió forintot, országos nemzeti önkormányzat esetében a 20 millió forintot, egyéb önkormányzat esetében pedig a 10 millió forintot meg nem haladó fejlesztési célú adósságot keletkeztető ügylet, ahol az ugyanazon fejlesztési cél megvalósítását szolgáló fejlesztéshez kapcsolódó ügyletek értékét egybe kell számítani.

Valamennyi ügyletre igaz - legyen az kormányzati hozzájáruláshoz kötött vagy sem -, hogy az önkormányzat adósságot keletkeztető ügyletből eredő adott évi összes fizetési kötelezettsége a futamidő végéig egyik évben sem haladhatja meg a 353/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet meghatározott éves saját bevételeinek 50%-át. A fizetési kötelezettségbe nem számítandó bele a likvid hitelből és reorganizációs hitelből eredő tartozás, de beleszámítandó a már beváltott kezességvállalásból eredő bizonyosan megvalósuló fizetési kötelezettség.

A kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezetekre (a Stab. tv. szerinti a statisztikai kormányzati szektorba tartozó, a jogi értelemben vett államháztartáson kívüli szervezetek) vonatkozó előzetes engedélyeztetési szabályokat is tartalmazza a Stab. tv. és a 353/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet.

Az ilyen szervezetek 2012. január 1-jétől adósságot keletkeztető ügyletet érvényesen az államháztartásért felelős miniszter előzetes hozzájárulásával köthetnek. A jogszabály az előzetes engedélyeztetés alól mentesíti azokat az ügyleteket, ahol a likvid hitel igénybevétele történik, illetve amelyben valamennyi fél az államháztartás valamely alrendszerébe tartozó jogi személy, illetve kormányzati szektorba sorolt egyéb szervezet. Az engedélyeztetési eljárás részleteit ugyancsak a 353/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet tartalmazza.

Felhívom a pénzügyi szervezetek figyelmét, hogy az új szabályozás hatálya alá tartozó intézményekkel kapcsolatos ügyletek megkötése során a fentiekben részletezett jogszabályi változásokra tekintettel járjanak el.

Melléklet: Kivonat a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekről

Budapest, 2012. február 16.

Dr. Szász Károly
elnök

[2/2012. számú vezetői körlevél az államháztartásról szóló új 2011. évi CXCV. számú törvény, a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. számú törvény és a kapcsolódó kormányrendeletek alkalmazásáról \(Melléklettel\)](#)

A Pénzügyi Békéltető Testület tájékoztatója a 2011. évi tevékenységéről

A PBT elnöke jogszabályi kötelezettségének eleget téve összefoglaló tájékoztatót készített a testület 2011. évi tevékenységéről, és a PSZÁF elnökének jóváhagyását követően a tájékoztatót nyilvánosságra hozta. Az alábbiakban a kiadvány bevezetőjét közöljük, a teljes dokumentum megtalálható a [PBT honlapján](#).

BEVEZETÉS

A **Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről** szóló 2010. évi CLVIII. törvény (a továbbiakban: Psztv.) 111. §-a (1) bekezdésének előírása szerint a Pénzügyi Békéltető Testület elnöke a Pénzügyi Békéltető Testület tevékenységéről évente összefoglaló tájékoztatót készít, melyet jóváhagyásra megküld a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (a továbbiakban: PSZÁF) elnökének. Ha a PSZÁF elnöke a tájékoztatót elfogadja, azt a Pénzügyi Békéltető Testület elnöke megküldi a fogyasztóvédelemért felelős miniszternek, és nyilvánosságra hozza.

Dr. Nadrai Géza 2012. február 22-én sajtótájékoztatót tartott a 2011. évi tevékenységről

A 2011. év sajátos abból a szempontból, hogy a Pénzügyi Békéltető Testület 2011. év július 1-jétől kezdte működését, így formálisan csak fél éves tevékenységről tud számot adni. Valójában azonban a Pénzügyi Békéltető Testületnek három korszaka van, melyből az első nem a nyilvánosság előtt és nem is 2011-ben zajlott. Az első a tervezés kora, ez időrendben a 2008-2010 közötti időszakot öleli fel, két lépcsőben. A probléma észlelése és az arra adott válaszok végiggondolása, a jogszabályi háttér kidolgozása jelentette a kezdetet. A Psztv. tervezetbe való beillesztés volt a következő lépés, melyből először a szakmai közvélemény, majd a törvényjavaslat vitája során a nyilvánosság tájékozódhatott arról, hogy a pénzügyi fogyasztóvédelem új jogintézménnyel fog erősödni. A második korszak (2011. január 1. - 2011. július 1.) felkészülés volt a működésre, melynek egyes részeit – működés kezdete, az új rendszer lényege stb. – az érdeklődők figyelemmel kísérhették, míg más részei – például a személyi, tárgyi feltételek megteremtése – kellően szakmai feladatok voltak a nyilvánosság

SAKMAI KONZULTÁCIÓ

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete a 2011. évben megkezdett „Jogi beszélgetések” előadás-sorozatot folytatva 2012. február 29-én szakmai konzultációt rendezett, amelyen Dr. Nadrai Géza, a PBT elnöke a bankok, biztosítók, befektetési szolgáltatók és szakmai szervezetek jogtanácsosai, jogi vezetői részére tartott előadást a pénzügyi békéltetés 2011. évi működési tapasztalatairól.

figyelméhez. A harmadik korszak (2011. július 1. - 2011. december 31.) már a működés kora, ebben az időszakban lehet szó tevékenységről és a törvényi előírás szó szerinti értelmezésével csak erről az időszakról kell szólnia a tájékoztatónak.

A **Pénzügyi Békéltető Testület** tájékoztatójában teljes képet szeretne nyújtani a nyilvánosságnak munkájáról. Ezért időrendben kerülnek bemutatásra az elképzelések a kezdetektől a megvalósulásig, így a tájékozódni kívánók képet kaphatnak arról, helyes és – a számok tükrében – indokolt lépés volt-e létrehozni a pénzügyi fogyasztói jogok védelmére a Pénzügyi Békéltető Testületet.

Kapcsolódó anyagok:

[A Pénzügyi Békéltető Testület tájékoztatója a 2011. évi tevékenységről](#)

[Tájékoztató a 2011. évi határon átnyúló pénzügyi jogviták rendezésével összefüggő és egyéb nemzetközi tevékenységről](#)

PÉNZÜGYI BÉKÉLTETŐ TESTÜLET

TÁJÉKOZTATÓ
A 2011. ÉVI
TEVÉKENYSÉGRŐL

Egymillióan váltottak kötelező biztosítást

Mintegy egymillióan kötötték újra kötelező gépjármű felelősségbiztosításukat a tavaly év végi időszakban, a ténylegesen biztosítót váltó autósok aránya azonban ennek csak hetven százaléka. Az átszerződő ügyfelek még a baleseti adó megfizetése után is átlagosan alacsonyabb díjat fizetnek a tavalyinál – derül ki a PSZÁF piaci gyorselemzéséből.

A biztosítók a tavaly év végi átkötési időszakban összességében 1,026 millió új szerződést regisztráltak, amiből 116 ezer a flottákat érintette. Az 1 milliónyi átkötésből 288 ezer volt a régi biztosítóhoz visszakötők száma, így a biztosítót váltók száma valószínűleg „csak” 738 ezer körül alakul majd az átkötések körüli viták rendeződése (pl. történt-e felmondás, s ha igen, az érvényes volt-e), illetve az adatok végeleződése után.

Az átkötés során az ügyfelek átlagosan a régi díjuk 28,5%-át spórolták meg (a fölmondott szerződések átlagos állománydíja 24 987 forint volt, az újrakötött szerződéseké 17 868 forint), így még a 30%-os baleseti adóval együtt is átlagosan 7%-kal kevesebbet fizetnek, mint korábban. A saját biztosítójukhoz visszakötők egy hajszálnyival még többet spórolhattak. Itt az átlagos állománydíjak közötti különbség 28,8% volt. Emlékeztetés: a 2012-es díjtarifákkal a 2011-es állományon (a bonus-malus hatásokat is figyelembe véve) mindössze 2,8%-kal kapunk alacsonyabb díjakat, mint a 2011-es tarifákkal.

2011 végén az egy gépjárműre jutó állománydíj 23 277 forint volt. Ez 2012-től a december 31-ei évfordulós szerződéseknel érvénybe lépett új díjtarifák, az új bonus-malus besorolások, s az átkötések hatására 20 598 forintra esett, ami átlagosan 11,5%-os díjcsökkenés. E mérték a nem naptári évfordulós szerződések miatt az év során várhatóan nőni fog.

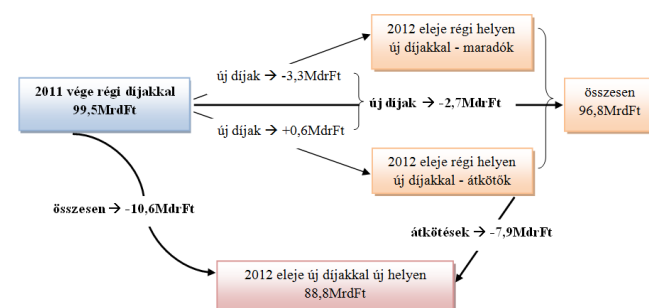
A 2011. december 31-ére fölmondott szerződések átlagdíja 24 987 forint volt, azaz az átlagosnál magasabb díjú szerződők váltottak. Ez érthető is, mert az alacsony díjú szerződéseknel kevésbé volt elérhető olyan díjcsökkenés, amiért megérte váltani. A váltók átlagdíja 17 868 forintra, azaz mélyen a teljes piaci új átlagdíj alá csökkent. Ez mutatja, hogy mennyire megérte váltani, de nem jelenti azt, hogy a nem váltók is ekkora vagy ehhez hasonló csökkenést tudtak volna elérni, ha a váltás mellett döntenek.

A 2011. december 31-ei 99,5 milliárdos összpiaci állománydíj 2012. január 1-jére, azaz kizárólag az új díjtarifák alkalmazása, a bonus-malus átsorolások és az átkötések hatása miatt 88,8 milliárdra csökkent. Ez a 10,6 milliárdos (11,5%-os) díjtömeg-csökkenés két lépcsőben valósult meg. Egyrészt a biztosítók újratarifálták áraikat, és minden szerződőre adódott egy új díj a régi biztosítójánál. Valójában a szerződők ezt az új díjat vetették össze a többi biztosítónál elérhető árakkal, és ez alapján döntöttek a maradásról vagy a váltásról.

A tarifaváltás, illetve a bonus-malus átsorolás a teljes portfólión 2,7 milliárddal csökkentette a díjtömeget, míg az átkötések során az átkötők összes állománydíja (a régi biztosító régi díjához képest) 7,3 milliárddal apadt. Mindezek alapján a 10,6 milliárdos

díjtömeg-csökkenés csak úgy jöhetett létre, hogy a váltóknak összességében a biztosítók a régi díjuknál 0,6 milliárddal, azaz átlagosan 2,5%-kal magasabb díjat ajánlottak meg. Magyarul, számos ügyfélnek a régi biztosítója jelentős tarifyanövelést ajánlott, amelyhez képest különösen érdemes volt váltani.

E kétlépcsős folyamatot mutatja az alábbi ábra:

Az átkötést választók tehát nem csak azért váltottak, mert a régi díjukhoz képest lényegesen kedvezőbb ajánlatot kaptak, hanem azért is, mert a régi biztosítójuk az előzőnél átlagosan lényegesen magasabb díjat kalkulált volna nekik. Ha e tényezőt is figyelembe vesszük, akkor pusztán az átkötéssel a váltást választó ügyfelek összességében 7,9 milliárdot spóroltak, ami (a régi biztosítójuk által kínált új árhoz képest) átlagosan 30,2%-os megtakarítást jelent. Másfelől ez azt is jelenti, hogy a maradók sem pusztán kényelmi okok miatt nem váltottak, az ő esetükben is jelentősen, 5,8%-kal csökkent átlagosan a díj.

Az alábbi táblázat a fenti két lépés hatását külön-külön becsülve tartalmazza. Látható, hogy az egyes lépések végén hogyan alakult az átkötést választók, illetve a régi biztosítójuknál maradók átlagos állománydíja, illetve a végső díjuk az egyes lépcsőfokokhoz viszonyítva mennyivel csökkent.

	régibiztosítónál (Ft)		új biztosítónál (Ft)	díjcsökkenés (%)	
	2011-es tarifa	2012-es tarifa	2012-es tarifa	régidíjhoz	régibiztosító új díjához
összes	23 277	22 650	20 598	11,5%	9,1%
átkötő	24 987	25 601	17 868	28,5%	30,2%
maradók	22 769	21 450	21 450	5,8%	0,0%

2012. február 17. Budapest

[Sajtóközlemény: Egymillióan váltottak kötelező biztosítást](#)

Gyorselemzés: Hitelintézeti aktivitás - 2011. decemberi statisztikai adatok

A részvénytársasági hitelintézetek, hitelintézeti fióktelepek, szövetkezeti hitelintézetek adatainak gyorselemzése csak az idősorokban megjelent legfrissebb adatokra tér ki. A gyorsjelentésben a mérlegadatokat árfolyamszűrten elemezzük, az ettől való eltérést külön jelezzük.

2011 decemberében a hitelintézetek által a háztartásoknak és a vállalatoknak nyújtott hitelek állománya gyorsuló ütemben csökkent. A háztartási hiteleknél a változás nagyjából a végtörlesztések miatt következett be, de anélkül is jelentősen csökkent volna az állomány. A vállalati hitelek csökkenésének üteme decemberben az előző havinak a többszörösére emelkedett. A hitelintézetek – s ezen belül mindhárom alszektor – ügyfél betét állománya decemberben nőtt. A negyedik negyedévben a banki hitelportfolió minősége tovább romlott és a közeljövőben még további romlás várható. A hitelintézeti tevékenység szektorszinten ismét veszteségesé vált, miközben az egyes intézmények között e tekintetben fennálló különbségek tovább nőttek.

2011 decemberében a hitelintézetek nettó hitelállománya mind a háztartások, mind a vállalatok esetében 3,3%-kal csökkent. A háztartási hitelállomány csökkenése több mint kétharmad részben a végtörlesztés következtében történt. Kedvezőtlen fejlemény, hogy amíg a vállalatoknak nyújtott árfolyamszűrten hitelállomány októberben valamelyest növekedett, illetve novemberben csak 0,5%-kal esett vissza, addig decemberre a visszaesés üteme 2011 első kilenc hónapja havi átlagának több mint négyszeresére nőtt. Decemberben valamennyi alszektorban, a korábban a trendet tekintve folyamatos növekedést mutató fióktelepeknél is jelentősen visszaesett a vállalati hitelek állománya.

A hitelintézeti átlagnál kissé nagyobb mértékben – egyaránt 3,6%-kal - csökkent a bankok háztartási és vállalati hitelállománya. A banki fióktelepeknél következett be a legnagyobb negatív elmozdulás a havi indexekben: amíg novemberben a vállalatoknak nyújtott hitelállomány volumene még a korábbi trendnek megfelelően nőtt (1,6%-kal), decemberben 2,3%-os csökkenés következett be. A háztartásoknak nyújtott hitelek állomány csökkenése itt is a végtörlesztések miatt gyorsult fel, a novemberi 1,8% után 5,9%-ra. A szövetkezeti hitelintézetek által a háztartásoknak nyújtott hitelek viszont 4,6%-kal emelkedtek, gyakorlatilag teljes egészében a végtörlesztés kapcsán megvalósult piacszerzés eredményeként. A szövetkezeti szektor a december havi végtörlesztések miatti hitelállomány csökkenésénél csaknem hétszer nagyobb, több mint 19 milliárd forint összegben nyújtott kiváltó forint hitelt, kiszolgálva más hitelintézetek ügyfeleit is.

Az év végén koncentrálnak a rendszeres kifizetésekből a háztartások hagyományosan jelentős volumenű betétet helyeznek el decemberben, s ezúttal sem történt ez másként. Így a vállalati betétek állomány csökkenése ellenére, összességében 0,9%-kal nőtt a hitelintézetek ügyfél betét állománya. A háztartások hitelintézeti betétállománya annak ellenére nőtt decemberben 1,4%-kal, hogy ebben a hónapban a háztartások a hitelintézeteknél és a pénzügyi vállalkozásoknál 129 milliárd forint összegben hitel igénybe vétele nélkül végtörlesztettek. A hitelintézetek 2011. decemberi betétállomány növekedése nominálisan csak mintegy 30 milliárd forinttal maradt el a 2010. decemberi hitelintézeti betétnövekménytől, ez azt valószínűsíti, hogy a kiváltó forint hitel igénybevétele nélkül végtörlesztők nagyjából nem a betéteikből finanszírozták a végtörlesztést.

A bankok közvetlen, tőkén kívüli külföldi finanszírozásának állománya decemberben 3,2%-kal csökkent egy bank külföldi értékpapír forrásainak visszafizetése miatt. A külföldi finanszírozás egyéb elemeiben bekövetkezett decemberi változások (a betétek és a bankközi betétek emelkedése és a felvett hitelek csökkenése, valamint a többi bank által külföldön kibocsátott értékpapírok állományának minimális elmozdulása) hatásai gyakorlatilag kioltották egymást.

A bankok portfóliójának minősége 2011. negyedik negyedévben jelentősen tovább romlott. A hitelportfólió minőség mutatóinak kedvezőtlenebb válásában a végtörlesztés is szerepet játszott, hiszen – tekintettel arra, hogy csak nem lejárt hitel kerülhetett végtörlesztésre - csökkentette a jobb minőségű hitelek állományát, és így arányát a portfólión belül. A minősítési kötelezettség alá eső mérlegtételeknek a szeptemberi 7,2% után már 8,6%-a tartozott a „késes” és a „rossz” minősítési kategóriákba. A késedelmességi statisztika szerint a negyedik negyedévben mind az összes hitel, mind a lakossági hitelekben belül nőtt a késedelmes hitelek részaránya. Különösen a súlyosan (90 napot meghaladóan) késedelmes hitelek aránya nőtt, miközben a 0-30 nap közötti késedelemmel bíróké kevésbé, így a súlyosan késedelmes tételek növekedésének lassulása várható a következő negyedévben. További jelentős portfólióminőség javulást eredményezhet a háztartási hitelek esetében a Bankszövetség és a Kormány közötti megállapodás. A vállalatok hiteleinél javulást jelent a késedelmes hitelek részarányának negyedik negyedévi csökkenése. Az, hogy a rövidebb ideje késedelmes tételek aránya csökken, azt jelzi, hogy a következő negyedévben lassulás várható a 90 napot meghaladóan késedelmes állomány növekedésében.

A bankszektor – a negyedik negyedévben elszenvedett 149 milliárd forint veszteség következtében – 13 év után összességében ismét veszteségesé vált, a 2011. évi adózott eredmény -92,6 milliárd forint, az éves eszközjövödelmezőség (ROA) -0,33%, a tőkejövödelmezőség (ROE) -3,66%. A negyedik negyedévi eredmény kedvezőtlen alakulásában a meghatározó szerepet a végtörlesztéssel összefüggésben elszenvedett közvetlen veszteségek jelentették, az év egészét tekintve azonban a legjelentősebb negatív eredményhatása továbbra is a nemteljesítő állományra képzett tartalékoknak van.

A bankrendszer tőkehelyzete prudenciális szempontból továbbra is megfelelő; azon intézményeknél, ahol az a veszteségek miatt szükséges volt, a tulajdonosok tőkeemelését hajtottak végre.

Kapcsolódó anyagok:

[Gyorselemzés – a hitelintézeti szektor a 2011. decemberi adatok alapján](#)

[Részvénytársasági hitelintézetek idősorai](#)

[Hitelintézeti fióktelepek idősorai](#)

[Szövetkezeti hitelintézetek idősorai](#)

Gyorselemzés – a pénzügyi vállalkozások a 2011. decemberi adatok alapján

2011. negyedik negyedévében lényegesen csökkent a pénzügyi vállalkozások ügyfelekkel szembeni követeléseinek volumene. A szektor három éve veszteséges, és ebben a 2011. október-december közötti időszak sem hozott változást. A veszteségek döntően értékvesztés és céltartalék képzésből származtak.

A pénzügyi vállalkozások eszközei között meghatározó súllyal (86-88%) bír az ügyfelekkel szembeni követelések állománya. Ahogy 2011. minden eddigi negyedévében, úgy a negyedik negyedévben is lényegesen – ezúttal 6,9%-kal – csökkent a pénzügyi vállalkozások ügyfelekkel szembeni bruttó követelésállományának árfolyamszűrt értéke, s ezzel csaknem párhuzamosan szűkült a szektor teljes eszközállománya is. A gépjármű finanszírozásból származó követelések árfolyamszűrtén 10,7%-kal, az ingatlan finanszírozásból származók 2,9%-kal estek vissza a tavalyi utolsó negyedévben. Ez utóbbi zsugorodás döntően a végtörlesztésből származik, ami 2011. negyedik negyedévében aktuális árfolyamon 15,2 milliárd forintnyi hitelállomány megszűnését jelentette, miközben a pénzügyi vállalkozások december végéig mindössze 1,4 milliárd forint kiváltó hitelt nyújtottak.

Hagyományosan a hitelintézetek a szektor fő finanszírozói, 2011-ben a hitelintézetekkel szembeni kötelezettségek adták a források több, mint négyötödét (december végén 81,3%-át). A saját tőke összege az egész év folyamán zsugorodott, forrásokon belüli aránya a 2011. szeptemberi részarányhoz viszonyítva egy százalékponttal, 4,6%-ra csökkent a negyedik negyedév folya-

mán. Habár a forint árfolyamának jelentős volatilitása, illetve az eszközállományra jellemző magas devizaarány miatt a saját tőke arány is ingadozik, egyértelműen látszik, hogy a zsugorodó piacon növekvő tőkeáttétellel működik a szektor.

A szektor harmadik éve termel – évről-évre növekvő összegű – veszteséget, 2011-ben -60,1 Mrd Ft volt a pénzügyi vállalkozások adózott eredménye. A negyedik negyedév kiemelkedően magas veszteségének (46,2 Mrd Ft) kialakulásában meghatározó szerepet játszott a nettó értékvesztés és céltartalék képzés negyedéves rekord összege; október és december között képződött e tartalékok éves nettó növekményének a 46%-a (56,7 Mrd Ft). A portfólió minősége alapján a tendencia megtörésére egyelőre nem lehet számítani.

Kapcsolódó anyagok:

[Gyorselemzés – a pénzügyi vállalkozások a 2011. decemberi adatok alapján](#)

[Pénzügyi vállalkozások idősorai \(frissítve a 2011. decemberi adatokkal\)](#)

Gyorselemzés a biztosítók 2011. IV. negyedéves adatai alapján

2011. IV. negyedéve az életbiztosítások darabszámának és azok díjbevételeinek alakulása tekintetében illeszkedik a korábbi időszakok csökkenő trendjébe. Bár a végtörlesztéshez december végéig felhasznált életbiztosítási megtakarítások mintegy 20-25 milliárd forintot tesznek ki, az emiatt bekövetkező, és az életbiztosítási tartalékok 1,5%-át kitevő visszavásárlások nem eredményeztek komoly csökkenést a biztosítók tartalékaiban. Az aktivitás csökkenése jellemzi a nem-életbiztosítások piacát is. Ennek következtében éves szinten a szektor ugyan 19,5 milliárd forintos nyereséget termelt, 2011. IV. negyedéve azonban veszteséges volt.

ÉLETBIZTOSÍTÁSOK

2011. IV. negyedévében az életbiztosítások darabszáma tovább csökkent; a folyamatos díjas szerződések esetén a három éve egyenletesen bekövetkező negyedékenkénti 1,5%-os fogyást alig meghaladóan, 2%-kal. Az egyszeri díjas szerződéseknel megfigyelhető 2,5%-os esés sem tekinthető rendkívülinek az előző negyedévi 1,6%-hoz viszonyítva sem.

A IV. negyedév díjbevétele 18,3%-kal haladja meg az előző negyedévét, aminek alapvetően szezonális okai vannak. 2011. egyes negyedéveinek díjbevételei az előző év hasonló időszakaihoz viszonyítva egy +/- 4%-os sávban mozognak, azaz e tekintetben sem nevezhető a IV. negyedév a korábbiaktól lényegesen eltérőnek, és ez akkor is igaz, ha önmagában a befektetési egységekhez kötött (UL), vagy az egyszeri díjas szerződéseket vizsgáljuk.

Az élet ági kárfizetés és szolgáltatás azonban a kétéves átlagot 41%-kal, a vegyes biztosítások estén 30%-kal, a UL biztosításoknál 53,7%-kal haladta meg. Tehát amíg a szerződésállomány, illetve díjbevétele alakulásán nem érződik a végtörlesztések hatása,

a kárfizetések és szolgáltatások megugrása egyértelműen erről árulkodik. A 37-38 milliárd forinttal az átlag fölött teljesített kifizetések egy része szintén szezonális okokra vezethető vissza, így a 2011. IV. negyedévében a végtörlesztéshez igénybe vett összeg 20-25 milliárdra tehető, ami az életbiztosítási megtakarítások (jó közelítéssel a matematikai tartalék és unit linked tartalék összege) mindössze kb. 1,5%-a. Vagyis a végtörlesztés az életbiztosítási piacot kevésbé vette igénybe, bár ebben természetesen még nincsenek benne a 2012. januári visszavásárlások. Jól példázza ezt, hogy a unit linked tartalék 1,5%-kal nőtt a IV. negyedévben, miközben a kifizetések megugrása éppen arról árulkodik, hogy az életbiztosítások közül leginkább a unit linked biztosítások szolgáltak a végtörlesztések fedezetül.

NEM ÉLETBIZTOSÍTÁSOK

Az életbiztosításokhoz hasonlóan a nem életbiztosítások száma is csökkent 2011. IV. negyedévében. A kétéves trendet (-0,6% / negyedév) jelentősen meghaladó (negyedéves szinten 2,1%-os) esés eredményeként a nem élet ág szerződésállománya a 2000-

2001-es szintre esett vissza. Az új gépjárművek értékesítésének visszaesésével a casco szerződések száma is meredeken csökkent, a IV. negyedévben a kétéves trendet (-1,4% / negyedév) is meghaladóan, 4,4%-kal.

A IV. negyedév díjbevétele ugyan szezonális okok miatt mérséklődött 12%-kal, de az éves szinten tapasztalt 6,2%-os csökkenés alapján trendszerű változás látható. A 24,3 milliárdos díjbevételek csökkenésért egyértelműen a gépjármű ágazatok (casco és kötelező gépjármű-felelősség biztosítás) felelős; ezeken a területeken éves szinten 36,8 milliárddal csökkent a díj. Ennek a szerződésállomány visszaesésén túl alapvetően az az oka, hogy a mögöttes kockázatok csökkenése (pl. forgalomcsökkenés közlekedési, szabálysértési szabályok változása) miatt az egyes szerződésekkel egyre kisebb kockázatot kell vállalniuk a biztosítóknak. A kockázatok csökkenése már 2006 óta megfigyelhető, ezt az utóbbi időszakban számos egyéb tényező (pl. magas benzinárak) erősítette. Ha kiszűrjük a gépjármű-biztosítási ágazatok hatását, akkor az éves szinten megfigyelhető 12,5 milliárdos díjbevételek növekedés 6,5%-os, inflációt meghaladó mértéke már nem utal visszaesésre a nem életbiztosítási díjbevételek területén.

Mindezeket alátámasztja az a tény is, hogy a 2011-re a nem életbiztosítási ágra kimutatott éves 27,6 milliárd forintos biztosítástechnikai eredmény megközelíti a kimagaslóan jó 2009-es év eredményét. Ugyan 2009-hez hasonlóan ezúttal sem következtek be jelentős természeti károk, a gépjármű ágazatoknál tapasztalt jelentős díjcsökkenést nem lehetett volna ilyen eredménnyel ki-gazdálkodni, ha e mögött nincs jelentős kockázatsökkenés.

A 27,6 milliárdos eredményből 13,7 milliárd forintot a IV. negyedévben ért el a biztosítók. A kár jellegű tartalékok (matematikai tartalék, illetve függőkár-tartalék) összege ebben a negyedévben 14,9 milliárd (éves szinten 21 milliárd) forinttal csökkent. Emiatt úgy tűnhet, hogy a IV. negyedévben a teljes biztosítástechnikai eredmény a kárjellegű tartalékok fölszabadításából keletkezett. Bár tagadhatatlan, hogy az eredmény je-

lentős része annak köszönhető, hogy az óvatosan megképzett tartalékokból több szabadul föl, mint amennyit végül ki kell fizetni a biztosítóknak, a jelentősen csökkenő kockázatok egyúttal csökkenő tartalékokat is jelentenek.

TŐKEMEGFELELÉS

A nem élet ág jelentős biztosítástechnikai eredménye ellenére a lényegében nullszaldós élet ággal együtt is a teljes biztosítási piac 1,7 milliárd forintos adózás előtti veszteséget ért el a IV. negyedévben. Az éves szinten elért 19,5 milliárd forint szektorszintű nyereség ugyan jelentősen meghaladja a 2010-es évi 4,9 milliárd forintos eredményt, de messze elmarad a 2005-2009-es időszak 70,6 milliárdos átlagától. Az éves szinten fizetendő 33,2 milliárd forintos (2010-ben 37,6 milliárd forint) különadó hatását kiszűrve a biztosítók 52,7 milliárd forint adózás előtti nyereséget értek volna el 2011-ben.

A saját tőke 4,7 milliárd forintos csökkenése, illetve (a levonandó) immateriális javak 2,1 milliárdos növekedése miatt a teljes biztosítási piac szavatoló tőkéje 3%-kal, 230,9 milliárd forintra csökkent a IV. negyedévben. A csökkenő életági matematikai tartalék, de még inkább a csökkenő nem-életági díjbevételek miatt a biztosítási piac tőkeszükséglete ugyanakkor 4,2%-kal csökkent, így a biztosítók együttes tőkemegfelelési mutatója a szavatoló tőke csökkenése ellenére nőtt: 202,4%-ról 204,9%-ra. Ezzel ugyan egy pillanatra megtorpant a tőkefeltöltöttség csökkenése, de csak addig, amíg a tulajdonosok nem döntenek az osztalékokról, mert azok megjelenésével a végleges éves adatok már várhatóan 200% alatti értéket fognak mutatni, amire 2005 óta nem volt példa. A szektor tőkehelyzete ezzel együtt stabil.

Kapcsolódó anyagok:

[Gyorselemzés a biztosítók 2011. IV. negyedéves adatai alapján](#)
[Biztosítási szektor idősorai \(frissítve a 2011. évi IV. negyedéves adatokkal\)](#)

Gyorselemzés – 2011. decemberi és IV. negyedéves tőkepiaci adatok

A gyorselemzés csak a legfrissebb adatokban látható változásokra, az azokat befolyásoló általános tényezők illetve tendenciák ismertetésére tér ki.

Decemberben a globális befektetői hangulat kedvezőtlen alakulása a hazai növekedési kilátások, illetve eszközök vonatkozásában – a korábbi időszakokhoz hasonlóan – hatványozottan éreztette hatását. A befektetési szolgáltatók tevékenységét ez inkább pozitívan érinti, mert az eszközárak csökkenéséből származó hátrányokat meghaladni látszanak a befektetői aktivitás növekedéséből eredő előnyök.

BEFEKTETÉSI VÁLLALKOZÁSOK

A befektetési vállalkozások idősoraiban a mérlegre és az idegen tulajdonú értékpapírokra vonatkozó decemberi (havi) adatokon túl, ezúttal a szolgáltatók eredményességének és tőkemegfelelésének alakulását bemutató IV. negyedéves adatok is publikálásra kerültek.

A decemberi adatok tovább erősítették a 2011 márciusa óta megfigyelhető mérlegalkalmazkodási tendenciákat: a december havi 10,7%-os mérlegfőösszeg csökkenés hátterében kétharmad részben a követelések csökkenése, ötödrészen a pénzeszközök csökkenése állt. Az árfolyamváltozások hatása nélkül a mérlegfőösszeg összehúzódása ennél is jelentősebb mértékű lett volna. A 12-havi gördülő adatokkal érzékeltetett trendek szerint a szektorszintű mérlegszerkezet alakulása nem tér el a korábbiaktól, ellenben intenzitásában némi gyorsulás látható. A saját tőke mintegy 4%-os decemberi megugrásának hátterében a szektorszinten javuló eredményesség mellett egy egyszeri eredményjavító tranzakció állt.

A tavalyi év második felében felerősödő ügyfélaktivitás – amelyet az ügyfélszámlák számának, a megbízásszámnak, a forgalomnak és a kezelt ügyfélvagyonnak a megugrása fémjelzett

- alapvetően kedvezett a szektornak. A befektetési szolgáltatási tevékenység eredménye mintegy 5%-kal bővült 2011. IV. negyedévében, döntően a bizományosi, az egyéb szolgáltatásoknak (számlavezetés, tanácsadás, befektetési hitelnyújtás stb.) és a letétkezeléssel összefüggő tevékenységeknek köszönhetően. A már említett, a pénzügyi műveletek bevételeinél jelentkező egyszeri tétellel megszürt adózott eredmény mintegy 10%-kal csökkent a magas bázist jelentő harmadik negyedéveshez képest. Eredményt javító tényezőnek mondható a működési költségek alakulása, miközben az egyéb bevételek és ráfordítások eredménye számottevően rontotta a jövedelmezőséget. Az utolsó két negyedév 12-havi gördülő eredményadatai a 2009 vége óta tartó csökkenő jövedelmezőségi trend megtörését mutatják.

A befektetési vállalkozások szektorszintű tőkehelyzete összességében megnyugtató, 2011. negyedik negyedévében némi romlás figyelhető meg. A tőke megfelelési mutató csökkenését az idézte elő, hogy a tőkekövetelmény elvárt minimális szintje nagyobb mértékben nőtt, mint a kockázatok fedezésére figyelembe vehető szavatoló tőke. A tőkekövetelmény negyedéves növekményét szinte kizárólag a pozíció, devizaárfolyam és árukockázat fedezésére megkövetelt tőkeelvárás alakulása magyarázza. A négy negyedéves gördülő adatokon számított tőke megfelelési mutatók alapján, a befektetési vállalkozások tőkehelyzete lassú ütemben erodálódik, de annak szintje nem ad okot aggodalomra.

A tavalyi év utolsó hónapjában az idegen tulajdonú értékpapírok állománya árfolyamértéken mintegy 2%-kal csökkent. Az összes értékpapír mintegy 84%-át kitevő forint alapú értékpapíroknál tapasztalható értékcsökkenést a deviza értékpapírok esetében látható, lényegében a forint árfolyamára visszavezethető megugrás nagyrészt ellensúlyozni tudta. A 12 havi átlagos mutatók a kezelt ügyfélvagyon lassuló ütemű növekedését jelzik.

BEFEKTETÉSI SZOLGÁLTATÓK FORGALMA

Decemberben mintegy 16%-kal csökkent az összeforgalom novemberhez képest, és 7%-kal a megelőző év azonos hónapjához képest, a korábban váltakozó irányú, de egymást nagyjából kiegyenlítő ingadozásoknak, illetve a hagyományosan kevésbé aktív decemberi hónapra jellemző szezonális hatás miatt. A 12 havi gördülő forgalom viszont gyakorlatilag 2011 egészében a pénzügyi krízist megelőzően elért magas szinten stabilizálódott.

A forgalom belső szerkezetét tekintve a korábbi trendek folytatódta; továbbra is meghatározó a tőzsdén kívüli, a hitelintézeti és a bizományosi forgalom eltérő intenzitású térnyerése. Az azonnali értékpapír-forgalom esetében látható kismértékű csökkenés.

BEFEKTETÉSI ALAPOK

A befektetési alapok száma tovább nőtt, a 2011 végén működő 522 alap egy év alatt 7%-os, két év alatt 18%-os bővülést jelent. Ugyanakkor az alapok nettó eszközértéke szeptember végéhez képest 220 milliárd forinttal (-6,4%) előző év végéhez képest 607 milliárddal (-16%) csökkent. Ez nagyrészt a zártkörű alapoknak tudható be, ahol az utolsó negyedévben 30%-kal, egy év alatt pedig 52%-kal esett vissza a kezelt vagyon.

A nyilvános alapok közt az értékpapír- és ingatlanalapok aránya (87%-13%) érdemben nem változott, azonban az értékpapír alapokon belül átrendeződést láthatunk: a részvényalapok nettó eszközértéke a negyedik negyedévi szolid emelkedés ellenére egy év alatt 42%-kal csökkent, a 266 milliárdos állomány a nyilvános alapok eszközértékének mindössze 9%-a (szemben a 2010 végi 14%-kal). A garantált és származtatott ügyletekbe fektető alapok súlya az utolsó negyedéves csökkenés ellenére év/év alapon nőtt, egyaránt 1,3%-ponttal – de a negyedik negyedév és az azt megelőző 3 negyedév százalékos változásainak ellentétes előjele a tendenciák megfordulását jelezheti. A kötvényalapok eszközértéke szintén csökkent, de a szektorénál kisebb mértékben, így az értékpapíralapokban kezelt vagyon 53,8%-át és az összes nyilvános alap értékének 78%-át továbbra is a kötvényalapok adják. A kötvényalapok közül a rövid kötvényalapoknál látható erőteljes csökkenés.

A nyilvános alapok eszközértékének korábbi negyedéveket meghaladó csökkenésében a végtörlesztés is jelentős szerepet játszott, számításaink szerint az október-január időszakban mintegy 110 milliárd forinttal több befektetési jegyet váltottak vissza, mint amennyit az azt megelőző időszakban tapasztalt trend indokolt volna. A végtörlesztés miatti visszaváltások valamivel kevesebb mint fele történt meg 2011 végéig.

Kapcsolódó anyagok:

[Gyorselemzés – 2011. decemberi tőkepiaci adatok](#)

[Befektetési vállalkozások idősorai](#)

[Befektetési alapok idősorai](#)

[Befektetési szolgáltatók kereskedési adatai](#)

	Havi változás		Havi változás összetétele		Havi forgalom megoszlása		
	2011.11.	2011.12.	2011.11.	2011.12.	2011.10.	2011.11.	2011.12.
Teljes forgalom	29,9%	-16,1%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Értékpapírok prompt	44,4%	-33,4%	47,5%	73,8%	31,9%	35,5%	28,2%
Származtatott	23,1%	-6,5%	52,5%	26,2%	68,1%	64,5%	71,8%
Saját számlás	30,4%	-15,0%	88,8%	81,6%	87,2%	87,6%	88,7%
Megbízás alapján teljesített	26,3%	-23,8%	11,2%	18,4%	12,8%	12,4%	11,3%
Tőzsdei	30,0%	-28,1%	4,1%	7,1%	4,1%	4,1%	3,5%
Tőzsdén kívüli	29,9%	-15,6%	95,9%	92,9%	95,9%	95,9%	96,5%
Hitelintézet	29,6%	-11,7%	59,9%	44,0%	60,5%	60,3%	63,5%
Befektetési vállalkozás	23,8%	-17,3%	7,4%	9,6%	9,4%	8,9%	8,8%
Fióktelepek*	32,4%	-24,3%	32,7%	46,4%	30,2%	30,7%	27,7%

*Hitelintézeti és befektetési vállalkozási fióktelepek együtt

Megtérülhet a magánnyugdíjpénztári tagok többletköltsége

A PSZÁF első fokon pert nyert az ING magánnyugdíjpénztárral szemben a jogosulatlan tagi költségvonások kapcsán a pénztár által indított perben. Két további magánnyugdíjpénztár már elszámolt vagyongazdálkodójával és megtérítette tagjainak az indokolatlanul levont költségeket.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) első fokon pert nyert az ING Önkéntes és Magánnyugdíjpénztárral szemben a Fővárosi Törvényszéken abban a közigazgatási perben, amely a pénztár által a tagoknak indokolatlan többletköltséget okozó és a befektetési korlátok megkerülésével történt befektetések kapcsán indult. A bíróság elutasította az ING kérését a felügyeleti határozat bírósági felülvizsgálatára.

A PSZÁF 2010 második felében vizsgálta meg több magánnyugdíjpénztár és az azok befektetéseit kezelő alapkezelők befektetési, vagyongazdálkodási tevékenységét. Ennek során megállapította: a vagyongazdálkodói szolgáltatásokért fizetett díjakkal kapcsolatban négy magánnyugdíjpénztár és vagyongazdálkodók többször megsértették a jogszabályokat.

Egyes esetekben az olcsóbb közvetlen értékpapír-befektetés helyett a pénztári vagyont indokolatlanul befektetési alapokba fektették, amellyel összességében több milliárd forintnyi többletköltséget okoztak, így negatívan befolyásolták az eszközértéket és ezen keresztül a nettó hozamot is.

Az érintett magánnyugdíj-pénztáraknak a PSZÁF határozataiban előírta: mutassák ki az indokolatlan közvetett befektetések okozta többletköltséget és azt utalják vissza a pénztártagoknak, az erre vonatkozó követelést közben érvényesítve a vagyongazdálkodóval szemben. A felügyeleti kötelezés nyomán az AEGON Magyarország Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár, s az elmúlt napokban az AXA Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár (az alapkezelőikkel történt elszámolás után) is visszafizette jogosult tagjainak, illetve – az állami társadalombiztosítási rendszerbe időközben visszalépett pénztártagok után – a Nyugdíjreform és Adósságcsökkentő Alapnak a korábban indokolatlanul levont többletköltséget.

Az OTP Magánnyugdíjpénztár és az ING Önkéntes és Magánnyugdíjpénztár ugyanakkor közigazgatási perben támadta meg a PSZÁF velük kapcsolatos határozatait. Előbbi pénztár esetében az első fokú bírósági eljárás még folyamatban van.

2012. február 24. Budapest

[Sajtóközlemény: Megtérülhet a magánnyugdíjpénztári tagok többletköltsége](#)

Mintegy százhatvanezer fogyasztó végtörleszthet fix árfolyamon

Idén január 30-ig meghaladta a 141 ezer darabot a fix árfolyamon végtörlesztett szerződések száma, s további 19 ezer szerződés esetében igazolták az ügyfelek a szükséges fedezet meglétét. A végtörlesztés céljára fordított hitelkiváltó forint hiteltek száma január végéig mintegy 37 ezer darab volt. Így mintegy 160 ezer családnál szűnt meg a devizakockázatoknak való kitettség – derül ki a PSZÁF összesítéséből.

Tavaly szeptember 29. és idén január 30. között 141 976 darab devizaalapú ingatlan-célú kölcsön fix árfolyamú végtörlesztése történt meg a pénzügyi szektorban a kereskedelmi bankoknál, szövetkezeti hitelintézeteknél és pénzügyi vállalkozásoknál a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez (PSZÁF) beküldött előzetes piaci adatok alapján. További 19 052 szerződés esetében az ügyfelek január 30-ig igazolták a szükséges fedezetet, így e hiteleknek is esély van a végtörlesztés teljesítésére. Február végéig így összesen mintegy 160 ezer lakossági hitelszerződés zárulhat fix árfolyamú végtörlesztéssel.

A már kifizetett fix árfolyamú végtörlesztések 96 százaléka, 136 985 darab szerződés svájci frank alapú ingatlan-célú hitelhez kötődött, az euró és a japán jen alapú kölcsönök száma mindössze 1

689, illetve 3 302 darab volt. A végtörlesztés kapcsán visszafizetett ingatlanhitel átlagos összege fix végtörlesztési árfolyamon 5,5 millió forint volt, ami jelzi, hogy kifejezetten alacsony összegű – 2-3 millió forintos – hitelek is tömegesen végtörlesztettek. A bankoknál, takarékszövetkezeteknél és a pénzügyi vállalkozásoknál összességében a teljes devizahitel-állomány mintegy 19 százalékát fizették vissza. Szerződésszám szerint a legtöbb hitelt végtörlesztésére a kereskedelmi bankoknál került sor.

Az ügyfelek 74 százaléka kiváltó forint hitel igénybe vétele nélkül végtörlesztette devizatartozását. A pénzügyi szolgáltatók január végéig 36 980 darab hitelkiváltó forint hitelt folyósítottak e célra, összesen 206,8 milliárd forint összegben. A pénzügyi szervezetek az összes folyósított hitelkiváltó forint hiteltől mintegy

87 milliárd forintot saját addigi adósaiknak, mintegy 120 milliárd forintot pedig más szolgáltatók ügyfeleinek folyósítottak.

A 2012. január végéig már teljesített végtörlesztések piaci árfolyama 1073,7 milliárd forint volt, azonban az ügyfeleknek fix árfolyamon ebből csak 776 milliárd forintot kellett kifizetni. A fedezetüket igazoló további ügyfelek piaci árfolyamon még további 145 milliárd forintnyi deviza alapú hitelt kívánnak végtörleszteni. A részletes felügyeleti adatok a Végtörlesztés menüpontban olvashatók. A devizaalapú ingatlanhitelek terheinek csillapítására a közeljövőben új állami és piaci programok indulnak.

A PSZÁF folyamatosan szorosan felügyelte (és a továbbiakban is ellenőrzi) a fix árfolyamú végtörlesztési folyamatot, nyomon követte az érintett felügyelt szervezetek helyzetének változását, egyeztetett, intézkedett az intézmények biztonságos működésének folyamatos fenntartása érdekében, haladéktalanul fellépett a fogyasztóvédelmi szempontból jogsértő szolgáltatói gyakorlatokkal szemben, állásfoglalásokkal, jogszabály-alkotási kezdeményezésekkel és a fogyasztók folyamatos tájékoztatásával segítette a pénzügyi szervezetek és a fogyasztók eligazodását.

2012. február 7. Budapest

Kapcsolódó anyagok

[Mintegy százhatvanezer fogyasztó végtörleszthet fix árfolyamon](#)

[Végtörlesztési adatok \(2012. január 30.\)](#)

[Gyorselemzés a végtörlesztésről](#)

Fogyasztóvédelmi civil szervezetekkel tárgyalt a PSZÁF

A PSZÁF-hoz és a civil szervezetekhez érkező egyre több pénzügyi tárgyú megkeresés a fogyasztók növekvő tudatosságára utal. Ez azonban egyelőre nagyrészt még az ügyletkötések után, s nem azt megelőzően érződik – állapították meg a felek szakmai konzultációjukon. A PSZÁF újabb közérdekű pereket indíthat a fogyasztók nevében.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) – immár hagyományosan – szakmai konzultáción egyeztetett a pénzügyi fogyasztóvédelmi civil szervezetekkel. A résztvevők áttekintették 2011 legfontosabb szakmai eseményeit, tavalyi fogyasztóvédelmi tevékenységüket és az idei évi elsődleges feladatokat.

Egyetértettek abban, hogy a 2011-es év komoly próbatétel volt a fogyasztóvédelemben, hiszen a nyugdíjrendszer átalakítása, a devizaalapú hitelek törlesztési nehézségei, s a végtörlesztés lehetősége megsokszorozták az addig is nagyszámú fogyasztói megkereséseket. A civil szereplők sikeresnek ítélték a Pénzügyi Békéltető Testület és a vidéki pénzügyi tanácsadói hálózat tavalyi létrehozását és eddigi munkáját.

A PSZÁF beszámolt azokról az eljárásairól, amelyek a fogyasztók széles körének tudtak segítséget nyújtani: például a végtörlesztés kapcsán hozott intézkedésekről és a jogosulatlan hitelezési tevékenységet végzők elleni fellépéséről. E sikerek elérésében

a civil szervezeteknek jelentős szerepe van, hiszen számos bejelentés, figyelemfelhívás érkezik tőlük a PSZÁF-hoz.

A nagyszámú fogyasztói megkeresés a növekvő fogyasztói tudatosságra utal – állapították meg a felek. Ez azonban egyelőre inkább az ügyletkötéseket követően jelentkezik. A jövőbeni cél tehát, hogy a pénzügyi intézmények ügyfelei már a szerződések megkötését megelőzően is felkészültek legyenek, és így hozzák meg döntéseiket.

A PSZÁF a civil szervezetek segítségével ezért további erőfeszítéseket tesz a fogyasztók minél szélesebb körű tájékoztatására, s a széles rétegeket érintő problémák kiküszöbölésére. Ez utóbbi egyik eszköze a közérdekű keresetek, közérdekű igényérvényesítés további alkalmazása, ami szintén lehetőséget nyújt a civil szervezetek és a hatóság együttműködésére. Az együttműködés erősítése, a hatékony pénzügyi fogyasztóvédelem érdekében a felek további rendszeres konzultációkat is tartanak.

Az ülésen részt vett civil szervezetek:

Banki Hiteltanácsadók és Kihelyezők Egyesülete; Indra Biztosítottak és Pénzügyi Ügyfelek Országos Érdekvédő Egyesülete; Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület; Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesülete; Közép-Magyarországi Fogyasztóvédelmi Egyesület; Széchenyi Hitelszövetség; Fogyasztói és betegjogi Érdekvédő Szövetség; Fehér Kéményseprők – Országos Társadalmi Szervezetek Szövetsége; Banki és Végrehajtási Károslutak Fogyasztóvédelmi Egyesülete

2012. február 27. Budapest

[Sajtóközlemény: Fogyasztóvédelmi civil szervezetekkel tárgyalt a PSZÁF](#)

Bővül a vidéki pénzügyi tanácsadói irodahálózat

Áprilistól bővíthet a PSZÁF támogatásával működő, a fogyasztók számára ingyenesen elérhető vidéki pénzügyi tanácsadó irodák száma. A PSZÁF az eddigi 8 helyett 11 megyeszékhelyen elérhető pénzügyi tanácsadó irodahálózat kialakítására és működtetésére írt ki közbeszerzési eljárást két éves időtartamra.

A 2011 tavaszán tevékenységüket nyolc megyeszékhelyen megkezdő pénzügyi fogyasztóvédelmi tanácsadó irodák tavaly 9 hónap alatt összességében mintegy 3800 ügyfélmegkeresést – jelentős számban például a devizaalapú jelzáloghitelre vonatkozó panaszokat, információkéréseket – kezeltek. Az irodák tavaly jelentős szerepet vállaltak egyebek közt a fix árfolyamú végtörlesztéssel kapcsolatos információnyújtásban, panasztozábbitásban is, de az év során nagy számban nyújtottak eligazítást többek közt a nyugdíjpénztári reálhozamok (a hozamgarantált tőke feletti összeg) kifizetésével vagy a kötelező gépjármű felelősségbiztosítási kárügyintézésével kapcsolatos témákban is.

Az irodahálózatot jelenleg a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete (PSZÁF) anyagi és szakmai támogatásával, pályázat alapján kiválasztott – a Fogyasztóvédők Magyarországi Egyesületét, az Országos Fogyasztóvédelmi Egyesületet és az Indra Biztosítottak és Pénzintézeti Ügyfelek Országos Érdekvédő Egyesületét összefogó – konzorcium működteti egy évre szóló szerződés keretében.

A szerződés pozitív tapasztalatai és a kedvező lakossági visszajelzések alapján a PSZÁF indokoltnak tartja a tanácsadó irodahálózat további működtetését és bővítését is az eddig le nem fedett térségekre. A cél változatlanul az, hogy a vidéken élő fogyasztók is helyben tudják elérni a számukra szükséges pénzügyi információkat, ismereteket, független tanácsokat, illetve lakóhelyük közelében tájékozódhassanak jogorvoslati lehetőségeikről.

Ennek érdekében a PSZÁF közösségi nyílt közbeszerzési eljárást folytat a hálózat kialakítására és 2 éves működtetésére. A felüyleleti szándék szerint 11 megyeszékhelyen – Békéscsabán, Debrecenben, Egerben, Győrött, Miskolcon, Nyíregyházán, Pécsen, Székesfehérvárott, Szegeden, Szombathelyen és Zalaegerszegen – tevékenykednének a pénzügyi tanácsadók. Az ajánlati felhívás szerint a hálózat irodái a városközpontok közelében helyezkednek majd el, s hétköznaponként legalább napi négy órán át elérhetők lesznek. Az irodahálózat pénzügyekben képzett, fogyasztóvédelmi kérdésekben tapasztalattal bíró, független tanácsadók útján segíti majd a fogyasztókat.

A nyertes ajánlattevő a pénzügyi tanácsadó hálózatot a következő két évben a PSZÁF szakmai támogatása és kontrollja mellett működtetheti.

2012. február 8. Budapest

[Sajtóközlemény: Bővül a vidéki pénzügyi tanácsadói irodahálózat](#)

Megjelent a PSZÁF-kisfilmek újabb epizódja

Fogyasztóvédelmi tájékoztató kisfilmsorozatunk új epizódja a megtakarítási formákról, az egyes típusok hozamáról és biztonságáról nyújt hasznos információkat. Honlapunkon további olvasnivalót talál a megtakarítások típusairól, a bankbetétek védelméről a [Megtakarítások](#) menüpontban, valamint a szolgáltatók aktuális ajánlataiból kiválaszthatja az Önnek leginkább megfelelő terméket a [betét- és megtakarításkereső program](#) segítségével. A sorozat összes epizódja megtekinthető a PSZÁF [Facebook-oldalán](#) és [Youtube-csatornáján](#) is.

2012. február 14.

[Megjelent a PSZÁF-kisfilmek újabb epizódja](#)

Mi a baj a biztosításokkal?

Hosszú ideje vívja türelmes harcát a hazai biztosítási szektor anomáliái ellen Banyár József, a PSZÁF elnöki főtanácsadója, vegyes sikerrel. Javasatainak aktuális állásáról, a közvetítői jutalékok sorsáról, az életbiztosítások költségeiről és adózásáról, valamint a biztosítók szabályozási felkészüléséről is beszélgetett a portfolio újságírójával. Az interjú szövegét változatlanul közöljük.

Csapjunk a közepébe! Miért baj az, ha a biztosítók, és nem az ügyfelek fizetik a biztosítási közvetítőket?

Bár ma már létezik olyan szabályozási megoldás (Hollandiában, Angliában és az USA-ban), miszerint minden független közvetítőt az ügyfélnek kell fizetnie, én magam egy ennél jóval kevésbé radikális megoldást támogatok (egyelőre), miszerint a közvetítőt minden esetben a megbízó fizesse, akár az ügyfél, akár a biztosító ez. Az alkuszok esetében az ügyfél, az (akár függő, akár független) ügynökök esetében a biztosító a formális megbízó, így előbbiekre vonatkozna a módosítás. Már kb. tíz évvel ezelőtt javaslatot tettem a biztosításközvetítők díjazásának ilyen értelmű megváltoztatására. Megvalósításuk annak idején hungarikumnak számított volna, azóta azonban számos országban bevezették a megbízó általi díjazást. Finnország kezdte a sort 2005-ben, majd a többi északi állam következett, s később – részben a válság következményeként - Hollandia, Anglia és az USA még radikálisabb megoldást fogadott el. Egyébként pedig nem azt kell indokolni, hogy miért a megbízó fizessen, hiszen ez természetes, a biztosítási szakmán kívül mindenhol ez a modell működik.

Attól még, hogy egyes országokban vagy ágazatokban másképp működik, nem biztos, hogy a magyar biztosítási szektorban pozitív hatásokkal járna a változtatás. Van erősebb érv is mellette?

Természetesen: az határozza meg az érdekeltséget, aki fizet. Ha az ellenérdekű fél fizet, az ő érdekeltsége befolyásolja, milyen tanácsot ad a közvetítő. Márpedig az a cél, hogy az ügyfél megbízásából eljáró közvetítők ténylegesen az ügyfél érdekeit képviseljék. Ha nem az ügyféltől kapják a díjazást, megkérdőjelezhető, így tesznek-e. Ugyanakkor nem akarok megkerülni egy másik problémát, ami feltehetőleg eredetileg felelős a biztosításban kialakult speciális helyzetért. Ha közvetítőként a biztosítótól szedem be a

jutalékot, kisszámú szereplő felé kell számlát kiállítanom, ha az ügyfelektől, akkor sokfelé. Bonyolultabb adminisztrációval, több költséggel jár. Ennél még nagyobb probléma, hogy mi történik, ha az ügyfelek némelyike nem fizet? Sok kis követelést behajtani technikailag nehezebb, mint egyet-kettőt. A biztosítót megtalálni is egyszerűbb. A vállalati ügyfelek esetében a piac nagy része önként áttért már az általam helyesnek tartott modellre. A lakossági ügyfelek nagy része azonban abban az illúzióban él, hogy ha nem látja, mennyit csípnek le a befizetett díjból a közvetítők, azáltal olcsóbb lesz a biztosítása. Ezért kész vagyunk a kompromisszumra: húzzunk egy határt, és egy bizonyos díjküszöb alatt maradjon fenn a jelenlegi gyakorlat, e fölött pedig mindig a megbízó fizessen! A rendszer hatókörét később akár növelni is lehet a díjküszöb csökkentésével. Erre már jóval nyitottabbak a piaci szereplők is, mint az azonnali átállásra.

Térjünk át egy másik problémára! Ma egy rendszeres díjas életbiztosítás esetében általában az élettartam kezdetére összpontosulnak a közvetítői költségek. Az ügyfelek ellenérdekeltek a szerződés korai felmondásában, hisz csak nagy veszteséggel szállhatnak ki a biztosításból. Miért javasolja e gyakorlat megszüntetését?

Az egyes biztosítókon belül sem egységes a különböző területek álláspontja erről a kérdésről. A legélesebben az üzleti és a kockázatkezelési szempontok csapnak össze. Az előbbi szerint a közvetítők érdekeltségi rendszerének támogatnia kell a minél nagyobb üzletszerzést. A pénzügyesek viszont azt szeretnék, ha minél kevesebb jutalékot kellene kifizetnie a biztosítónak, a kifizetett jutalék pedig minél jobban illeszkedne a bejövő díjakhoz. A biztosítók belső kockázatkezelési szempontja is a jutalékok terítése. Kiszámíthatóbbá teszi a gazdálkodásukat, hiszen nem áll elő az az eset, hogy esetleg nem jön be az a pénz, amire már kifizették a jutalékot. Vagyis nem adósodnak el a biztosítók, nem élnek fel a tőkájukat. A Felügyeletnek is ez utóbbi az erősebb, prudenciális okok miatt megfogalmazott szempontja.

Ellenérv lehet viszont ezzel szemben, hogy stabilizálja a biztosítók díjbevételeit, ha a lejárat előtt csak komoly költségek árán vásárolhatják vissza biztosításukat az ügyfelek.

Ez a biztosítók egyik fontos ellenérve. Ők azt is mondják, hogy nem kell annyira védeni a kevésbé kitartó ügyfelek érdekeit. Ugyanakkor a jutalékterítést nem általános követelményként tartom kívánatosnak, nincs szükség arra, hogy a pénzügyi szektor minden szegmensében bevezessük. A hitelközvetítők esetében például ellentétes hatása lett a jutalékterítésnek: ahelyett, hogy a korábban a hitel futamidejének kezdetére összpontosuló jutalé-

kot terítették volna szét, ennek többszöri kifizetése vált gyakorlattá. A szerzési jutalék nem csökkent, hanem ugyanannyi maradt, de most már a futamidő későbbi részében is fizetnek jutalékot a hitelintézetek. Pedig a hitelezésben nincs szerepe a jutalékterítésnek. A jutalékterítés oka az életbiztosítási piacon, hogy a közvetítőtől erősen függ, fennmarad-e az a szerződés. Így ő közvetlenül érdekeltté válik abban, hogy befizettesse az adott időszakra jutó díjat az ügyféllel. Máshol általában diszfunkcionális a jutalékterítés, igazán az életbiztosítások esetében kívánatos csak, mégpedig abszolút egyenletesen a biztosítás élettartama alatt.

Mindez társadalmi, szociális kérdés is, hisz több tízezer biztosítási közvetítőt egzisztenciájában is érintene a változtatás. Hogy kezelnék ezt?

A magyar közvetítői piacon nagy a fluktuáció, nagy arányt képviselnek az új és átmeneti szereplők a piacon. Ők nem tudják felépíteni magukat csak terített jutalékkal. Egy ilyen piaci szerkezetben az ügynökök szükségszerűen szerzési jutalékra törekednek, mert akkor tudnak mindjárt az elején megélni a piacon. De ha egy piacon jellemzően hosszú távon dolgozó ügynökök vannak, nekik tulajdonképpen mindegy, szerzési jutalékot vagy terített jutalékot kapnak. Ahol egy piacon akár „ügynök-dinasztiák” is léteznek, és az apa állományát örökölheti a fia, ott minden további nélkül be lehet ezt vezetni. Magyarország jellemzően nem ilyen. Az elején nagy áldozattal járna a magyar közvetítői piac számára az új rendszer, hosszabb távon azonban a terített jutalék abba az irányba viszi a piacot, hogy csak azok legyenek ügynökök, akik hosszú távon terveznek, mert csak nekik éri ez meg. Felügyeleti és ügyfélvédelmi szempontból az a jó, ha az ügynökök hosszú távon gondolkodnak, és csak akkor maradnak meg, ha a reputációjukba hosszú távon beruháznak. A reputációjába pedig úgy tud beruházni, ha megbízható, az ügyfél érdekei szerint jár el, és ezt tudják is róla. Aki rövid távra tervez, annak számára jó stratégia, ha minél több ügyfelet becsap, majd lelép a piacról. Sokkal több a csalás a magas szerzési jutalékot ígérő piacokon. Az ügyfelek érdeke, hogy az esetleges visszaélőket minél előbb megrostálja a piac.

A biztosítási közvetítőket érintő javaslatai nem maradtak visszhangtalanul a szektorban, sokan üdvözlötték, mások szinte démonizálták őket. Mi a sorsuk, lesz-e belőlük jogszabály?

A PSZÁF közvetlenül nem tud törvényeket alkotni, ugyanakkor korábban egyeztetünk ez ügyben az illetékes Nemzetgazdasági Minisztériummal. Nem tudjuk megmondani, mikor és mi ér rá, de a javaslataink közül, van viszont egy fontos megfigyelésem. A javaslatok nagy része az elmúlt évtizedben uniós direktívává vált, és van egy fogadásom, hogy tíz éven belül valamennyivel ez fog történni. A piac mintha arra törekedne, hogy Magyarországon semmivel ne lépjen előbb hatályba semmilyen szabály, mint a többi európai országban. Mi meg azt akarjuk, hogy minél előbb meglegyenek ezek. Egyedül azonban nem akarjuk megvívni a csatát, a PSZÁF hivatalos álláspontja, mely a fentieknek megfelelően már tartalmazza a szektorral kötött kompromisszumokat is, még nem elég ahhoz, hogy úgy is legyen. Növekszik azonban a támogatók tábora.

A piac jelzése alapján aggályokat fogalmazott meg Ön egyes piaci szereplők egész életre szóló (whole life) néven futó, valójában inkább befektetési egységgel kombinált (unit-linked) termékeivel kapcsolatban. Mi a probléma lényege?

Adózással kapcsolatos kérdésről van szó. Az életbiztosítási adókedvezmények szabályozása gyakran változik, van azonban egy viszonylag stabil eleme, mégpedig az, hogy a kockázati életbiztosítások díja adómentes. Tehát ha a cég fizeti, nem kell utána személyi jövedelemadót fizetnie. Ezek a kockázati biztosítások elvileg kizárólag halál esetén fizetnek. A kockázati és a unit-linked biztosítás között egyfajta átmenetet képez a whole life biztosítás, ami olyan kockázati biztosítás, amelynek annyira hosszú a tartama, hogy ez alatt biztosan meghal az ügyfél, tehát továbbra is igaz, hogy halálesetkor fizet. Biztosításmatematikailag alátámasztott szokás, hogy a kockázati biztosítások nem rendelkeznek visszavásárlási értékkel, vagyis csak a biztosítási esemény bekövetkezése esetén fizetnek, mivel a befizetett díjakból képződő tartalék kicsi. A whole life esetében azonban hosszú idő után már egyre nagyobb a tartalék, így van visszavásárlási értéke. A minisztériumi állásfoglalás szerint a whole life tulajdonképpen kockázati biztosítás, tehát lehet rá alkalmazni az adómentességet. A piac egyes szereplői ezt az állásfoglalást kihasználva olyan whole life termékeket kezdtek értékesíteni, amelyek a unit-linked termékek kifizetéséhez hasonló összegű visszavásárlási értékkel rendelkeznek. Ennek azonban semmi köze a tényleges whole life életbiztosításokhoz, amikről az állásfoglalás szólt, holott annak két nevesített kritériumát - 1. halál esetén fizet, 2. visszavásárlási értékkel rendelkezik - teljesíti. Így máris igénybe vehető a cafeteriaelemek között, vagyis egy trükkkel lényegében unit-linked terméket értékesítenek. Mi azt javasoljuk, hogy tegyék be a szabályozásba, a kockázati terméknek nincs visszavásárlási értéke, amivel egyszerűen be lehetne csukni az – jóhiszemű – állásfoglalással kialakult kiskaput.

Miért tartja ezt veszélyesnek a biztosítási szektor számára?

Az adókedvezménynek szemmel láthatóan nem az volt a célja, hogy unit-linked életbiztosítások értékesítését támogassa,

így egyre több adóbevétel marad el. Ez a probléma. Volt már erre példa, amikor a kilencvenes évek elején bekerült az szja-törvénybe, hogy aki életbiztosítást köt, annak az adott évben az életbiztosítás díjának 20 százaléka adókedvezményként visszajár. Akkoriban azt csinálták a biztosítók, hogy december 27-én kötötték egy biztosítást, a papírra ráírták, hogy 1000 forintba kerül, 950 forint a visszavásárlási érték, januárban visszavásárolták 950 forintért, és járt még 200 forint adókedvezmény. Két év után az lett a következménye, hogy megszüntették az adókedvezményt. Akkor is a szabályozás volt rossz, de végül az egész szektor rosszul járt. A biztosítók most is attól tartanak, hogy ha ezt nem számolják fel, akkor egy botrány keretében úgy fogják felszámolni, hogy a kockázati életbiztosítás adókedvezménye is elveszik.

Ha már az adózásnál tartunk: méltányolja-e a biztosítási szektor azon törekvését, hogy azonos adózási megítélés alá essenek a különböző hosszú távú megtakarítások?

Az adózás önmagában nem a mi asztalunk, de látjuk, hogy az egyes megtakarítások eltérő adózási feltételei diszfunkcionálisak, ezért kötelességünknek érezzük felhívni az illetékesek figyelmét erre. Az a véleményünk, hogy semleges rendszert kellene kidolgozni, és ne az legyen az adórendszer célja, hogy bizonyos típusú intézményeket vagy termékeket ab ovo támogasson. Általánosabb célokat kellene támogatnia, mint például az emberek egyes életcéljait vagy felhalmozási tevékenységét. Az adórendszert úgy kellene megkomponálni, hogy mindenféle megtakarítást preferál, egészen addig, amíg az tényleges megtakarítás. Ez támogatná az egyes intézménytípusok közötti egészséges versenyt.

2009-ben vezették be a biztosítási piacon a teljes költség mutatót (TKM), azonban úgy tűnik, az ügyfelek most sem igazán a biztosítások költségtartalma alapján választanak életbiztosítást. Ön szerint betölti a neki szánt funkciót?

A PSZÁF már 2007-ben javasolta, hogy vezessenek be egy költségmutatót az életbiztosítási termékekre, és két év múlva erre reagált is a szakma, ami kellemes meglepetés volt. Úgy látom, hogy ez egy nagyon jó dolog, komolyan veszik a biztosítók, és a továbbfejlesztési javaslatok is alapvetően a piacról érkeznek. Folyamatosan ösztönzi a piaci szereplőket arra, hogy keressék a lyukakat, azt, hogy hogyan kellene a rendszert tovább javítani. Kétfajta, általunk felkarolt továbbfejlesztési lehetőség fogalmazódott meg a piacon. Az egyik, hogy maximalni kellene a TKM-et, ami abból a megfigyelésből fakadt, hogy egyes piaci szereplők

úgy látják, az emberek veszik a magas TKM-es termékeket is, esetenként sokkal jobban, mint az alacsony TKM-es termékeket. Ez felveti, hogy az ügyfelek kiszolgáltatva, aszimmetrikus információs helyzetben döntenek. Ezért bizonyos értelemben az emberek helyett kell gondolkodni, kivonni a piacról azokat a termékeket, amelyek irreálisan magas TKM-mel rendelkeznek. Ezt fel is karoltuk, feltehetőleg teszünk is ilyen javaslatot a szabályozó felé a közeljövőben. Mióta a hitelek THM-jét maximalták, az árszabályozással kapcsolatos aggályaink is jelentősen mérséklődtek. Az is a piaci szereplők megfigyelése viszont, hogy a termékfejlesztők erősen figyelik a mutatót, hisz az a biztosítók egymással szembeni pozíciójára valamilyen módon mindenképpen hatással van. A másik kezdeményezés pedig, hogy a TKM-et terjesszük ki a legtöbb megtakarítási típusú termékre.

Bankbetétre is?

Nem, mert arra van egy sokkal jobb mutató, az EBKM. Ez azért jobb, mert az embereket nem magában a költség érdekli, hanem az attól megtisztított tiszta hozam. Ha ismert a hozam és a költség, ehhez a kettőt csak ki kell vonni egymásból. Az életbiztosítások és például a befektetési jegyek esetében viszont nem ismert a hozam, így indokolt, hogy legalább az összes költséget mondjuk meg az ügyfeleknek könnyen felfogható formában. A TKM esetleges kiterjesztése kapcsán tekintettel kell lenni arra, hogy a befektetési alapokra már létezik hasonló tartalmú mutató, a TER. Utóbbit kevesebben ismerik, noha az ezzel kapcsolatos számításokat a Felügyelet rendszeresen közölte honlapján.

Ennél még nagyobb horderejű kérdés, hogy a biztosítók készülnek a Szolvencia II.-re, és talán még intenzívebben az EU által megkövetelt nemi diszkriminációmentes árazásra, melyet idén december 21-étől kell alkalmazniuk. Hogy látja, hogy halad a felkészülésük?

A nemi megkülönböztetés kizárásával kapcsolatos felkészülés alapvetően a biztosítók üzleti feladata. Ők tavaly attól tartottak, hogy a diszkriminációmentes árazás visszamenőleges hatályú lesz, azóta azonban hivatalosan is kiderült, hogy csak az új termékekre vonatkozik majd. December 21-ig át kell árazni az újonnan kínált termékeket, mi úgy tapasztaljuk, hogy ez gördülékenyen fog menni. Félünk azonban attól, hogy a készülő életkorra vonatkozó irányelv esetleg azt is megtiltana, hogy az árazásban figyelembe vegyék a biztosított életkorát. Ez megölné az életbiztosítások piacát. Ami pedig a Szolvencia II.-t illeti, belső nézetkülönbségek feszíthetik az Európai Uniót, ami miatt állandóan halasztják a témához kapcsolódó, ún. Omnibus II.-nek a napirendre tűzését. Ez mondaná ki többek között azt, hogy a Szolvencia II. nem 2012. november 1-jén lépne hatályba, hanem 2014. január 1-jén. Legkésőbb novemberig tehát ezt el kellene fogadniuk. Most úgy tűnik, hogy nagyjából addigra, valószínűleg az utolsó hetekben lesz meg. Informálisan erre készülnek a biztosítók, de még így is nagyon kevés idejük lesz az átállásra.

[Banyár Józseffel készült interjú a portfolio.hu-n](#) jelent meg 2012. február 21-én.

Direktívák és folyamatok

A Bank és Tőzsde című folyóirat 2012 januárjában tematikus számot jelentetett meg „Szolvencia II: A biztosítási ágazat újraszabályozása” címmel. A kiadvány elkészítésében a Felügyelet számos munkatársa részt vett, az ő cikkeiket a PSZÁF Hírlevél jelen és következő számaiban újraközzöljük.

Az európai jogalkotó 2009 áprilisában fogadta el a közösség biztosítási ágazatának újraszabályozását, a prudenciális és a tőkekövetelmények „bázeli alapokra” történő átállítását célzó irányelvet. A gyökeres változásokat előirányzó szabályrendszer jellegzetességei közé sorolható a szakmai tartalmán túl az is, hogy még hatályba sem lépett, máris módosítás alatt áll, ami avatottak szerint példa nélküli az uniós pénzügyi szabályozás történetében. Sőt a globális válságra reagálva kimunkált új szabályok átültetésére hivatott, Omnibus II névvel futó direktíva 2011 elején közzétett tervezete bizonyos releváns változásoknak igencsak hosszú átmeneti időt szabna, ráadásul a benne foglaltak kapcsán újrakezdődött a vita, így pedig gyorsan képlekenyvé vált a hatálybalépés – 2009-ben meghatározott – 2012. októberi terminusa is. Mit tartalmaz a második szolvenciadirektíva, és milyen változásokat vett célba az Omnibus II? Áttekintő írásunkban Dr. Hajdu Gabriella, a PSZÁF Nemzetközi és szabályozáspolitikai főosztályának helyettes vezetője – a felügyelet megjelent tájékoztatóira is támaszkodva – ismerteti és értelmezi a jogszabályokat és a szabályozás immár jubiláló folyamatát.

Az Európai Unió biztosítói szektorát érintő újraszabályozás előzményei a biztosítóintézetek tevékenységéhez szükséges szavatolótőkére vonatkozó követelményrendszer felállításával az 1970-es évekre nyúlnak vissza. A mind a mai napig hatályos és alkalmazandó uniós jogszabályi alapokat az ún. I. nem-élet (73/239), valamint az I. élet (79/267. számú) irányelv, illetőleg ezek módosításai tartalmazzák. (Az életágban a sok módosítás értelmezése, az érthetőség érdekében – a 2002/83/EK direktívával – konszolidált szövegváltozat készült.) Könnyen belátható, hogy az elmúlt évtizedekben végbemenő változások, különösen a közelmúlt eseményei kiváltották azt az igényt, hogy a biztosítói szektorban is történjen meg a tőkekövetelmény felülvizsgálata. Ennek értelmében indult el az 1990-es évek második felében a Szolvencia I elnevezésű nemzetközi program, a hatályos szolvenciakövetelmények áttekintése és aktualizálása.

A szabályozás ezen szakaszában véghezvitt módosítások lényegében formátumok és szigorítások voltak, gyakorlatilag a tőkekövetelmény számszerű emelését jelentették, a szolvenciarendszer lényegét nem érintették. A Szolvencia I végeredményeként született meg 2002 februárjában a 12/2002/EK (életági) és a 13/2002/EK (nem-életági) irányelv, amelyek szabályai 2004. január 1-jén léptek hatályba. Amennyiben valamely biztosító a hatálybalépéskor nem rendelkezett a minimális szavatolótőke-szükséglet szintjével (azaz a megkövetelt minimális szavatolótőkével), annak a tőkeszükséglet feltöltésére, illetőleg a szavatolótőke-követelmény új, megemelkedett szintjének elérésére (azaz a szavatolótőke-követelmény teljesítésére) további két év állt rendelkezésére. Így 2006-ig kellett megfelelni az új elvárásoknak. Ezek a rendelkezések természetesen beépültek az aktuális magyar szabályozásba, a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX törvénybe.

EGYBŐL A KETTŐBE – ÚJ CÉLLAL

A Szolvencia I szabályozási program tulajdonképpen még le sem zárult, amikor az Európai Bizottság szervei – a tagállamokkal együttműködve – 2001 májusában elindították a Szolvencia II projektet, amely lényegét tekintve az akkoriban folyamatban lévő munka továbbvitele, de annál sokkal átfogóbb célokat tűzött ki. A második program elsődleges célja annak áttekintése volt, hogy a szabályozás mennyiben felel meg a prudenciális szempontoknak. A szabályozók ugyanakkor egy jóval kockázatérzékenyebb

szavatoló-tőke-követelmény megalkotását vették célba. Alapvető feladatként jelent meg tehát a hatályos rendszer részletes és széles körű felülvizsgálata, egyrészt a biztosítási iparágban végbement folyamatok miatt, másrészt a világgazdasági, ezen belül a pénzügyi folyamatok, a biztosítási szektorra gyakorolt hatások miatt. Ezek sorából indokolt kiemelni a kockázatkezelési és a pénzügyi technikákat, amelyek (részben váratlanul) mélyreható strukturális változásokat indítottak el, valamint a fejlődés felgyorsulását.

A projekt fő célja egy megfelelőbb szolvenciaszabályozási rendszer létrehozása, amely ezáltal eleget tesz a biztosítók valódi kockázataiból fakadó elvárásoknak. Vagyis az új rendszernek ösztönöznie kell a biztosítókat arra, hogy mérjék és kezeljék a kockázataikat. Mindezek érdekében megkerülhetetlenné vált az EU közös kockázatkezelési és felügyeleti elveinek kidolgozása.

(Indokolt jelezni, hogy a szabályozás kapcsán alapvetően biztosítókról és viszontbiztosítókról van szó, de a Szolvencia I-ben foglalt tőkekövetelmény a foglalkoztatói nyugdíjpénztárakra is vonatkozik.)

Általános elvként fogalmazódott meg, hogy a mennyiségi szolvenciakövetelményeknek ki kell terjedniük a biztosítókat érintő valamennyi jelentősebb kockázatra. Ez a kockázatorientált megközelítés egyúttal felvetette – a jogszabályban rögzített kötelezésen alapuló számítási módszertan alkalmazásán túl – a biztosítók által kifejlesztett belső modellek részbeni vagy teljes mértékben való elismerését, feltéve, hogy azok javítják a kockázatkezelést, és a jogszabályban foglalt standard képletekhez viszonyítva megfelelően tükrözik a tényleges kockázati helyzetet. További követelményként fogalmazódott meg, hogy a pénzügyi szektor konzisztenciája érdekében a Szolvencia II rendszert a szükséges mértékben össze kell hangolni a hitelintézetekre vonatkozó szabályokkal: a hasonló kockázatokat hordozó termékeket elvben azonos módon kellene felügyelni, és azonos tőke- vagy szolvenciakövetelményeknek kellene vonatkoznia rájuk.

E szűkszavú megfogalmazás is jól érzékelteti, hogy a Szolvencia II projekt mind a szándékát, mind a tartalmát illetően szoros összefüggést mutat a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások tőke-megfelelési követelményeinek felülvizsgálatát célzó bázeli és uniós munkálatokkal, amelyek nyomán az Európai Unióban

2008-ban léptek hatályba a vonatkozó direktívák: a hitelintézetek tevékenységének megkezdéséről és folytatásáról (2006/48/EK), valamint a befektetési vállalkozások és a hitelintézetek tökemegfeleléséről (2006/49/EK); ezek összefoglaló neve a CRD (Capital Requirement Directive). Indokolt jelezni, hogy a CRD az elmúlt években a tőkekövetelményeket és a felügyeleti eljárásokat illetően is módosult: 2009-ben a CRD 2, 2010-ben a CRD 3 hozott változásokat, és a szabályozás napjainkban is zajlik a CRD 4 megalkotása érdekében.

KÉT SZAKASZBAN

A Szolvencia II projektet a szabályozók két szakaszra osztották. Az első szakasz feladata a rendszer általános kereteinek és fő elemeinek a meghatározása volt, a második pedig azoknak a kockázatoknak a kezelését volt hivatva tisztázni, amelyeket az első fázisban azonosítottak.

Az első szakasz lezárásával kirajzolódott, hogy a szabályozók milyennek képzelik az EU jövőbeli szabályrendszerének megalkotását – ezt egy tanulmány foglalta össze 2002 novemberében. A biztosítók szolvenciájának témakörével foglalkozó albizottság 2003 februárjában tárgyalta meg a tanulmányt, majd ennek alapján javaslatot készített a Bizottság számára. Ezt követően született meg a döntés a rendszer általános kereteiről, és indulhatott el a második szakasz, amelynek időtartamát illetően úgy fogalmaztak: az a választott rendszer bonyolultságától függ. Ezt a meglátást azután az idő messzemenően igazolta. Indokolt megjegyezni, hogy a bevezetés időpontját nem kizárólag a leendő új tőkekövetelmény-rendszer bonyolultsága befolyásolta és befolyásolja – erről később lesz még szó.

A Szolvencia II tehát a Szolvencia I szerves folytatása. A szabályozási projekt nagyban támaszkodik a téma kapcsán kompetenciával bíró nemzetközi szervezetek tevékenységére. Ezek: a Biztosításfelügyelet Nemzetközi Szövetsége (International Association of Insurance Supervisors; IAIS), az Aktuáriusok Nemzetközi Szövetsége (International Actuarial Association; IAA), a Nemzetközi Számviteli Standard Testület (International Accounting Standards Board; IASB).

LÁMFALUSSY-RENDSZER

Első szint: az ún. keretjogszabályok az együttdöntési eljárás keretében, azaz az Európai Tanács és az Európai Parlament jóváhagyásával születnek meg.

Második szint: ezt azok a bizottságok alkotják, amelyek a keretjogszabályok tekintetében tanácsadóként, a végrehajtási szabályok tekintetében pedig szabályozóként funkcionálnak (EIOPC).

Harmadik szint: szektorális szintű bizottságok, amelyek a technikai jellegű végrehajtási szabályok kapcsán tanácsadó funkciót látnak el. (CEIOPS, 2011. januártól EIOPA.) A harmadik szintű bizottságok tagjai a tagállamok felügyeleti szervei. Főszabályként e testületekben csak a Bizottság és az Európai Gazdasági Térség nem EU-s tagjai kaphatnak megfigyelői státust.

A szabályozási folyamat szempontjából lényeges mozzanatnak számít a Lámfalussy-rendszer kiterjesztése a biztosítási szabályalkotásra. Ez nagy változást hozott, hathatós segítséget adott és ad a feladatok megvalósításában. Emlékeztetőül: a rendszer a gyakorlatban egy háromszintű hierarchiát takar, amely a tagállami felügyeleti szintről indulva az EU Bizottságának szervein keresztül a Tanácshoz és a Parlamenthez juttatja el a javaslatokat, nagyban megkönnyítve a kommunikációt. Ennek jóvoltából szükség esetén gyorsítani lehet a folyamatokat, s le lehet rövidíteni a döntéshozatal idejét.

AZ ELVÁRÁSOK

A Szolvencia II rendszerrel szemben megfogalmazott elvárások a következőkben foglalhatók össze:

A belső piac megfelelő működése érdekében olyan összehangolt keretrendszert kell alkotni, amely megfelelő mozgásteret nyújt az alkalmazásban. Ezért:

- meg kell szüntetni a tagállamok jogszabályai között mutatkozó legkomolyabb eltéréseket (szükséges és elégséges harmonizáció);
- a belső piacon végzett biztosítási/viszontbiztosítási tevékenységet illetően jogi keretet kell alkotni;
- a biztosítóintézetek nagysága, jogállása, az általuk nyújtott szolgáltatás sajátossága miatt meghatározott intézményi kört indokolt kivenni az irányelv hatálya alól.

A szabályozás kapcsán kiemelkedő jelentőségű célként fogalmazódott meg a következők:

- a kötvénytulajdonosok érdekeinek védelme alapelveként kezelendő;
- a biztosítóintézeteknek olyan irányítási rendszerrel kell rendelkezniük, amelynek révén képesek megfelelően felismerni és kezelni a tevékenységük során fellépő kockázatokat;
- az arányosság elvének alkalmazása: a biztosítók nagysága, piaci részaránya, a művelt biztosítási ág, a termékek összetettsége hatással van a követelmények szintjére;
- a szabályozásnak elő kell mozdítania a hatékony tőkeallokációt;
- a standard tőkeszámítás mellett lehetőséget kell adni az ún. belső modellek alkalmazására;
- a felügyeletnek át kell állniuk a kockázatalapú prudenciális felügyelésre, amihez rendelkezésükre kell bocsátani a megfelelő erőforrásokat.

HÁROMPILLÉRES MODELL

A pénzügyi piacok szereplőitől elvárható a hasonló magatartás, ami harmonizált szabályozást feltételez. Így az sem meglepő, hogy a pénzügyi szektor konzisztens szabályrendszerének kialakítása érdekében a Szolvencia II munkálatainak megfogalmazásakor is – a hitelintézetek és a befektetési vállalkozások tökemegfelelési követelményeit felülvizsgáló második bázeli tőkegyezményben felállítottához nagyon hasonló – hárompilléres modellt jelöltek ki a szabályozók.

I. pillér

MENNYISÉGI KÖVETELMÉNYEK

Az első pillér rögzíti a tartalékolásra, az eszközökre és a szavatolótőkére megfogalmazott szigorú minimumkövetelményeket.

A szavatolótőke-szükséglet számításának tükröznie kell azt, hogy a biztosító folyamatosan végzi a tevékenységét, a számításokat pedig úgy kell alakítani, hogy az eredmény figyelembe vegye valamennyi állomány kockázatát (a biztosító kitettséget), valamint a következő tizenkét hónapban várható új állomány számszerűsíthető kockázatait.

A piacra lépés feltétele (azaz a minimális tőkeszükséglet alsó korlátja) a nem-életbiztosítók számára 2,2 millió euró, az életbiztosítóknak és a viszontbiztosítóknak 3,2 millió euró. (Az ún. captive viszontbiztosítóké 1 millió euró).

A tartalékképzést illetően alapvető eltérés a mai előírásoktól, hogy gyakorlatilag megszűnnek az eddig alkalmazott technikai tartalékfajták (a biztosítási törvény 117. paragrafusának 2. bekezdése szerint a meg nem szolgáltat díjak tartaléka, a matematikai tartalékok, a függőkár-tartalékok, az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalék, az eredménytől független díj-visszatérítési tartalék, a káringadozási tartalék, a nagy károk tartaléka, a törlési tartalék, a befektetési egységekhez kötött – unit-linked – életbiztosítások tartaléka, az egyéb biztosítástechnikai tartalékok), többségük tőkeelemként, a saját tőke részeként „folytatja a pályafutását”. (Ez jelenti a kockázatalapú megközelítést és a prudenciális szemléletet mind a felügyelt intézmények tekintetében, mind a felügyelésben.)

Fontos szabály, hogy az élet- és a nem-életbiztosítási ágat érintően eltérő megközelítést kell alkalmazni mind a tartalékolás, mind az eszközök, mind a szolvenciakövetelmény felülvizsgálatakor.

Az életbiztosítások kapcsán ki kell emelni, hogy a biztosítástechnikai tartalékok képzésekor a jövőbeni cash-flow-k diszkontálásával számított módszerre kell áttérni. Összehasonlításképp a ma hatályos szabályozás ezt rögzíti:

- A biztosítók ágazatonként kötelesek meghatározni a biztosítástechnikai tartalékaik összegét a viszontbiztosítás figyelembevételével, a viszontbiztosításba adott kockázatokra jutó biztosítástechnikai tartalékok összegét, valamint a megképzett biztosítástechnikai tartalékok összegét.
- A biztosítók a szükséges biztosítástechnikai tartalékaik számításának módját és a felhasznált adatokat kötelesek egyértelműen dokumentálni. A biztosítástechnikai tartalékok képzésének szabályait erre szolgáló szabályzat tartalmazza (a vonatkozó PM-rendelet szerint).

A kockázati elemeket a cash-flow-k sűrítik magukba, így a diszkontráta szerepét az ún. kockázatmentes piaci ráta tölténé be (a kockázatmentes hozamgörbe témakörét illetően még napjainkban is vannak nyitott kérdések).

Meg kell említeni az életbiztosítási termékekben foglalt opciók és garanciák értékelésének szabályait is (az IASB standard tervezetével való összhang).

A nem-életbiztosítások kapcsán a diszkontált cash-flow-ra alapozó megközelítés mellé egy mennyiségi követelmény felállítására lesz szükség a biztosítástechnikai tartalékok kívánatos szintjének megállapításához.

A befektetések vonatkozásában általános az a vélemény, hogy az EU hatályos szolvenciaszabályai nem foglalkoznak hathatósan az eszközkockázattal, amelynek lényegesen nagyobb szerepet kell kapnia a kívánatos tőkeszint számításakor. Így az új elvárásoknak megfelelő (a kiegyensúlyozott portfólió létrehozása érdekében) a Szolvencia II leépíti a kvantitatív korlátokat: sem eszköztípusra, sem valamely eszköztípushoz kapcsolhatóan nem állítható korlát az új rendszerben. Kivételt egyedül az eszközkoncentráció képez.

A tőkekövetelmény kétszintű marad.

- Szükséges szavatolótőke – Solvency Capital Requirement (SCR): a kívánatos gazdasági tőkét jelenti, azt, amelyik egy rögzített csődvalószínűséget feltételezve lehetővé teszi a folyamatos működést (VaR 99,5% – 2009/138/EK 101. cikk 3. bekezdés). Ez a tőkenagyság a prudenciális felügyelet alapvető mércéje a felügyelt intézmények tőke-megfelelésének megítélésakor.
- Minimális tőkeszükséglet – Minimum Capital Requirement (MCR): ez a tőke funkcióját tekintve azonosnak tekinthető azzal a szavatolótőkével, amelynek mérésekor a ma hatályos szabályozás „szükséghelyzeti” felügyeleti beavatkozást ír elő.

(A biztosítási törvény 130. paragrafusa értelmében, ha valamely biztosító szavatolótőkéje nem éri el a minimális szavatolótőke-szükséglet szintjét, akkor annak szanalási tervet kell készítenie, amelyet a felügyeletnek jóvá kell hagynia. Amennyiben a tervet a felügyelet elutasítja, vagy meghíúsul annak kivitelezése, akkor a törvény 195. és 199. paragrafusában foglaltakat kell alkalmazni – az előbbi a felügyeleti biztos kirendeléséről, az utóbbi a szükséghelyzetről, azon belül a felügyelet jogosítványairól és a biztos eljárásairól rendelkezik.)

A szükséges szavatolótőke számításához megengedett az ún. belső modellek alkalmazása – teljesen vagy részlegesen alkalmazott modell egyaránt elfogadható. A minimális szavatolótőkének egyszerű és objektív számításra kell alapulnia annak érdekében, hogy egyértelműen érvényesíthető legyen. Erről a számításról jelenleg is folynak az egyeztetések a végrehajtási rendelkezések körében.

II. pillér

FELÜGYELETI ELJÁRÁSOK, IRÁNYÍTÁSI KÖVETELMÉNYEK

A második pillért röviden a felügyeleti intézkedéseket, eljárásokat felsorakoztató résznek szokás nevezni, ami meg is ragadja a lényegét. Azonban ennél kissé szélesebb tartalomról van szó; éppen úgy találunk a felügyelt intézményi körre meghatározott elvárásokat, mint a hatóság számára előírtakat. Ez a pillér fo-

galmazza meg a legalapvetőbb felügyeleti szerepköröket, kötelezettségeket, azokat, amelyek teljesítéséhez direkt módon kapcsolhatók az intézményi körre megszabott követelmények.

VÁLLALATIRÁNYÍTÁS

A vállalatirányítási rendszer megkövetelt elemei a következők:

- általános irányítási követelmények;
- a vállalkozást ténylegesen vezető vagy más kiemelkedően fontos feladatkört ellátó személyekre vonatkozó szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények, a jó üzleti hírnév;
- a kockázatkezelés;
- a saját kockázati és szolvenciaértékelés;
- a belső ellenőrzési rendszer, a belső audit;
- az aktuáriusi feladatkör;
- a kiszervezés.

Általános követelmények, eljárások:

- A biztosítóknak erős irányítási rendszert kell működtetniük, amely garantálja a hatékony együttműködést és belső információáramlást az összes érintett szint és terület között. Az információs rendszernek időben és az üzleti tevékenységet illetően (a kockázati kitettséget bemutató) releváns adatokat kell tartalmaznia és előterjeszteni, figyelemmel a titkos üzleti információkra, valamint arra, hogy az adatoknak mindenkor rendelkezésre kell állniuk annál, akinek szüksége van rájuk. Az egyes funkciókat ellátó személyeknek rendelkezniük kell a szükséges ismerettel, gyakorlattal, valamint a felhatalmazással, hogy a feladatuk ellátásához szükséges információkat megkapják (megfelelő információs bázis használata).
- Az észlelt hibákról, különösen a legfontosabb területeken problémát okozó helyzetről minden funkcióban haladéktalanul értesíteni kell a vezető testületet.
- A megfelelő döntéshozatali eljárás érdekében a szervezeti struktúrában a funkcióknak és felelőségeknek egyértelműen meghatározottaknak, illetőleg egyértelműen elhatároltaknak kell lenniük. Ugyanakkor világosan dokumentált beszámolási rendet kell működtetni.
- A vállalatirányítást segítő valamennyi funkciónak függetlennek, tárgyilagosan kezeltnek kell lennie, de megfelelő kompromisszumok köthetők (egy személy több funkciót is betölthet). A kivétel a belső audit – itt mindenkor kötelező a teljes függetlenség.
- A hatékony vállalatirányítás érdekében a biztosítóknak üzleti stratégiát kell készíteniük, és olyan politikákkal kell rendelkezniük, amelyek konzisztensek az üzleti stratégiával, és kiterjednek legalább a következőkre: kockázatkezelés, belső ellenőrzés, belső audit, valamint – ahol releváns –: kiszervezés, üzletfolytonosság, javadalmazási rendszer.

A biztosítóknak rendszeresen monitorozniuk kell az irányítási rendszerüket, és nehézségek előfordulásakor megfelelő lépéseket kell tenniük a hibák kijavítására.

A szakmai alkalmassági és üzleti megbízhatósági követelmények, a jó üzleti hírnév – „fit and proper”

- A biztosítóintézeteket irányító testületeket alkotó személyeknek kollektíven és egyénileg is rendelkezniük kell a megfelelő szakismerettel, tudással, tapasztalattal, hogy megbízhatóan és körültekintően láthassák el a feladatukat.
- Ha egy személy vagy szervezeti egység több funkciót tölt be, valamennyit megbízhatóan és objektívan kell ellátnia.
- A biztosítóintézeteket ténylegesen vezető személyeknek és a kulcspozíciókat betöltő személyeknek folyamatosan eleget kell tenniük az előírt követelményeknek. Ennek érdekében a társaságoknak célszerű a szakmai alkalmasság és az üzleti megbízhatóság követelményeiről szóló politikát alkalmazniuk, olyat, amelyik kitér a mérések módszertanára, az eljárásokra.
- Az általános szakmai alkalmasság és üzleti megbízhatóság követelményrendszerét a kiszervezett tevékenységet végzőkre is alkalmazni kell.
- A biztosítóintézeteket a vezető és a kulcspozíciót betöltő személyek, továbbá a kiszervezett tevékenységet ellátók kapcsán felügyeleti célú bejelentési kötelezettség terheli.

A kockázatkezelés keretei

A biztosítóintézetek az üzleti tevékenységük jellegének, nagyságrendjének, összetettségének megfelelő kockázatkezelési rendszert kell hogy működtessenek. Ennek keretei a következők:

- Világosan dokumentált, az üzleti stratégiával konzisztens kockázatkezelési stratégia, amely tartalmazza a lényeges feladatokat, a kockázatviselés határértékeit. A számottevő kockázati kategóriákat, a kockázatokhoz tartozó határértékeket írásban foglalt kockázati politika rögzíti.
- A kockázatkezelési stratégia definiálja a döntéshozatal folyamatát.
- A kockázatkezelés funkciói a hatékony működés érdekében támogatják a biztosító vezetőségét: információval látják el a kockázati kitettségről, és a biztosító egészére átfogóan kezelik a kockázati profilt, monitorozzák a kockázatkezelési rendszert.
- A kockázatkezelési funkciót ellátó személyek felelősséggel tartoznak a belső modell kialakításának és bevezetésének munkálataiért, dokumentálásáért, és szorosan együttműködnek az aktuáriusi funkciót betöltőkkel, valamint a belső modell eredményeinek felhasználóival.
- Beszámolási rendszert kell felállítani, amely informál minimum a számottevő kockázatokról. Mindez rendszeres monitorozás tárgya.
- A biztosító vezetői és a kulcspozícióban lévők a döntéseiket a beszámolási rendszerből nyert információkra figyelemmel hozzák meg.
- A megalapozott döntések, a releváns és a sürgető kockázatok azonosítása érdekében stresszteszteteket és forgatókönyv-analízist kell végezni.
- A kockázatkezelés a következőket fedi le: underwriting és tartalékolás, eszköz/forrás menedzsment, befektetések kezelése, likviditás kezelése, kockázati koncentráció, működési kockázat, kockázatsökkentő technikák.

A saját kockázat- és szolvenciaértékelés

A kockázatkezelési rendszer részeként minden biztosítónak/viszontbiztosítónak az üzleti stratégiája szerves részeként rendszeresen értékelnie kell az általános szolvenciaszükségletét, tekintettel a társaság kockázati profiljára. A saját kockázat- és szolvenciaértékelés (Own Risk and Solvency Assessment, ORSA) kettős természetű. Egyfelől a vállalkozás által elvégzett – saját – értékelés folyamatait takarja, és mint ilyen, a vállalkozás stratégiai döntéseibe ágyazódik (hosszú és középtávú üzleti tervek). Másfelől felügyeleti eszköz azon hatóságok számára, amelyeket tájékoztatni kell a vállalkozás által elvégzett kockázat- és szolvenciaértékelés eredményeiről.

Ez az értékelés a biztosító dokumentációján alapul, de teljes terjedelmében nem szükséges benyújtani. A saját kockázat- és szolvenciaértékelésről szóló beszámoló része lehet a rendszeres felügyeleti adatszolgáltatási jelentésnek is, vagyis az értékelés azzal egyidejűleg is történhet. Az egyelőre formálódóban van, hogy az ORSA-adatszolgáltatás miként épüljön föl, s hogy miként viszonyuljon a rendszeres felügyeleti adatszolgáltatás rendszeréhez

- A saját kockázat- és szolvenciaértékelésnek nem célja azt követelni a biztosítóktól, hogy teljes vagy részleges belső modellt dolgozzanak ki. Ha azonban egy biztosító a szavatolótőke-szükségletének számításához már alkalmaz egy (felügyelet által) jóváhagyott teljes vagy részleges belső modellt, akkor azt a modellt kell használnia a saját kockázat- és szolvenciaértékeléshez is. Ebből következően a saját kockázat- és szolvenciaértékelés nem további szavatolótőkekövetelmény-számítási kötelezettség.
- A saját kockázat- és szolvenciaértékeléskor a szavatolótőke-szükséglet számításához alkalmazottól eltérő értékelési elveket lehet használni. Ennek oka lehet például a rating, a hosszú távú üzleti stratégia kidolgozása, a szükséges szavatolótőke számításának alátámasztásától eltérő kockázati profil alkalmazása. Az eltérő értékelési elvek alkalmazását részletesen indokolni kell, kifejtve az okokat és ismertetve a módszertant, illetőleg az eltéréseket.

Belső ellenőrzési rendszer, belső audit

A biztosítóintézetek által felállított belső ellenőrzési rendszer célja az, hogy a társaságok megfeleljenek a jogi környezetnek, előírásoknak, eljárásoknak. (Ezt a „compliance” funkció támogatja, amely kiter a jogszabályoknak történő meg nem felelés következményeire is.) Ezen túl meg kell oldania, hogy rendelkezésre álljanak a hatékony működéshez szükséges hozzáférhető és megbízható pénzügyi és egyéb információk.

- A biztosítóintézetek által alkalmazott értékelési módszert, az értékelés folyamatát ellenőrizni kell, beleértve a használt adatforrásokat is. (A számottevő eszközök és források értékelésekor külső és független értékelést vagy hitelesítést kell alkalmazniuk.)
- A biztosítóknak a szavatolótőke számításának céljaira számszerű adatokat és nem számszerű információkat egyaránt be kell mutatniuk; a kapcsolódó belső ellenőrzési folyamatnak a következőknek kell megfelelnie:
 - Az értékeléshez használt adatokat, statisztikákat, feltételezéseket, valamint az eredményt rendszeresen

és független módon kell ellenőrizni.

– A felelős vezetők és a kulcspozíciót betöltők az értékelési módszer engedélyezésekor (a számottevő kockázatok kapcsán) figyelembe veszik a külső és független értékelés megállapításait.

A belső audit (a funkciót betöltő személy) nem lehet felelős semmilyen más feladatért, funkcióért. Az audit munkaterv alapján történik: a terv egy üzleti évre határozza meg az ellenőrzéseket, amelyek a teljes vállalatirányítási rendszert lefedik (beleértve a belső ellenőrzést is).

- A kockázatalapú megközelítés alapelveként értelmezendő.
- A vezető testületek számára írásos formában kell előterjeszteni az auditmunkaterv teljesítését, az auditegység által kiadott ajánlásokat, javaslatokat (legalább évente).
- Az auditfunkció ellátói megvizsgálják az általuk tett ajánlások, javaslatok alapján hozott vezetői döntéseket, valamint azoknak a jogi környezetbe történő beépítését.

Aktuáriusok feladatköre

Az aktuáriusi funkciót betöltő személyek felelősek a technikai tartalékok kalkulációjáért, és együttműködnek a kockázatkezelési funkciót ellátó szervezeti egységgel. Tevékenységük keretében

- mérik a technikai tartalékok becslésének bizonytalanságát, és gondoskodnak arról, hogy a számítások megfelelő adatokon alapuljanak (ott, ahol nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiségű és megbízható adat a legjobb becslés alkalmazásához, a legmegfelelőbb feltételezésekkel kell élni);
- megfontolnak minden lényeges pénzügyi és egyéb általános piaci információt, biztosítják a homogén kockázati csoportokból adódó kötelezettségek azonosítását a megfelelő kockázatoméréshez, figyelnek a szerződésekbe foglalt opciók és garanciák megfelelő értékelésére;
- döntenek abban, hogy a kalkulációhoz használt módszerek, feltételezések – figyelemmel a rendelkezésre álló adatokra – megfelelők-e, a legjobb becslést évente összehasonlítják a gyakorlati tapasztalatokkal, indokolják a technikai tartalékok számottevő eltéréseit;
- véleményt nyilvánítanak az általános biztosítási kockázat-vállalási politikáról, a viszontbiztosítási megállapodások megfelelő voltáról;
- évente írásos beszámolót készítenek a vezető testületeknek – a beszámoló a tartalma szerint elemzés a kalkuláció megbízhatóságáról, a bizonytalansági tényezőkről (alátámasztásul érzékenységi tesztet alkalmaznak).

A kiszervezések feltételrendszere

A kiszervezés körülményeit és feltételrendszerét írásban rögzített politika foglalja össze, amely tartalmazza a kiszervezés üzletre kifejtett hatását, a beszámolást, a monitorozást. Az ügyletről szóló szerződésnek konzisztensnek kell lennie az adott biztosító kötelezettségeivel.

A Szolvencia II rendszer lehetővé teszi, hogy ún. kritikus vagy lényeges működési feladatkörök egyaránt kiszervezhetők legyenek, ugyanakkor a kötelezettségek teljesítéséért az új szabályrendszer szerint is teljes mértékben a biztosítók felelnek.

- A kritikus vagy lényeges működési feladatkörök kiszervezése nem veszélyeztetheti az érdekelt biztosító működését, az irányítási rendszer minőségét, a megfelelő szolgáltatás nyújtását, továbbá nem járhat azzal a következménnyel, hogy a felügyelet nem tudja ellátni az ellenőrzési feladatát.
- Amennyiben egy biztosító a kiszervezett tevékenység végzőjével azonos üzleti csoporthoz tartozik, a szerződés megkötésekor kiegészítő követelményeket kell felállítani.
- A kiszervezési szerződésnek körültekintően eljárva tartalmaznia kell valamennyi olyan körülményt, amely az adott biztosítóval és így a kiszervezett tevékenység végzőjével szemben teljesítendő kötelezettséget támaszt, beleértve a felmondásnak és a tevékenység átadásának minden részletét.

Felügyeleti felülvizsgálat – a fő eszköz

A Szolvencia II rendszer célja az volt, hogy az Európai Unió szintjén összehangolja az ellenőrzés fő elemeit, szem előtt tartva, hogy az ellenőrzések során mindenkor az adott biztosító tevékenysége, kötelezettségei, piaci helyzete dönti el, hogy mely kontrolelemeket, eszközöket, módszereket szükséges alkalmazni.

A felügyeleti felülvizsgálat (Supervisory Review Process; SRP) eszköze a rendszeres jelentés (adatszolgáltatás) és a már ismertett saját kockázat- és szolvenciaértékelési rendszer.

Általános elvek

- A felügyelés előrettekintő, kockázatalapú, és folyamatosan figyelemmel kíséri, hogy a biztosítók/viszontbiztosítók szabályszerűen működnek-e (megvalósul-e a jogi és a pénzügyi megfelelés).
- A felügyelés a helyszíni és a helyszínen kívüli vizsgálatok megfelelő kombinációjából áll.
- A felügyelet figyelemmel kíséri, hogy a biztosítók/viszontbiztosítók az üzleti tevékenységük szerinti kockázatok jellegéhez, nagyságrendjéhez és összetettségéhez igazodóan alkalmazzák-e az irányelvből következő nemzeti szabályokat, amelyek lehetőséget adnak az arányosság elvének alkalmazására is (különös tekintettel a kis- és közepes biztosítókra).

A felügyelet hatálya

- A biztosítók/viszontbiztosítók pénzügyi felügyelete a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatóságának kizárólagos felelőssége.
- A felügyelés magába foglalja a biztosítók/viszontbiztosítók teljes tevékenységére vonatkozóan a fizetőképességek, a biztosítástechnikai tartalékok képzésének, az eszközöknek és a figyelembe vehető szavatolótőkének a székhely szerinti tagállamban történő ellenőrzését.
- Amennyiben egy fogadó tagállamban működő biztosító/viszontbiztosító tevékenysége veszélyeztetheti a pénzügyi helyzetét (a szavatolótőke-megfelelését), erről tájékoztatni kell a székhelye szerinti tagállam felügyeleti hatóságát.

Felügyeleti intézkedések

A felügyelet az általuk elvégzett felülvizsgálat eredményeként hozhatják meg az intézkedéseiket. A Szolvencia II rendszer újdonságaként a felügyelet, megállapítva a szavatolótőke-szükségletre vonatkozó kötelezettség megsértését, többlettőke-követelmény előírását kezdeményezhetik a direktívában meghatározott esetekben. Ezek a következők lehetnek: ha a biztosító kockázati profilja jelentősen eltér a standard formulával vagy a belső modellel számított szavatolótőke-szükséglet alapján szolgáló feltételezésektől (nem megfelelően vettek számításba kockázatokat); megállapítható, hogy a vállalatvezetés nem felel meg a jogszabályban rögzítetteknek, és ez a hiányosság gátolja a kockázatai megfelelő kezelésében; felmérhető, hogy ezek a problémák rövid határidőn belül nem oldhatók meg.

III. pillér

ADATSZOLGÁLTATÁS, KÖZZÉTÉTEL

A harmadik pillér két részből tevődik össze: az egyik az adatszolgáltatási kötelezettségeket (a felügyeleti jelentést) szabályozza, a másik a közzétételi kötelezettségeket.

Az adatszolgáltatás és a közzététel célja az, hogy elősegítse és növelje a piaci szereplők működésének átláthatóságát. A nyilvánosság, mint az ellenőrzés egyik legfontosabb eszköze, a jövőben a felügyelés alapvető jellemzője lesz a biztosítási ágazatban is (ahogy a bázeli szabályozás nyomán a bankok és a befektetési vállalkozások vonatkozásában). Ez ugyanúgy vonatkozik a felügyelet működésére, mint a felügyelt intézményekre.

ADATSZOLGÁLTATÁS

A felügyeleti felülvizsgálati folyamat (SRP) alapvető eszköze az információ, azaz a rendszeres felügyeleti adatszolgáltatás (Regular Supervisory Report; RSR).

Az adatszolgáltatás gyakorisága éves és negyedéves, típusa egyedi intézményi, csoportra vonatkozó, közzétételhez kötött, illetve közzétételi kötelezettség nélküli információ. Elemei a következők:

- harmonizált adatok, amelyek biztosítják az összehasonlíthatóságot, a felügyelet közötti adatsere elősegítését,
- EU-szinten összesített adatok – cél az uniós makrofolyamatok felügyelése.

A felügyeleti adatszolgáltatás öt fejezetből áll. Ezek szöveges jelentést és számszerű adatokat tartalmaznak (az utóbbiak táblázatok formájában készülnek, ami azt jelenti, hogy a tartalmi és a formai követelmények egyaránt kötelező jelleggel és egységesen vonatkoznak az EU-ban működő intézményekre). A fejezetek a következők:

- üzleti tevékenység és teljesítmény,
- vállalatirányítás,
- kockázati profil,
- Szolvencia II szerinti értékelés,
- tőkemenedzsment.

Készíteni kell egy összefoglaló jelentést is, amelyet évente kell benyújtani a felügyeletnek. Ennek tartalma:

- lényeges változások kiemelése,
- rövid magyarázat a változások okairól és hatásáról.

A felügyeleti jelentéstételi kötelezettség teljesítésére szolgáló dokumentáció kidolgozása még folyamatban van (ún. harmadik szintű szabályozó eszköz formájában készül).

KÖZZÉTÉTEL

A közzétételi kötelezettségek meghatározásának célja az átláthatóság növelése és az egyenlő versenyfeltételek megeremtése.

A nyilvánosságra hozatali kötelezettséget az ún. szolvencia- és pénzügyi kondíciókról szóló beszámoló (Solvency and Financial Condition Report; SFCR) keretében kell majd teljesíteni, és ezt a dokumentumot a biztosítóknak meg kell jelentetniük a honlapjukon is (legalább öt évig elérhetővé téve az adott információkat). A nyilvánossági kötelezettség alá sorolt adatokat az ún. jelentős hatással bíró események, fejlemények kapcsán a tudomásra jutástól számítva a lehető leghamarabb frissíteni kell.

A közzétételi kötelezettség teljesítésére szolgáló dokumentáció kidolgozása folyamatban van (szintén az ún. harmadik szintű szabályozó eszköz formájában készül).

A felügyelet átláthatósága, elszámoltathatósága

A felügyelés alapvető feltételeként a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a kompetens hatóságok rendelkezzenek a tevékenységük fő célja, azaz a szerződést kötők (a biztosítottak) és a kedvezményezettek érdekeinek védelméhez szükséges eszközökkel, valamint a megfelelő szakértelemmel, kapacitással és felhatalmazással.

- A felügyeleti hatóságok az általános kötelezettségeik elvégzése során, ideértve a szükséghelyzetet is, megfelelően mérlegelik a döntéseiket, azok lehetséges hatását a pénzügyi rendszerekre, figyelembe véve az adott időpontban rendelkezésre álló valamennyi információt.
- A pénzügyi piacok rendkívüli mozgásai kapcsán a hatóságok figyelembe veszik a lehetséges prociklikus hatásokat.

Feladat, funkció, tevékenység

- A felügyeletnek számot kell adniuk a céljaikról, a fő feladatköröikről és tevékenységeikről – ezek az információk tartalmazzák mindazon rendelkezéseket, amelyek a feladataik végrehajtását szolgálják.
- A nyilvánosságra hozandó információk között kell szerepelnie valamennyi, a feladatok végrehajtását szolgáló kulcsfontosságú felügyeleti intézkedésnek.

Általános elvek és nyilvánossági követelmények

- A felügyelet számára kötelezően előírt közzététel teljesítése egységes formai követelmények szerint történik. A kötelezettség által érintett információk: jogszabályok, felügyelési kritériumok, statisztikák, opcionális lehetőségek, feladatkörök; a releváns jogszabályok és egyéb rendelkezések módosításainak naprakész változatát legkésőbb az érvényességük napján meg kell jelentetni.
- A közzétett információk aggregáltak. A közzétételi kötelezettség alá tartozó információkat rendszeresen frissíteni kell, és lehetővé kell tenni az elektronikus úton

való hozzáférést. Vagyis az információk megtalálhatók a felügyelet honlapján, a tagállamok hivatalos nyelvén (nyelvein), továbbá a nemzetközi pénzügyi életben széleskörűen használt nyelven (ez alatt alapvetően az angol értendő). Az információkat évente kell közzétenni.

- A vezetőség tagjainak kinevezésére és visszahívására is átlátható szabályokat, eljárásokat kell alkalmazni.

Általános kritériumok és módszerek

- A felügyeletnek általános tájékoztatást kell adniuk a felülvizsgálati folyamatról, a monitoring eszközeiről.
- Amennyiben a felügyelet a méréseikhez standardizált stressztesztet használnak, azok szcenárióit is nyilvánosságra kell hozni.

ÚT A BEVEZETÉSIG

A három pillér megalkotása érdekében lezajlott munkálatok eredményeként az irányelv tervezetét 2007 júliusában nyújtották be az Európai Parlamentnek. A dokumentumhoz kapcsolódó 145 módosító javaslat feldolgozását, valamint a Bizottság, a Tanács és a Parlament között több alkalommal lefolytatott egyeztetést követően a Szolvencia II keretirányelvet a 2009. április 22-i plenáris ülés szavazta meg. (A direktíva száma 2009/138/EK.) Az EU közlönyében a hivatalos fordítások elkészítése után, 2009 decemberében hozták nyilvánosságra a jogszabályt. Ahogyan az írás elején jeleztük, a Szolvencia II rendkívül átfogó célokat tűzött ki, a szabályozás folyamatában gyakorlatilag a biztosítói szektort érintő valamennyi releváns irányelvet és rendeletet felülvizsgálták. A végeredmény pedig egy ún. keretirányelv lett, amely konszolidálja a 13 hatályos biztosítói irányelvet, miközben nem csak a Szolvencia II-től elvárt célokat szolgálja. Ily módon a szektorra vonatkozóan egy megreformált, korszerű és egységes jogi keret készülhetett el. Ez a keret a jövőre nézve alapot ad ahhoz, hogy az EU-ban a biztosítók/viszontbiztosítók számára könnyebbé váljon a kötelezettségek és a kockázatok vállalása. Kiegészítésül meg kell jegyezni: jóllehet létezik viszontbiztosítási direktíva (2005/68/EK), az új keretirányelv felöleli mind a direkt, mind a viszontbiztosításra vonatkozó szabályokat. Egyedül a biztosításközvetítés (2002/92/EK) és a kötelező gépjárműfelelősség-biztosítás (2009/103/EK) marad ezután is önálló irányelv hatálya alatt.

A Szolvencia II szabályrendszere eredetileg 2012. október 31-én lépett volna hatályba, de az időközben összeállított Omnibus II nevet viselő irányelv tervezete 2013. január 1-jei terminusra tett javaslatot, vagyis ennek alapján eddig az időpontig kellene átültetni az irányelv rendelkezéseit a nemzeti jogszabályokba. A direktíva elfogadásából egy sor további feladat következik:

- Át kell ültetni a nemzeti jogszabályokba, illetve ajánlásokba a második szintű végrehajtási szabályokat (amelyek rendeleti formát öltve közvetlenül hatályosak, vagyis a megjelenést követően azonnal hatályba lépnek valamennyi tagállamban), valamint a harmadik szintű ajánlásokat és az ún. RTS-eket (Regulatory Technical Standards) és ITS-eket (Implementing Technical Standards) – az utóbbiak részleteit az Omnibus II alcím alatti részben ismeretjük.
- Az irányelv előírja a foglalkoztatói nyugellátásról szóló 2003/41/EK direktíva felülvizsgálatát is (ahogy már jeleztük), tekintettel arra, hogy az a tőkekövetelménye-

ket illetően egyszerűen hivatkozik a Szolvencia I élet- és nem-életági direktívákban meghatározott szabályokra. Mivel nem az volt a cél, hogy a Szolvencia II komplex elvárásait és követelményrendszerét kiterjesszék a foglalkoztatói nyugellátásra is, alapos áttekintésre és megfontolásra van szükség az adott intézményi körre vonatkozó tőkekövetelményeket illetően – a munkálatok az EIOPA keretében folyamatban vannak.

SZABÁLYOZÁS ITTHON

A pénzügyi tárgyú törvények, így a biztosítási törvény kezelése is a Nemzetgazdasági Minisztérium feladatkörébe tartozik. A minisztérium megalakította a Szolvencia II nevét viselő munkacsoportot, amelybe valamennyi érdekelt meghívást kapott, közülük értve a szakma képviselőit, a társhatóságokat, a felügyeletet is. A munkacsoport folyamatos egyeztetések keretében alakítja a leendő biztosítási törvény jogszabályhelyeit.

A cél a Szolvencia II filozófiájának meghonosítása, közelebbről a szabályrendszer átültetése, ami a hatályos szabályozás áttekintését, korszerűsítését jelenti. A direktíva szellemiségét követve

a hazai szabályozás korszerűsítése a konkrét követelményrendszeren túl a felhalmozódott piaci és felügyeleti tapasztalatok, valamint a válság tanulságait hasznosító új szabályrendszer kialakítását célozza. A Szolvencia II bevezetésével az Európai Unió biztosítási piacába történő mélyebb integráció, a versenyképesség javítása, ezáltal a hazai piac működésének biztonságosabbá, kiszámíthatóbbá tétele is megvalósulhat. Mindezzel együtt a nemzeti sajátosságok messzemenő figyelembevétele, illetőleg megtartása is feladat, hiszen ezekre nincsenek konkrét előírások a keretirányelvben. További fontos áttekintendő célpontot képeznek az opciókat tartalmazó előírások, amelyek közül a ma hatályosak megtartása egyértelműen kívánatos. Ugyanakkor fel kell mérni, hogy mely opcióknak van értelme a hazai piac működésének segítése érdekében. (Adott esetben az opciók olyan lehetőségeket foglalnak magukba, amelyek valamely tagállam speciális gyakorlatát emelték a Szolvencia II szabályai közé, miközben az más tagállam szempontjából nem releváns.)

Jól látható tehát, hogy a szabályozás alapvető változások küszöbén áll, a szabályalkotókra és a végrehajtókra, a jogalkalmazókra mind a mennyiségi, mind a minőségi változások tekintetében óriási feladat vár.

Omnibus II - A direktíva direktívája

A Szolvencia II szabályrendszerét még a benne foglalt 2012. októberi hatálybaléptetési terminus előtt módosítja a jogalkotói tervek szerint a jövő évben hatályba lépő Omnibus II irányelv. A „direktíva direktívája” a 2011 elején közzétett tervezetének tükrében elsősorban az elmúlt évek globális válsága nyomán felállított új európai felügyeleti rendszer eredményes működtetése érdekében veszi célba a Szolvencia II módosítását. Dr. Hajdu Gabriella, a PSZÁF a PSZÁF Nemzetközi és szabályozáspolitikai főosztályának helyettes vezetőjének cikke.

A globális pénzpiac kihívásai, a pénzügyi válság nyomán kialakult helyzet, a mindebből lesűrhető tapasztalatok alapján világossá vált, hogy az idő meghaladta a határokon átnyúló tevékenységek, a szektorokon átnyúló termékek, a komplex holdingok nemzeti alapokon álló felügyeleti modelljét, vagyis más megoldásokra van szükség. Figyelembe kell venni továbbá az uniós jog helytelen vagy nem kielégítő végrehajtásával szembeni arányos fellépéshez szükséges mechanizmusok iránti igényt is. Az összes lehetséges tényezőt áttekintve tehát elkerülhetetlenné vált az uniós egységes belső piaca keretében a pénzügyi szolgáltatások felügyeleti rendszerének átalakítása.

Az Európai Unióban 2008 novemberében megkezdődött a felügyeleti rendszer reformja, vagyis az ún. felügyeleti csomag, összefoglaló néven az Omnibus I kidolgozása. Az új rendszer kiépítése érdekében alkotott szabályokat példátlan gyorsasággal sikerült elfogadtatni. A reform elvárt célja a felügyeleti fokozottabb együttműködése, tükrözve a pénzügyi piacok integrációját, továbbá az, hogy megszüntesse a (nemzetközi válság kapcsán is) feltárt hiányosságokat, és megfelelően összehangolt szabályozást, következetes gyakorlati alkalmazást, folyamatos és hatékony információáramlást, együttműködést tegyen lehetővé.

Az EU új felügyeleti struktúrája 2011. január 1-jével állt fel. A Pénzügyi Felügyeleti Európai Rendszerét (ESFS) három szektorális hatóság alkotja: az Európai Bankhatóság (European Banking Authority; EBA) az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (European Securities and Markets Authority; ESMA), valamint az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority; EIOPA). A

három szervezet mellett tevékenykedik az Európai Felügyeleti Hatóságok Vegyes Bizottsága (joint committee), továbbá az Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board; ESRB).

Az ún. harmadik szintű szektorális hatóságok feladat- és hatásköre a makroszintű kockázatok kezelésére terjed ki, míg a tagállami felügyeletké a mikrokockázatok kezelésére.

CÉLKERESZTBE A SZOLVENCIA II

Az Omnibus II direktíva a Pénzügyi Felügyeleti Európai Rendszerének eredményes működése érdekében kívánja módosítani azokat az uniós jogszabályokat, amelyek érintik a harmadik szintű hatóságok működését, elsősorban a Szolvencia II kapcsán a biztosítási hatóságot (EIOPA).

(Ebben az összefüggésben meg kell említeni két olyan témát, amely érinti ugyan a biztosítói szektort, de nem része a Szolvencia II rendszernek. Ezek: az európai szövetkezet intézményének bevezetése és az ún. captive biztosítókra/viszontbiztosítókra vonatkozó minimális szavatoló-tőke-szükségletet előíró követelmény megemlése. Ezenfelül az Omnibus II tervezete a prospektus-irányelvre – 2003/71/EK – vonatkozó módosításokat is tartalmazza.)

A direktíva a szerkezeti felépítése szerint mindössze öt cikkből áll:

- a prospektusdirektíva módosításai;
- a Szolvencia II direktíva cikkeinek módosításai;

- az átültetés az ún. megfelelési táblázat módosítását/hivatkozását pontosítja (a Bizottságnak tett jelentés formájában minden irányelv kapcsán számot kell adni a nemzeti jogszabályba történő átültetésről – ennek az elvárásnak egyszerűbbek lesznek a keretei);
- a hatálybaléptetés – ennek dátumát és a hivatalos közlönyben való közzétételét 2013. január 1-jében állapítja meg;
- az ötödik fejezet rögzíti, hogy a direktíva címzettjei a tagállamok.

MI VÁLTOZHAT?

A tervezet a következő legfontosabb témakörökben irányoz elő változtatásokat a Szolvencia II szabályait érintően:

- Pontosítja az újonnan létrejött európai felügyeleti hatóságok jogkörét, a standardok, ajánlások kiadását, illetőleg az erre vonatkozó felhatalmazást. (Ez többségében technikai jellegű átvezetést jelent.)
- A hatálybalépést a tervezet 2013. január 1-jére javasolja, de ma még mind az életbelépés dátuma, mind az alkalmazás időpontja nyitott kérdés. (A várakozások szerint az alkalmazás első napja 2014. január 1-jé lesz, míg a hatálybalépést illetően még több időpontról folyik a vita, 2013. január, március és június egyaránt napirenden van.) Módosulnak más határidők is – amelyek a hatálybalépés kapcsán szintén módosításra szorulnak –, valamint a felülvizsgálati követelményekhez kapcsolódó időintervallumok, határidők, amelyek célja megfelelő módon óvni a biztosítottak érdekeit és a versenyfeltételeket.
- A harmadik szintű hatóságok felhatalmazást kapnak ún. technikai standardok alkotására. E standardokat jogi aktus keretében dolgozzák ki, majd a Bizottság hagyja jóvá őket, szintén e jogi aktus keretében. A technikai standardok lehetnek RTS vagy ITS típusúak: a Regulatory Technical Standards (RTS) és az Implementing Technical Standards (ITS) célja az első szintű szabályozás, azaz a vonatkozó direktíva, valamint a második szintű szabály, azaz a végrehajtási rendelet alkalmazásának megkönnyítése. A standardok technikai jellegűek, tartalmukat tekintve nem terjedhetnek túl az alapjukul szolgáló uniós jogszabályon, és az Európai Unió hivatalos lapjában való megjelenéssel lépnek hatályba. Mindkét technikai standardot el kell küldeni a Tanácsnak és a Parlamentnek. Különbség, hogy az RTS ellen a Tanács és a Parlament is kifogást emelhet, amit azonban indokolniuk kell (ilyenkor egyeztetési folyamat indul a vonatkozó jogszabály – 1094/2010/EU – értelmében). Az ITS ellen a Bizottság emelhet kifogást. Erről értesítenie kell a Tanácsot és a Parlamentet is, és addig nem jelentetheti meg az adott ITS-t, amíg az azt benyújtó harmadik szintű hatósággal meg nem állapodik (a vonatkozó jogszabálynak – 1094/2010/EU – megfelelően).

Hozzá kell fűzni, hogy az eddig is alkalmazott ajánlások és iránymutatások (guidelines and recommendations) köre, alkalmazása nem változott, vagyis a harmadik szintű hatóság az adott uniós jogszabály következetes alkalmazása, a hatékony, egységes és eredményes felügyeleti gyakorlat érdekében fogalmazza meg az elvárásait. A tagállami felügyeletnek kötelező visszaigazolniuk az ajánlások, iránymutatások alkalmazását, illetve ha eltérnek azoktól, akkor indokolniuk kell a döntésüket.

- A tervezet a Szolvencia II direktíva több cikkelyét pontosítja, kiegészíti. A megcélzott változások elsősorban az ismertetett technikai standardokhoz köthetők, közelebbről azt szabályoznák, hogy mire terjedjen ki a technikai standard tartalma. Ezek közül a legfontosabbak:
 - az ún. matching és a contracyclical premium (eredetileg illikvidity premium) nyilvánosságra hozatalára vonatkozó követelmény (a felügyeletnek jelentett információkból mi kerülhet a nyilvánosságra hozatali követelmények közé; a kockázatmentes hozamgörbe, a legjobb becslés és a kockázati ráhagyás számításának témaköre);
 - a többlettőke-követelmény előírásának kezdeményezése (kalkuláció és kivezetés a probléma megoldását követően);
 - értékelési elvek (módszertan a számviteli standardokkal való konzisztencia érdekében azon instrumentumok kapcsán, amelyeknek nincsen piaci árak).
 - technikai tartalékok, alárendelt kölcsöntőke, saját tőke (a felügyeleti eljárások, engedélyezések pontosítása);
 - a szükséges szavatolótőke standard formulája, a részleges és a teljes belső modell (engedélyezési eljárások, a nyilvánosságra hozatali követelmények pontosítása);
 - a kockázatkonzentráció, a csoporton belüli tranzakciók, a felügyeleti kollégiumok működése.
- A tervezet az európai biztosítói hatóság (EIOPA) közvetítő szerepével kapcsolatos felhatalmazásokat szintén pontosítja. Ez különösen fontos azoknak a témaköröknek a tekintetében, amelyekben az anya- és a leányvállalati (a home-host) felügyeletnek egyetértésre kell jutniuk (például különleges pénzügyi piaci esés esetének a megállapítása, a csoporton belül alkalmazandó belső modell engedélyezése, a harmadik országbeli biztosító, illetve harmadik országbeli biztosító felügyeletének egyenértékűsége).
- A tervezet leginkább vitatott részének az átmeneti rendelkezések értékelhetők. Ezek a Szolvencia II alkalmazására vonatkoznak, illetőleg annak egyes elemeire állapítanak meg az általános bevezetéstől, alkalmazástól eltérő, adott esetben lényegesen hosszabb várakozási időt.

(A Szolvencia II megfelelő alkalmazása érdekében szükség van egyszerű átmeneti időszakra. Így például az equity és a discount rate kapcsán a tervezet eredetileg tízéves átmeneti időt javasolt, ami időközben hét évre változott. A saját tőke elemeinek besorolására megállapított új szabályokra tízéves átmeneti időt tartalmaz a javaslat, a harmadik országok egyenértékűnek történő elfogadására pedig öt évet.)

Az Omnibus II direktíva tervezetét várhatóan 2012 kora tavaszán tűzi napirendre az Európai Parlament plenáris ülése, aztán, hogy januárban lezajlik a 2011 végén elkezdett dialógus a Bizottság, a Tanács és a Parlament között.

Az EBA igazgatótanácsa elkészítette a bankok tőketerveire vonatkozó első összesített értékelését

Az Európai Bankhatóság (EBA) igazgatótanácsa előzetesen értékelt azokat a banki tőketerveket, amelyek a hatóság Feltőkésítési ajánlására érkeztek be. Az értékelés kiemeli, hogy a hiányok megszüntetésének elsődleges várható eszközét összességében a közvetlen tőkeintézkedések adják. A testület álláspontja szerint az intézkedések nem lesznek negatív hatással a reálgazdaság felé történő hitelezésre. Az igazgatótanács abban is megállapodott, hogy a jelenlegi feltőkésítési erőfeszítésekkel összefüggésben az EBA a következő EU szintű stressz tesztet 2013-ban folytatja le.

A testület előzetesen áttekintette a javasolt intézkedéseket és a következőket emelte ki:

- Az intézkedések eredményeként mintegy 26%-os összesített tőketöbblet keletkezik, amely egyes lépések elmaradása esetén némileg változhat.
- A lépések döntően közvetlen tőkeintézkedésekre koncentrálnak. Utóbbiak a tőkehiány 96%-át és a javasolt intézkedések összegének 77%-át képviselik, s jórészt tőkeemelést, a tiszta nyereség és a hibrid tőkeelemek saját tőkévé alakítását tartalmazzák. Az fennmaradó 23%-ot a kockázatokkal súlyozott eszközökhöz (RWA hoz) kapcsolódó lépések teszik ki.
- A banki átstrukturálásokat érintő EU tagállami támogatási döntésekből eredő intézkedések és más nemzeti szintű programok figyelembevételével a reálgazdaság felé történő hitelezésre gyakorolt hatás a teljes összeg 1%-át sem éri el.

A tőketervek összesített ismertetése megtalálható az [EBA honlapján](#).

A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A tervek megvalósíthatóságát az igazgatótanács még nem értékelt. Ezt a részletes elemzést a nemzeti hatóságok végzik majd el, szoros együttműködésben az EBA-val és a felügyeleti kollégiumokban tevékenykedő más hatóságokkal. Az érintett bankok Felügyeleti kollégiumai február során és azt követően megfelelő konzultációt biztosítanak a honos és fogadó felügyelet között a tervekkel és azok országokénti jogszabályi hatásaival kapcsolatban.

Az elemzés felméri az intézkedések – pl. a nyereség-előrejelzések – hitelességét, az új fejlett modellek jóváhagyási folyamatának eredményességét, a tervezett eszközkievetések földrajzi hatását és a kivezetések alapjául szolgáló feltételezések megbízhatóságát.

A folyamat során megvizsgálják a tőketervek realitását, ami egyes esetekben a tervek módosítását eredményezheti. Ha a bevételi előrejelzések vagy más feltételezések túlzott optimizmust tükröznek, az értékelők tartaléktervek készítését kérhetik. Az új modellekhez kapcsolódó tőkeátvételt az összevont felügyelést ellátó hatóságok és a kollégiumok alapos vizsgálatnak vetik alá.

A bankok március első felében számíthatnak arra, hogy a nemzeti hatóságoktól világos iránymutatást kapnak terveikre vonatkozóan. Ezután az EBA igazgatótanácsa továbbra is figyelemmel kíséri a tervek megvalósíthatóságát még a júniusi határidő előtt. Valamennyi nemzeti hatóság jelezte elkötelezettségét, hogy felügyeleti jogkörére támaszkodva eléri az Ajánlásban foglalt teljesítését.

A makro-prudenciális kérdések és a reálgazdaságra gyakorolt összesített hatás figyelembevételének biztosítása érdekében az EBA együttműködik az Európai Rendszerkockázati Testülettel (ESRB).

Az ESRB támogatásával az EBA továbbra is figyelemmel kíséri a szuverén tartalékok szükségességét.

ELŐZMÉNYEK

Az EBA igazgatótanácsa által 2011. december 8-án elfogadott EBA ajánlások részét képezik annak az átfogó, európai szintű intézkedéscsomagnak, amelynek célja az EU jelenlegi helyzetének kezelése a piaci stabilitás és a piacokba vetett bizalom helyreállításával. A csomagot az Európai Tanács október 26-án fogadta el, majd az ECOFIN-Tanács november 30-án megerősítette.

Az ajánlás felhívja a nemzeti hatóságokat, hogy a mintában szereplő bankok számára írják elő a tőkehelyzetük megerősítését oly módon, hogy a szeptember végi piaci árak figyelembevétel kivételes és ideiglenes tőketartalékot alakítsanak ki a szuverén adósságkockázatok ellen. Továbbá a bankok kötelesek olyan kivételes és ideiglenes tőkepuffert is létrehozni 2012. június végéig, amelyben az alapvető tőkeelemek aránya legalább 9%.

Az EBA ajánlás előírásainak megfelelően az érintett pénzüzetek 2012. január 20-ig benyújtották tőketervüket a nemzeti felügyeletekhez. A terveket az EBA igazgatótanácsa 2012. február 8-án és 9-én vitatta meg.

[Az EBA 2012. február 9-i sajtóközleménye](#)

Az EIOPA 2012. évi munkaprogramja

A munkaprogram ismerteti az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatáinyugdíj-hatóság (EIOPA) működésének második évére kitűzött célokat és az elérendő konkrét eredményeket. Bár az EIOPA teljes értékű európai hatóságként működik, sok folyamat és eljárást finomítást igényel, valamint hozzá kell igazítani őket a növekvő szervezethez és az új feladatkörökhöz. A 2012-re tervezett beruházások és létszámnövekmény egy része a szervezet megerősítését szolgálja, hogy az betölthesse európai hatósági szerepét.

2012 nemcsak az utolsó felkészülési év a Szolvencia II szabályrendszer hatálybalépése előtt, hanem egyben újabb átmeneti év is. Több mint tízéves, Európa határain túlmutató és megbeszélésekben, kompromisszumokban és új ötletekben gazdag előkészítés után olyan szabályozói rendszer alakul ki Európában, amely óriási előrelépést hoz a kontinens biztosítási szektorában valamint a kötvénytulajdonosok biztonsága és a stabilitás terén. 2012 végére az EIOPA készen áll arra, hogy a Szolvencia II adat-szolgáltatási követelményei alapján új adatokat gyűjtsön a nemzeti hatóságoktól, továbbfejlessze elemzői funkcióját, és hogy az új szabályrendszer szerinti napi felügyelésre történő felkészülés részeként szorosabban koordinálja a nemzeti felügyelet munkáját.

Az EIOPA erőfeszítéseit más politikák terén is az egyre fontosabb összeurópai megközelítés vezérli. A fogyasztóvédelem – szoros együttműködésben a többi Európai Felügyeleti Hatósággal, így az EBA-val és az ESMA-val – továbbra is összehangoltabb megközelítést igényel mind az egyes országok, mind a különböző ágazatok között. A nyugdíjszektor érintő, Európa-szerte növekvő kihívások, valamint az ágazat erősödő gazdasági jelentősége és a pénzügyi és társadalmi stabilitás fenntartásában játszott szerepe egyaránt proaktív, innovatív és lendületes lépéseket követel a felügyelektől. Az EIOPA egyre fontosabb szerepet

tölt be az összehangolt – de nem feltétlenül azonos – megközelítések egész Európára kiterjedő kialakításában.

Amellett, hogy saját politikáinak területén szakmai normákat és irányelveket alakít ki, az EIOPA felügyeleti szerepe kibővül, csakúgy, mint az Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerén belüli partnerei – így a nemzeti felügyeleti hatóságok, az EBA, az ESMA és az ESRB – esetében. A valamennyi partner közötti hatékony és eredményes kommunikáció biztosítása érdekében hosszabb távú megoldások születnek. Mindezeket túl 2013 tól a Szolvencia II adatok kétoldali cseréjét célzó előkészítő munka indul az EIOPA és az ESRB között.

A fenti fejlesztések a szervezet további bővülését is magukban foglalják, mind a költségvetés, mind létszám terén. A foglalkoztatottak száma 46 tól 69-re emelkedik, hogy teljesíthetők legyenek a jelen munkaprogramban lefektetett célok és elérendő eredmények. A prioritásokat továbbra is a vonatkozó rendelettel összhangban kell meghatározni, mivel az EIOPA csak 2020-ban éri el előirányzott méretét. A szervezet 2012-es költségvetése 10,6 millió euróról 15,6 millió euróra emelkedik, amelynek 40%-át az Európai Bizottság, 60%-át a tagállamok adják.

[Az EIOPA 2012. évi munkaprogramja](#)

Az EIOPA közzétette 2012 évi akciótervét a felügyeleti kollégiumok részére

Az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatáinyugdíj-hatóság (EIOPA) közzétette a Felügyeleti kollégiumoknak szóló 2012-es akciótervét. A dokumentum azon jelentős erőfeszítésekre épül, amelyeket a felügyelet és az EIOPA fejtettek ki 2011-ben a kollégiumok munkájának előkészítése, szervezése és segítése terén.

A 2012-es akcióterv két legfontosabb célja a Szolvencia II bevezetésének előkészítése és a kollégiumokon belüli információcseré.

A dokumentum előrevetíti, hogy minden felügyeleti kollégium munkatervet készít azokra a kollégiumi tevékenységekre, amelyek egy-egy biztosítói csoport belső modell alkalmazásához kapcsolódnak. Emellett a kollégiumok összefoglalják a Szolvencia II szerinti csoport felügyelet keretében elvégzendő feladatokat is.

A 2012-es akcióterv előírja, hogy a felügyelet megkezdik azon EIOPA irányelvek implementációját, amelyek a mennyiségi és minőségi információk felügyeleti kollégiumokon belüli cseréjére vonatkoznak. További elvárás a felügyelet felé, hogy alakítsanak ki koordinációs mechanizmust, amely lefedi felügyelési tevékenységeiket.

A dokumentum szerint a felügyeleti kollégiumoknak vészhelyzeti információcseré és válságkezelő tervet kell készíteniük olyan pénzügyi turbulenciák esetére, amelyekkel a csoportok vagy önálló intézmények találkozhatnak.

Az EIOPA emellett nyilvánosságra hozta a kollégiumok 2011-es működéséről szóló jelentését. A dokumentum egyebek mellett leszögezi, hogy a Szolvencia II bevezetéséhez szükséges végleges jogszabályi háttér hiánya ellenére a kollégiumok nagy erőfeszítéseket tesznek az új szabályozásra történő felkészülés érdekében.

A fenti dokumentum és a kollégiumok résztvevőinek frissített listája megtekinthető az EIOPA honlapján, a „Colleges of Supervisors” menüpont alatt: <https://eiopa.europa.eu/activities/insurance/colleges1of1supervisors/index.html>

[Az EIOPA 2012. február 13-i sajtóközleménye](#)

Az EIOPA közzétette végleges anyagát az IORP irányelv felülvizsgálati folyamatában

Az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (EIOPA) közzétette végleges válaszát az Európai Bizottság konzultációs felhívására, amelynek tárgya a foglalkoztatói nyugdíjintézményeket (IORP-okat) érintő irányelv felülvizsgálata volt.

A konzultációs felhívásban a Bizottság kinyilvánította, hogy összehangolt, kockázatalapú prudenciális szabályozórendszert kíván bevezetni a foglalkoztatói nyugdíjintézményekre vonatkozóan. A szabályozórendszer célja, hogy a páneurópai nyugdíjalapok jelenlegi alacsony száma emelkedjen. Az új keretrendszer további célja a az egyes szektorokra vonatkozó szabályozások összehangjának, valamint a tagok és a kedvezményezettek fokozott védelmének biztosítása.

Az EIOPA javaslatának egyik legfontosabb eleme a „holisztikus mérleg”, amely a Bizottság harmonizációs céljának egyik elérési módja. A mérleg segítségével a foglalkoztatói nyugdíjintézmények konkrét módon tudják figyelembe venni a különböző módosító és biztonsági mechanizmusokat (feltételes indexálás, hozott jogok csökkentése, ill. szabályozói saját források, szponzori támogatás, nyugdíjvédelmi alapok). Így az EIOPA által javasolt megközelítés elismeri az EU tagállamokban jelenleg működő foglalkoztatói nyugdíjrendszerek sokszínűségét, ugyanakkor azok adatait egyetlen mérlegben rögzíti.

A dokumentumban az EIOPA aláhúzza a mennyiségi hatástanulmány (QIS) jelentőségét, mivel az kritikus fontosságú annak felmérésére, hogy milyen lehetséges hatást gyakorol a holisztikus mérleg és a módszer keretében választható további politikák együttese a nyugdíjalapokra vonatkozó pénzügyi követelményekre. Az EIOPA jelenleg a mennyiségi hatástanulmányra készül, az eredményeket 2012 második felében tervezi közzétenni.

Az EIOPA beadványa a mennyiségi követelmények mellett az irányítást és a kockázatkezelést érintő minőségi követelmények javítására, bővítésére is javaslatot tesz. E követelmények model-

lezése a Szolvencia II alapján és a foglalkoztatói nyugdíjintézményekre szabott módosításokkal már megtörtént. Az EIOPA anyaga szorgalmazza a megfelelő kritériumok megerősítését, amelyek elősegítik az erős belső és külső kontrollok, valamint a jó kockázatkezelési keretrendszerek arányos – vagyis foglalkoztatói nyugdíjintézmények jellegéhez, méretéhez és összetettségéhez igazított – kialakítását.

Továbbá a dokumentum az adatszolgáltatás és a tagok védelmének kérdéskörét is érinti, különös tekintettel a rögzített hozzájárulásos (DC) rendszerek esetében. Az EIOPA álláspontja szerint a közölt információkkal kapcsolatban elvárás, hogy azok relevánsak, helyesek, érthetőek és egyértelműek legyenek. Az EIOPA javasolja a Kiemelt információs dokumentum bevezetését minden rögzített hozzájárulásos rendszerrel. Így a tagok bízhatnának a rendszerben függetlenül attól, hogy az az EU-ban hol működik.

Gabriel Bernardino, az EIOPA elnöke kijelentette: „Örülök, hogy sikerült jelentősen előrelépünk a DC rendszerek európai szintű szabályozásában. Jelenleg 60 millió európai támaszkodik DC rendszerekre, és nincs kétségem afelől, hogy számuk az elkövetkező évtizedekben emelkedni fog. Azonban mindez nem a végét, csupán a kezdetét jelenti annak a folyamatnak, amely a foglalkoztatói nyugdíjak európai keretrendszerének megteremtését irányozza elő”. Az elnök hozzátette: „A mennyiségi hatástanulmányon keresztül meg kell bizonyosodnunk arról, hogy a javasolt módszer elérhető árú, ugyanakkor biztos foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatást eredményez Európában”.

[Az EIOPA 2012. február 15-i sajtóközleménye](#)

A szabályozók újraválasztották Jean Guill-t, Kurt Pribilt és Fernando Restoyt az ESMA igazgatótanácsába

Az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) felügyeleti tanácsa 30 hónapra újraválasztotta igazgatóságának három tagját: Jean Guill-t (Luxemburg), Kurt Pribilt (Ausztria) és Fernando Restoyt (Spanyolország). Az igazgatóság azon tagjaira vonatkozóan kellett választást tartani, akik mandátuma lejárt.

A hattagú ESMA igazgatóság kezeli a hatóság operatív ügyeit. A tagokat az ESMA legfelsőbb döntéshozatali szerve, a felügyeleti tanács választja meg. A felügyeleti tanács a 27 tagállam nemzeti értékpapír-piaci felügyeleti hatóságainak első számú vezetőiből áll, az elnöki teendőket az ESMA elnöke látja el.

Az ESMA igazgatóságát az ESMA elnöke, Steven Maijoor vezeti. A tegnapi választás nyomán az igazgatóság további tagjai:

- Karl-Burkhard Caspari, Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BaFin), Németország;
- Jean Guill, Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF), Luxemburg;

- Raul Malmstein, Finantsinspektionen, Észtország;
- Kurt Pribil, Finanzmarktaufsicht (FMA), Ausztria;
- Fernando Restoy, Comisión Nacional del Mercado de Valores (CNMV), Spanyolország;
- Martin Wheatley, Financial Services Authority (FSA), Egyesült Királyság.

További információ és fényképek az ESMA igazgatóságáról a következő webhelyen: <http://www.esma.europa.eu/page/esma-management-board>

[Az ESMA 2012. február 15-i sajtóközleménye](#)

Az ESMA felvázolta az ETF-ekre és más UCITS kérdésekre vonatkozó szabályozói irányelveket

Az Európai Értékpapír-piaci Hatóság (ESMA) közzétette konzultációs anyagát, amely irányelveket tartalmaz az UCITS tőzsdei alapokra (UCITS ETF-ek) és más UCITS jellegű termékekre vonatkozóan. A javaslat lefedi mind a „szintetikus”, mind a fizikai UCITS ETF-eket és részletesen kifejti azokat a követelményeket, amelyek az UCITS ETF és indexkövető UCITS termékeket, a hatékony portfóliókezelést, a teljes hozamcsere ügyleteket és az UCITS stratégiai mutatóit.

Az ESMA javaslatai túlmutatnak az ETF-eken és olyan területeket is lefednek, mint a tetszőleges UCITS által végrehajtott teljes hozamcsere ügyletek. Utóbbiakra az ESMA további kötelezettségeket tervez kialakítani, különös tekintettel az előírt fedezetekre, vagy a stratégiai indexekbe befektető UCITS-okra, ahol az indexek érvényességére vonatkozó követelmények szigorodtak. A javaslatok között szerepel az UCITS ETF-ek kötelezése azonosító használatára és arra, hogy könnyítsék meg a befektetők számára a részvények beváltását mind a másodlagos piacon, mind közvetlenül az ETF szolgáltatónál.

Steven Maijoor, az ESMA elnöke a bejelentéskor a következőket mondta el:

„Azzal, hogy az ESMA ma ismertette a befektetési alapokra vonatkozó jövőbeli szabályok tervezetét, lényegében javaslatot tesz az ETF-eket és az egyéb UCITS-okat érintő jogszabályi keretek megerősítésére. Az irányelvek célja, hogy átfogóbbá tegye a befektetők védelmét és korlátozza bizonyos gyakorlatok kockázatát pl. azzal, hogy szigorítja az értékpapír kölcsönzés során nyújtott fedezetek feltételeit. Emellett a javasolt irányelvek – a megalapozottabb befektetői döntéshozatal előmozdítása érdekében – javítják a befektetőknek adott tájékoztatás színvonalát. Továbbá a tervezett irányelvek segítenek kezelni azokat az aggodalmakat, amelyek kisbefektetőknek kínált összetett termékek növekvő számához kapcsolódnak és segítenek az e termékekre vonatkozó szabályozói keretrendszer konvergenciájának előmozdításában.”

IRÁNYELVEK, AMELYEK NEMCSAK AZ ETF-EKRE, HANEM VALAMENNYI UCITS-RE VONATKOZNAK

Az irányelvek kialakításakor az ESMA figyelembe vette a 2011. júliusi vitaanyagára érkezett 65 visszajelzést. A visszajelzések szerzői általában elismerték, hogy az ESMA valós kérdéseket vetett fel, de rámutattak, hogy az irányelveknek nem csupán az UCITS ETF-ekre, hanem minden olyan UCITS-ra kell vonatkozniuk, amelyek a kérdéses tevékenységeket (pl. értékpapír kölcsönzés) folytatják vagy azonos befektetési politikát követnek (pl. indexkövetés). E visszajelzések fényében az ESMA kibővítette az irányelvek által lefedett kérdések körét.

AZ ETF-EKNEK CÍMKÉZÉST KELL ALKALMAZNIUK ÉS SZIGORÚBB ÁTLÁTHATÓSÁGI KÖVETELMÉNYEKET KELL TELJESÍTENIÜK

Az UCITS ETF-ek tekintetében az ESMA az azonosító kötelező használatát javasolja minden olyan alaphoz, amely az egyeztetett definíció hatálya alá esik. Emellett a befektetők részére több információt kell nyújtani, amikor az UCITS ETF-ek nem követik az adott indexet. Végül az ESMA visszajelzést vár az érdekeltektől a másodlagos piaci befektetőkre vonatkozó megfelelő szabályrendszerre vonatkozóan (lásd a vitaanyag 4. pontját), különös tekintettel a részvények értékesítési lehetőségeire.

Az indexkövető UCITS-ok tekintetében az ESMA további közzétételi követelményeket javasol egyebek mellett olyan kérdések

esetében, mint a követendő index, a másolási módszer és a követési hiba (lásd a vitaanyag 3. fejezetét).

ÉRTÉKPAPÍR KÖLCSONZÉSI ÉS FEDEZETKEZELÉSI KÖVETELMÉNYEK BEVEZETÉSE

Az értékpapír kölcsönzéssel kapcsolatban az ESMA azt javasolja, hogy a partnerkockázat mérséklésére felajánlott fedezeteknek teljesíteniük kell a CESR követelményeit (CESR/10-788), amelyeket az UCITS-ek kockázatoméréséről valamint globális kitettségeinek és partnerkockázatának kiszámításáról tett közzé 2010 júliusában. A testület ezzel párhuzamosan a diverzifikáció és a volatilitási korrekciós tényezőre (haircut) vonatkozó kritériumok erősítését is szorgalmazta. E követelmények a repo és fordított repo műveletekre is vonatkoznak. Ezért az irányelvtervezet szerint a hatékony portfóliókezelési technikákkal összefüggésben felkínált fedezeteknek teljesíteniük kell az UCITS diverzifikációs szabályait és az UCITS-nak dokumentált és megfelelő haircut-politikával kell rendelkeznie valamennyi fedezetként átvett eszköz típusra vonatkozóan.

Az első nyilvános konzultációra kapott visszajelzések eredményeként az ESMA úgy döntött, hogy több javasolt irányelv hatályát kiterjeszti minden olyan UCITS-ra, amely teljes hozamcsere ügyletekbe vagy stratégiai indexekbe fektet. A teljes hozamcsere ügyleteknél az ESMA ugyanazokat a kötelezettségeket javasolja a fedezetek kezelésére, mint amelyek az értékpapír kölcsönzésre vonatkoznak. Végül a stratégiai indexek tekintetében az ESMA megerősíti a vitaanyagban közölt politikák irányát az indexek érvényességét, a befektetők tájékoztatását és az UCITS-ok által elvégzendő átvilágításokat illetően.

AZ ÖSSZETETT TERMÉKEK KISKERESKEDELMI FORGALMAZÁSA TOVÁBBRA IS AGGODALOMRA AD OKOT

2011 júliusában kiadott vitaanyagában (ESMA/2011/220) az ESMA kifejezte aggodalmát a kisbefektetőknek értékesített komplex termékek növekvő száma és az ilyen termékek kialakítására és kezelésére vonatkozó szabályozói konvergencia hiánya miatt. Az ESMA ismételten felhívja a figyelmet e kérdések kezelésének szükségességére és továbbra is aktívan hozzájárul az e problémákra adott szabályozói válaszok kidolgozásához.

KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

Az irányelvek véglegesítésekor az ESMA figyelembe veszi a konzultáció során kapott visszajelzéseket. Az érdekelteket arra bátorítjuk, hogy 2012. március 30-ig véleményezzék az irányelvek tervezetét. Az ESMA várakozásai szerint a végleges irányelvek 2012 közepére lesznek átvételre alkalmas állapotban.

[Az ESMA 2012. január 30-i sajtóközleménye](#)

Felügyeleti állásfoglalások

A Felügyelet az Alkotmányból fakadó szabályozói feladatkörére tekintettel felelős szabályozó és jogalkalmazó szervként szükségesnek tartja, hogy a felügyelt intézmények, a pénzügyi szervezetek vagy a pénzügyi szektor valamely ágazatába belépni kívánó személyek részére a vonatkozó jogszabályokkal kapcsolatban orientáló jogértelmezéseket, azaz állásfoglalásokat adjon ki.

Felügyeleti állásfoglalás kiadására jellemzően jogszabályi rendelkezések értelmezése, vagy keretjellegű normatív rendelkezések tartalommal való feltöltése vonatkozásában kerül sor. A Felügyelet célja az állásfoglalások kiadásával az, hogy jogi normák által nem szabályozott kérdésekben, vagy többféleképpen értelmezhető, adott esetben egymásnak ellentmondó jogi szabályozás esetén saját álláspontját ismertesse.

A Felügyelet állásfoglalása nem tekinthető kötelező erejűnek, a benne foglaltaknak más hatóságra, bíróságra nézve nincs kötelező ereje.

A Felügyelethez érkező állásfoglalás iránti kérelmek kezeléséről részletes felvilágosítást a lenti [tájékoztatóban](#) olvashat.

A Felügyelet honlapján található keresőfelületen kezdeményezhető ún. szabad szavas, az állásfoglalások címe és tartalma szerinti szűrés, valamint szektor/típus szerinti bontásban is listázhatók az eltérő kategóriákban, témakörökben az egyes években kiadott állásfoglalások.

[Felügyeleti állásfoglalások](#)

A PSZÁF Hírlevéllel, a benne szereplő információkkal kapcsolatos kérdésével, észrevételével keresse Binder István sajtószóvivőt a 489-9235-os telefonszámon vagy a binder.istvan@pszaf.hu elektronikus postacímen. Amennyiben szeretné, hogy hírlevelünk minden hónapban automatikusan megérkezzen az Ön e-mail címére, regisztráljon a Felügyelet honlapján (www.pszaf.hu). Szerkeszti a Szerkesztőbizottság
© Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete